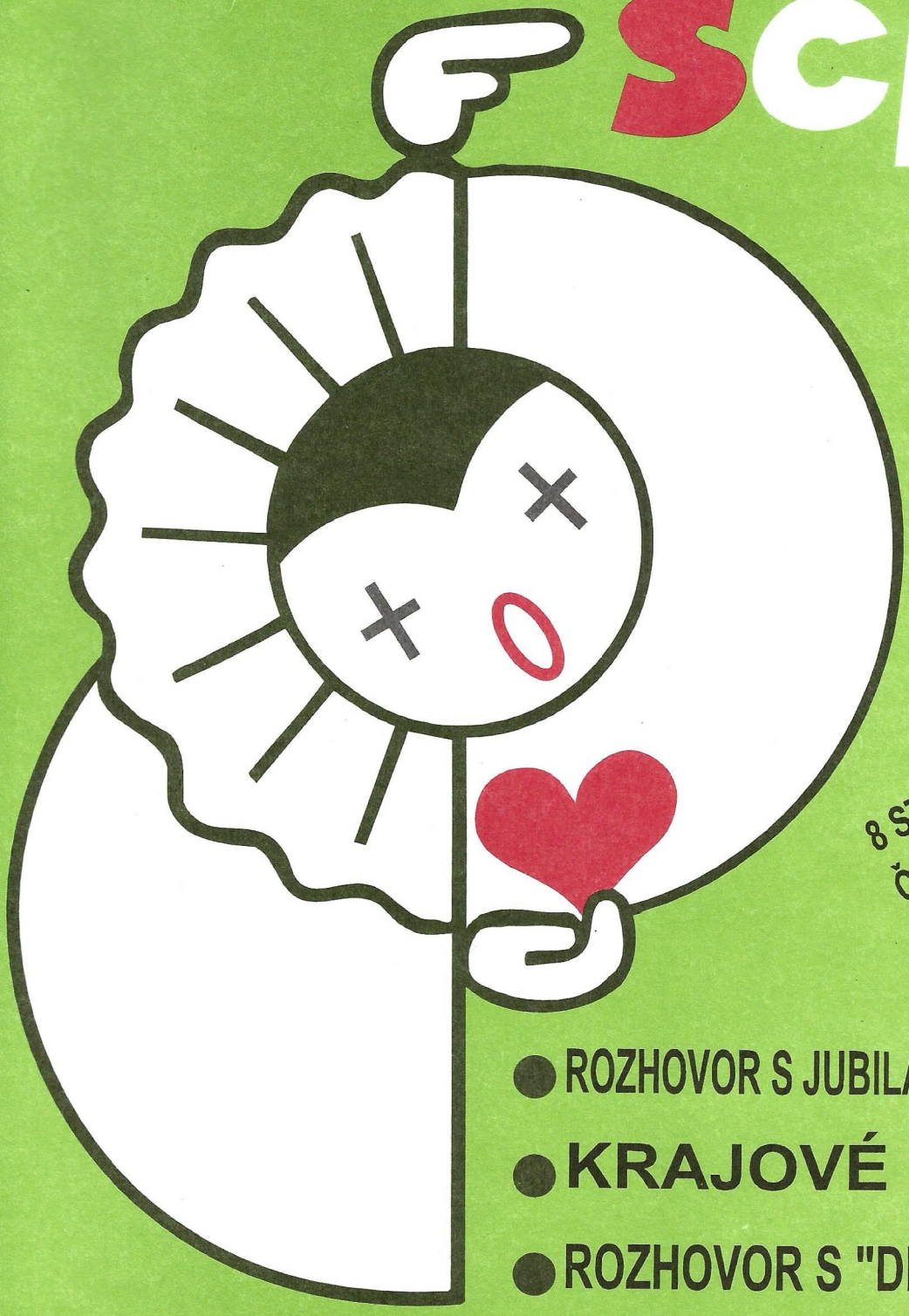
AMATÉRSKÁ SCÉNA

č. 2 '97

8 STRAN NAVÍC VĚNUJE ČTENÁŘŮM DIVADELNÍ STUDIO D 3 KARLOVY VARY

- ROZHOVOR S JUBILANTEM PROF. CÍSAŘEM
- KRAJOVÉ PŘEHLÍDKY
- ROZHOVOR S "DIVOKÝM" VALEŠEM
- OTÁZKY PRO SILVESTERA LAVRÍKA
- 100 LET ČESKÉHO DIVADLA V DARUVARU
- O UŽITÍ UMĚLECKÉHO DÍLA

10 KČ

OBSAH

Mezinárodní den divadla • Jeong Ok Kim 2
Jubilant v zrcadle divadla • Rozhovor s prof. Císařem připravila Vítězslava Šrámková 3
Pražská přehlídka aneb Babylon divadelních žánrů • Jarmila Černíková-Drobná 4
Wintrův Rakovník se letos povedl • Milan Strotzer . . . 5
Sedm zastavení Volyňského divadelního jara Vladimír T. Gottwald 7
V Horažďovicích se dařilo • Jiří Hraše 8
Děčínská brána '97 • Jaroslav Kodeš 9
Představení „O" Žebrácké opeře • Jan Císař 11
Hejkalův úsměv v Novém Městě • Václav Müller . . . 12
Za Thálií na Hanou • Vít Závodský 13
3. krajový festival tradičního divadla Baška, Frýdek-Místek • Ladislav Vrchovský 14
Štít města Prachatice • Antonín Bašta 15
DIVADELNÍ HRA OSTROVSKÉHO (souboru) A TI DALŠÍ • Karel Tomas 15
Netradičně a mladě v Úpici • Jan Merta 16
Tradičně netradiční VALMEZ '97 • Jan Roubal . . . 16
Autorská divadla v Brně to nevzdávají Vít Závodský 17
Východočeská krajová přehlídka loutkářských souborů • Vladimír Zajíc 18
OPAVA '97 - Přehlídka amatérských loutkářských souborů severomoravského regionu Pavel Němeček 19
Loutkářské jaro v Třebíči • Mirko Matoušek 20
Divadlo dětem - Mělník 1997 • Jaroslav Kodeš 21
Herecké experimenty • jh 22
Nad regionálními přehlídkami Wolkrova Prostějova Jana Štefánková 22
Básník a ráje míří do Prostějova Vladimír Gardavský 23
„Brněnské kolo" opět bez překvapení Vít Závodský 23
Wolkrův Prostějov a jižní Morava • vz 23
Z Prostějova do Prostějova • mf 24
Brněnský Pohárek SČDO • vz 24
Hudradlu bylo 15 • Milan Strotzer 25
Za soubor dám ruku do ohně, říká „divoký" Valeš z Rádobydivadla • Rozhovor připravila Lenka Lázňovská 25
Líheň, zvaná Jesličky • Rozhovor připravil Jiří Valenta 27
Skoronice sobě • Miroslav Plešák 27
Amatérská scéna se ptá nositele Ceny Nadace Alfréda Radoka Silvestra Lavríka • Rozhovor připravila Lenka Lázňovská 28
100 let českého divadla v chorvatském Daruvaru aneb Vl. Dědek a jeho Naši furianti • Milan Strotzer . 28
Dramaturgický pozorník • Jarmila Černíková-Drobná 29
Odposlechnuto na semináři k užití uměleckého díla a otázkám souvisejícím Připravila Lenka Lázňovská 30
Nabídka divadelního představení 30
Zprávičky 31
Kalendář akcí 32

MEZINÁRODNÍ DEN DIVADLA

27. březen 1997

Mezinárodní poselství korejského režiséra Jeong Ok Kima, presidenta ITI (Mezinárodního divadelního ústavu)

Když se dívám na dnešní svět, jenž spěje stále více k integraci, jsem přesvědčen, že nejsilnější potřebou lidstva je mír. Musíme vytvářet svět porozumění a harmonie, bez rozdělení a nesouladu, neboť jen tak může člověk dojít svého naplnění. A aby to byl zároveň svět, v němž má šanci tvořivá odlišnost, která je podstatou naší existence. A to bude možné jen tehdy, budeme-li jeden druhého respektovat. Duch otevřené mysli a porozumění při každém setkání umožní každému člověku si uchovat svou osobitost a originalitu.

Během 20. století dosáhlo lidstvo obrovského materiálního a technického pokroku, a přesto je na zemi mnoho bídy a hladu, trvají ničivé války a konflikty.

Pocit bezmoci tváří v tvář této smutné skutečnosti v nás někdy vyvolává zoufalství.

Můžeme něco udělat? Může něco udělat divadlo?

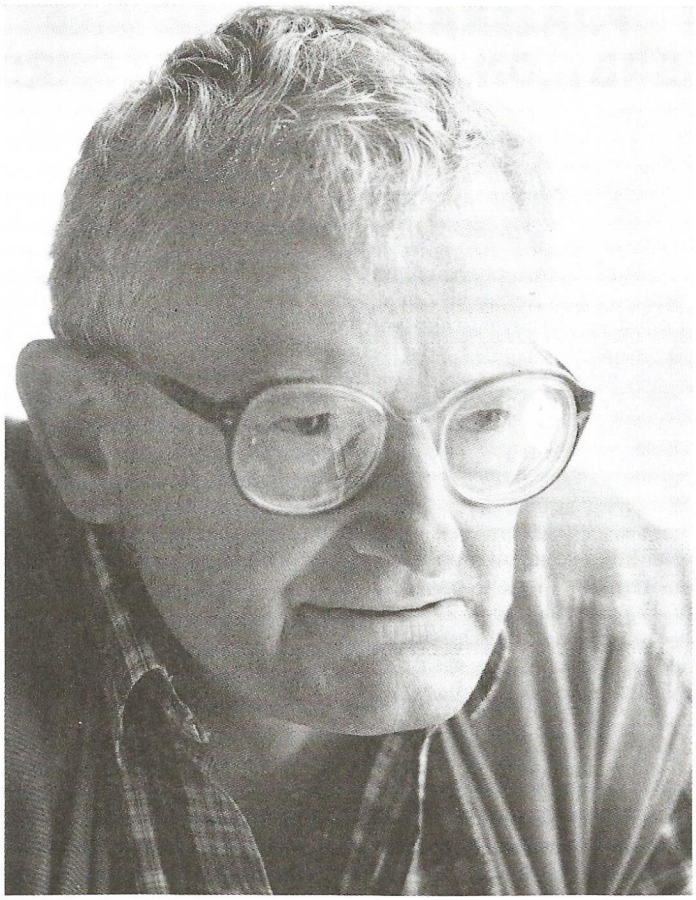
Tragická situace, v níž se nacházíme, je plodem omezeného dogmatismu a intolerance. Avšak stále věříme, že právě divadlo by mohlo být jedním z léků lidské bídy. Věříme, že je důležitější naslouchat dramatickým básníkům a hercům v divadle než politickým řečníkům a akademickým teoretikům. Doufáme, že se staneme svědky toho, jak se naše tragické století proměňuje ve století jednadvacáté, polidštěné a zušlechtěné.

Vždycky jsem si myslel, že žiji na okraji světa. Až do 19. století byla moje rodná země Korea považována za nejvzdálenější a nejnepřístupnější výspu Orientu. A letos, v roce 1997 se právě v této zemi Dálného východu sejdou divadelníci z celého světa na 27. mezinárodním kongresu Mezinárodního divadelního ústavu. Dík této události se naše hlavní město Seoul, které bylo tak dlouho odříznuto od ostatního světa, stane novým ohniskem dramatického umění. Toto setkání celosvětového rozměru by mělo vyvolat v život další ohniska, bez ohledu na to, zda na Východě či Západě, na Jihu či Severu. Ve světě, kde toto dělení přestává platit, ve světě, kde každé město a každý národ může být centrem dění, ztrácí svou moc tupý dogmatismus a nesnášenlivost a každý z nás bude mít právo na originalitu a tvořivou svébytnost.

Nezapomeňme ani na okamžik, že naše přípravy na nové milenium by se měly zaměřit na vytvoření nového světa.

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.
Ročník 34 (Ochotnické divadlo 43)
Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.
Vedoucí redaktorka: Lenka Lázňovská.
Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.
Redakční rada: prof. J. Císař (předseda), dr. V. Šrámková, J. Lhotská, A. Exnarová, J. Brixi, J. Brůček, V. Ondráček, F. Mikeš, I. Samotný, J. Hraše, J. Kodeš.
Grafická úprava: Hana Tomková (obálka), Jitka Tláskalová (loga), Václav Morava (kresby).
Adresa redakce: pracoviště ARTAMA, P.O. BOX 2, Křesomyslova 7, Praha 4, telefon 02/61215684-7, fax: 6121 5688.
Tiskne Kulturní agentura IKARUS Mělník.
Rozšiřuje: A.L.L. production (P.O. Box 732, 111 21 Praha 1, tel. 02/769350), objednávky přijímá redakce časopisu a vydavatel.
Cena 1 výtisku 10,- Kč, roční předplatné 60,- Kč.
Nevyžádané rukopisy redakce nevrací.
Toto číslo bylo dáno do tisku 14.4.1997.
© IPOS PRAHA 1997

Nov. výpl., P Pha 025, pov. ŘPP 1378/94

Jubilující prof. PhDr. Jan Císař, DrSc., nar. 28.1.1932, t.č. vedoucí katedry činoherního divadla na pražské DAMU, divadelní vědec, dramaturg, lektor, porotce, publicista, divadelní kritik, vedoucí redaktor připravovaných Dějin českého amatérského divadla, předseda redakční rady Amatérské scény ..., zkrátka divadelní persona grata. Redakce AS se jménem svým a přinejmenším jménem pěti stovek svých čtenářů připojuje k četným gratulantům přáním dobrého zdraví a odtud všestranné svěžesti.

JUBILANT V ZRCADLE DIVADLA

„České divadlo má skvělou tradici. Pomáhalo spoluutvářet národ." Cituji první věty z úvodu druhé knížky o divadle, kterou před více než třiceti lety napsal a vydal divadelní vědec a přítel amatérů, prof. dr. Jan Císař, který před nedávnem oslavil pětašedesátiny. Jak divadlo spoluutvářelo Jana Císaře a jak on už čtyři desítky let spoluutváří je - to chce naznačit následující rozhovor.

Kde jsou kořeny vašeho dlouholetého intimního vztahu k divadlu?

V rodině. Jak jsem začal brát rozum, vodili mě rodiče do divadla v rodném Hradci Králové. Zejména po pětačtyřicátém roce jsem už byl nadšeným divákem a jezdil jsem za divadlem i tajně do Prahy. Někdy kolem roku 1949 v Hradci vznikl pod hlavičkou ČSM soubor Mladá scéna. Tam je můj amatérský začátek, dokonce jsem odehrál několik rolí, byť jsem nikdy nechtěl být hercem. V souboru jsem se setkal s více lidmi, kteří měli tendenci se profesionalizovat, ať to byl Luděk Munzar, Ivan Palec nebo Jan Jílek. Zážitek z Mladé scény byl rozhodujícím podnětem k tomu, že jsem se přihlásil na DAMU.

Studium jste ukončil v r. 1955 - zůstal jste hned učit na škole?

Ne, byl jsem přijat do aspirantury na dějiny českého a slovenského divadla, takže jsem na čas odešel do Bratislavy, kde jsem se seznamoval se slovenským divadlem. Po návratu jsem ovšem napsal kritiku na jednu knížku ze slovenské divadelní historie, která sáhla na některé její neuralgické body a vyvolala určité pobouření, takže jsem po skončení aspirantury místo na škole nedostal a šel jsem „se poučit" do praxe, jíž bylo Státní zájezdové divadlo. Po dvou letech, kdy jsem tam působil, jsem se začal věnovat divadelní kritice.

V té době jste také začal spolupracovat s časopisem Divadlo, kde jste pak začátkem 60. let vedle Jaroslava Vostrého a Milana Lukeše působil jako redaktor, než jste přešel do Divadelních novin. Co jako bývalý vyhlášený divadelní kritik říkáte tomu, že „Našimi divadly obchází strašidlo divadelního kritika", jak napsaly současné Divadelní noviny v reakci na výpad Divadla ta Fantastika proti české divadelní kritice v placeném inzerátu, který svorně otiskly dva ideologicky odlišné deníky - Právo a Lidové noviny?

Napětí mezi divadelní kritikou a aktivními divadelníky je zcela přirozené. Když člověk s veškerou poctivostí a energií něčemu věnuje kus svého života a pak někdo na půldruhé stránce napíše, že je to k ničemu, tak to pochopitelně naštve. V době, kdy jsem psal divadelní kritiky, jsem předpokládal, že mě lidi nebudou mít zrovna rádi. Přitom generace, z níž jsem vzešel, se pokoušela v kritice analyzovat divadelní inscenaci, byla přesvědčena, že je možno říci, jak je udělána, o čem je a jak funguje. Zatímco současná divadelní kritika je z principu kritikou recepční, subjektivnější - divadelní kritik tedy sděluje čtenáři své zážitky a pocity, které si z inscenace odnáší, a do značné míry rezignuje na rozbor, o nějž jsme se pokoušeli my. Tento vývoj vidíme i v jiných uměních, přinesla ho postmoderní doba.

Ani amatéři nesnášejí kritickou reflexi nejlépe a někdy v nich hořkost dlouho přetrvává. Přitom mezi divadelní kritikou a hodnocením poroty je dost značný rozdíl...

Napsal jsem o tom kdysi knížku: kritika je pouze součástí práce amatérské poroty. Porotce musí hledat příčiny, proč v inscenaci došlo k nesouladu, a tím se vlastně přesouvá na půdu tvorby. Musí ovšem vyjít z pojmenování problému a z rozboru díla, ať už se mu to někdy vede nebo nevede - a ono je to někdy obtížné. Zejména, když se na rozhovor se souborem jde hned po představení, kdy by pro rozvahu byl dobrý jistý odstup. Proto porotuji nejradši ve Vysokém, protože tam je čas na rozbor. Amatérská porota se k souboru obrací s ohledem na další proces jeho práce. I tam, kde je představení špatné, lze při vzájemné důvěře po počátečním napětí začít zkoumat, proč se souboru dobrý záměr vysmekl a nevyšel. Profesionální kritik neradí, konstatuje, že se inscenace z nějakého důvodu nepovedla.

Zdá se mi nesporné, že systém porovnávání na přehlídkách a hodnocení souborů odbornými porotami je pro amatéry určitou školou, která pomohla a pomáhá růstu estetické úrovně a kvality českým amatérských divadel.

To jistě. V posledním čtvrtstoletí nebyl asi jediný. Prvotním důvodem byl nejspíš tehdejší celkový stav společnosti a divadla. I díky němu se mezi amatéry častěji vyskytovali lidé, kteří moc hodnocení nepotřebovali, byli talentovaní a divadlo dělali dobře - vlastně jsme jenom následně zachytávali a pojmenovávali jejich postupy, v hodnocení jsme je mohli jen na něco upozornit, - mám na mysli třeba Lébla. Hodnocení většinou nejvíc přináší amatérům v tzv. středním proudu divadla, kteří jsou dost schopní a přitom otevření. Nechápou hodnocení jako „sepsutí", tuší, že jim může pomoci. Ti se dostávají krůček za krůčkem k poznání a jeho zpracování v inscenaci. Musí si ovšem z názorů porot vybírat. Poroty bývají různé, mívají různé názory, jejich práce se jim daří lépe či hůře, takže amatéři jejich názory nemohou brát mechanicky za svaté.

Vždy hlásáte, že jste zakotven v repertoárovém divadle a přitom Vaše kniha „Divadla, která našla svou dobu" v r. 1966 vlastně poprvé poměřovala tzv. velké, tradiční divadlo přínosem malých scén - Reduty, Zábradlí, Semaforu. I v 70. letech, kdy mezi tzv. autorským a tradičním divadlem zela propast nepochopení a nevraživosti, jste se věnoval oběma, k čemuž mnozí došli až na prahu 80. let ...

Jiří Suchý dokonce kdysi dávno ve vzpomínkovém pořadu Semaforu řekl, že jsem byl první, kdo vzal celý proud malých divadel zcela vážně a zabýval se jím na úrovni velkého divadla. Mám asi v povaze, že mě zajímá divadlo vůbec, jako fenomén, že nemám apriorní představy, co je správné a co nikoli. Ani jako kritik jsem k divadlu nepřistupoval z hlediska programu a přitom uznávám, že programová kritika a kritici musí být, někdy je to přímo životní potřeba kultury, probojovat určitý směr či proud. Ale to mě nikdy moc nebavilo. Spíš hledám základní momenty, zajímá mě, čím se divadlo vyznačuje v hlubším záběru, ve spojitosti s dobou. Tak mě třeba v 70. letech zcela vzrušilo loutkové divadlo. Psal jsem o něm do Loutkáře, ne jenom protože se jinam moc psát nedalo, ale zaujalo mě v té době svými proměnami natolik, že jsem mu věnoval skoro víc času než činohře.

Ale přitom mě s oblibou provokujete svým odmítáním divadla poezie. V tom jste si kdysi notovali s Pavlem Boškem.

Problém je v tom, že nejsem s divadlem poezie teoreticky srovnán. Připouštím, že pár výjimek mě přesvědčilo, ale je to útvar spojující nespojitelné. Synkretismus, který provází současnou dobu, je na to slabé slovo. Divadlo poezie je pro mě někdy,

jako když naroubujete rajské jablíčko na tabák. Přitom v současné době je mým největším hoby - a učím to na fakultě - problém transformace jazyka literatury do systému divadla. S touto transformací na principu divadla poezie mám strašné problémy.

Vaším největším zájmem je divadelní teorie, ovšem několikrát jste od ní „zahnul" k tvorbě. Působil jste pár let jako dramaturg v kladenském divadle, v Kolíně a snad nejdéle v Národním divadle. Byla to nevěra?

První byla nedobrovolná - Státní zájezdové divadlo (před tím Vesnické), ale jsem za ty dva roky v něm strašně vděčný. Bez nich bych možná skončil jako vědec v různých zasutých pracovnách. Právě to mi otevřelo cestu k hlubšímu poznání, a tedy i k teorii divadla. Po letech mě náhoda postrčila k tomu, že jsem na fakultě začal učit s touto krátkou praxí dramaturgii. Měl jsem v té době za sebou dvě knížky, řadu větších statí, nicméně v dramaturgii jsem se mohl opřít zase jen o teorie. Zafušoval jsem si do metodiky režie, ale zjistil jsem, že doma docházím k jistým poznatkům, které si ověřuji pouze na posluchačích. Takže jakápak nevěra, já vlastně chodil do praxe, abych si ověřoval teoretické otázky. Tuhle šanci jsem hledal i u amatérů. Když jsem spolupracoval s některými soubory, nikdy jsem do toho nešel, jen abych jim jako profík pomáhal, vždycky jsem to bral s vnitřní motivací něco si ozkoušet. V amatérském světě to bylo dokonce mnohdy zajímavější, amatéři byli mnohem dychtivější, nebyli třeba předem popuzeni neobvyklým postupem, experimentem.

Doporučil byste při své životní zkušenosti mladým kolegům spolupráci s amatérským divadlem?

Víte, když jsem vkročil na profesionální půdu, začínala 60. léta a v profesionálním divadle se toho dělo tolik, že jsem ani neměl potřebu víc se o amatéry zajímat. Zcela jiné to bylo v 70. a 80. letech, kdy byla amatérská oblast vzrušující a pro české divadlo oživující: dnes podle mého amatérské divadlo, které žije v těsnějších vazbách se společností, je víc u kořenů života, může také o elementární společenské potřebě divadla a jejích proměnách vypovídat víc než profesionální scéna. Zajímá mě, jak se promění jeho fungování, nevěřím, že se můžeme vrátit ke spolkové základně jako za první republiky. Myslím si prostě, že právě amatérské divadlo může naznačit odpověď na otázku, k čemu dnes a za deset, dvacet let může divadlo lidem být. Takže bych to předhazoval asi mladým kolegům, které vzrušují obdobné problémy. Nadiktovat se to nedá.

Vždycky jste vyznával zábavné divadlo. Nevadí Vám, že se v něm většinou prosazuje pokleslý vkus?

Tenhle problém hýbe divadlem a evropskou kulturou nejméně od poloviny osmnáctého století - to rozdělení na vysoké umění pro elitu, které učí evropské intelektuály nezávislosti a rozchází se s většinovým publikem. Protože se učíme dějiny podle výrazných tendencí, zapomínáme, že ve své době nebyl nejpopulárnějším dramatikem Schiller, ale Kotzebue, který dovedně pracoval se sentimentem. A když se Tyl v Kajetánském divadle pokusil o divadlo pro náročné, musel toho nechat, protože kolik tady tehdy bylo Palackých a intelektuálů! A musel dělat divadlo, o němž pak jiní říkali, že „vkus páně Tylův je podoben vkusu staré sýrařky". Nemůžeme tedy o zábavnosti říci, že nepatří do divadla, protože ji často doprovází problematický vkus, ale musíme se snažit o divadlo kvalitní a zábavné. Postmoderna ostatně usiluje o zábavnou masovou produkci s prvky vysoké kultury. Něco o tom napovídá třeba muzikál. V divadle činoherním je v těchto souvislostech inspirativní třeba Krobotův Rok na vsi.

Jste dostatečně zaneprázdněný člověk a přesto jste přijal závazek vést autorský tým a sám napsat nejnáročnější - poslední - kapitolu dějin českého amatérského divadla. Proč?

Amatérské divadlo v Čechách je zvláště důležité pro život národního organismu - už od jeho buditelské tradice, která začala v národním obrození. Amatéři u nás byli vždycky významnou složkou společenského a kulturního života a nejednou suplovali i politiku, když přestávala fungovat. Je to fenomén, který si zaslouží zvláštní pozornost a jeho historie by měla být zaznamenána v celé složitosti.

Rozhovor připravila Vítězslava Šrámková

PRAŽSKÁ PŘEHLÍDKA aneb BABYLON DIVADELNÍCH ŽÁNRŮ

Motto:

Jak známo, je věc dosti těžká
jen holou dlaní zabít ježka.
Však mnohem těžší, zdá se mi,
srovnávat růže s třešněmi.

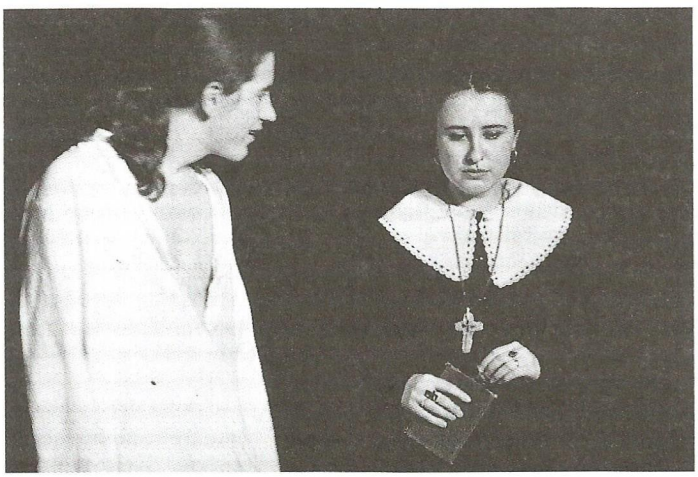
Tuhle starou pravdu si na vlastní kůži ověří každý, kdo chce posuzovat výsledky inscenací žánrově různých přehlídek. Divák, pokud se ovšem na takovou přehlídku dostaví, je samozřejmě spokojen, má-li příležitost zasmát se i poplakat si, vidět mladé i zralé, hezké i zajímavé herečky a herce v rozmanitých činoherních, ale i hudebně dramatických rolích, komických či tragických. Co si má ale počít ten, od něhož se očekává, že bude nejen divákem, ale i bystrým pozorovatelem a poučeným hodnotitelem toho, co viděl? Tak například na Pražské divadelní přehlídce inscenací amatérských divadelních souborů bylo uvedeno třináct inscenací, hraných ve dvanácti různých žánrech. A byla to přehlídka soutěžní s postupem vítězů na Divadelní Třebíč 1997 a Šrámkův Písek. Konala se od 12. února do 17. března 1997 v Praze následně v Divadle Akcent v Ženských domovech, v Kulturním domě Opatov a v kutnohorském divadle, které poskytlo hrací prostor v Praze nedosažitelný. DS MÁJ tu uvedl vlastní **autorský kabaret** „Druhé setkání první Iniciativy blbejch" autorů D. Boušky a J. Cinkejse, DIVADELNÍ SHLUK DOVEJVRTKY **hospodské povyražení s živou hudbou a herci** nazvané „... Řekli byste Dejvice...". Pod tímto názvem se skrývají pohádky J. Wericha Lakomá Barka a Tři sestry a jeden prsten v jevištním přepisu Míši Tučné. DS MÁJ uvedl dále **černou konverzační komedii** Alda Nicolaje „Únos v Neapoli", DS JIŘÍHO VOSKOVCE SÁZAVA se představil **muzikálem** „Divotvorný hrnec" v úpravě J. Voskovce a J. Wericha. DS DIVADLA (BEZ ZÁRUKY) předvedl **pohybové divadlo** nazvané „Příběh" autorů A. Nováka, J. Strejcovského a T. Rauera. DS POD POPELNICÍ se představil **studentskou recesí** M. Křivánkové podle W. Shakespeara s názvem „Otoč se, Šejkspíre aneb Romeo a Julie". Objevila se i **absurdní aktovka** Musy Pavlovové „Křídla aneb Copak se to hodí bydlet v komunálním bytě s ..." v nastudování DS MAMA-YA a PAPA-YA a také **klasická aktovka** A. P. Čechova „Medvěd" a **žert** G. Gorina „Osobní strážce", uvedené pod společným názvem „Žena s pistolí" DS REFEKTÁŘ SOKOLA JINONICE. **Parodii se zpěvy** „Mlynář a jeho dcera" Jaroslava Haška zahrál DS KOŇMO a v inscenaci klasické frašky J. K. Tyla „Oba šelmy" spojily své síly divadelní soubory TETA a REFEKTÁŘ. Představení **divadla poezie** z veršů F. G. Lorcy nazvané „Labyrinty" uvedl DS SUMUS. Přehlídku zakončil DS DIVADLA EXCELSIOR salónně provedeným **horrorem** „Frankenstein" autorů Hladkého a Schellyové.

Dvanáct různých žánrů při třinácti inscenacích není běžný případ, navíc, když v amatérských souborech povědomí o charakteristických rysech jednotlivých žánrů, tedy o tom, v jaké stylové rovině hledat výrazové prostředky a jaké prostředky, bylo velmi chatrné. Je-li Pražská přehlídka důkazem toho, že soubory, ať zkušené nebo začínající, jeví zájem, byť zatím výsledky tohoto zájmu jsou mnohde problematické, o to, **jak** divadlo hrát, je to zjištění potěšující. Dává naději především u mladé herecké generace, která dělá první kroky po jevišti, že se bude zajímat o hlubší znalosti jak divadelní teorie, tak i řemeslných dovedností, které v mnohém může uplatnit i ve svém soukromém životě. Pražská přehlídka přinesla řadu úspěchů na cestě za žánrovou čistotou ve všech složkách inscenace. Nejdále došel soubor Divadla Excelsior představením horroru FRANKENSTEIN v režii Jiřího Hladkého, DS Jiřího Voskovce Sázava muzikálem DIVOTVORNÝ HRNEC v režii Zdeňka Bubníka a Jiřího Janouška j.h., DS Máj černou komedií ÚNOS V NEAPOLI v režii Františka Mikeše a autorským kabaretem DRUHÉ SETKÁNÍ PRVNÍ INICIATIVY BLBEJCH v režii Davida Boušky a Petra Egrta, DS Koňmo parodií se zpěvy MLYNÁŘ A JEHO DCERA a frašky OBA ŠELMY DS Teta a Refektář.

Jarmila Černíková

WINTRŮV RAKOVNÍK SE LETOS POVEDL

Oznamuji ctěnému čtenáři hned na začátku: Wintrův Rakovník se letos povedl. Ostatně, místa, z nichž se soubory na rakovnickou přehlídku rekrutovaly, jsou divadelně zvučná: Klapý, Kralupy n.Vlt., Lysá n.L., Neratovice, Nový Bor, Rakovník, Říčany. Snad jen Stochov, vzdálený jen několik málo kilometrů od Rakovníka se dosud nezapsal do širšího povědomí amatérských divadelníků a s nimi spřízněných duší. Zvučnost míst, z nichž soubory do Rakovníka přijely, nezaručuje apriori kvalitu dovezených inscenací, i když výsledky práce souborů jakoby tentokrát prosazovaly bezmála přímou úměru věhlasu a kvality díla. Ono „bezmála" znamená, že se **zpravidla** vymknul soubor, který svůj přehlídkový debut uskutečnil teprve v roce předchozím - stochovský soubor Luna. Tento kolektiv, druhý nejmladší věkem svých členů, jakoby zároveň předznamenal ne-li přímo směřování, tedy jistou proměnu zájmu o okruh témat, respektive o způsob jejich jevištního traktování. Tím okruhem tématickým

RÁDOBYDIVADLO Klapý / H. Ibsen, L. Valeš - P. G. aneb „Romantyckej příběh *Foto: Jiří Chlum*

je **postavení jedince v soukolí společenského okolí**. Způsobem je tu pak **divadelnost ve smyslu poutavé a strhující podívané**. Obě tyto charakteristiky lze vztáhnout, tu více - tu méně, téměř na všechna představení, která se ve dnech **28.-30.3.1997** objevila na rakovnických jevištích. Ti, kdo tu byli, se sice za břicha příliš nepopadali, ale divadla si užili dosytosti.

Divadlo AHA! z Lysé nad Labem bylo zjevně nejvýraznějším reprezentantem uvedeného směřování. Jeho inscenace aktovek **Borise Viana**, nazvaná **Pravdivé příběhy (Adam, Eva a třetí sex - Blues pro černého kocoura - Budovatelé říše)**, svírá oblouk od Adama a Evy přes všednodenní lidské nešvary až k apokalyptické vizi člověka jako druhu. Ruku v ruce s tím se klene od revuálního skeče přes vyprávěné a zpředmětňované divadlo až po absurdní drama. Režie Miroslava Pokorného (cena) užívá prostředků v pravdě divadelních, nepostrádajících (u něj obvyklou) barokizující dimenzi. Jinak cílená a záměrná struktura působivé inscenace má i své vady na kráse, tkvící zejména v expresi, která dominuje v Blues pro černého kocoura, otupuje vnímání a tím i vyznění této části a potažmo i hry jako celku. Z kompaktního hereckého kolektivu na sebe svým výkonem upozornili Jiří Rezek, P. Kročová a J. Škvrna (ceny). Divadlo AHA! si z Rakovníka odvezlo cenu za inscenaci a nominaci na Divadelní Třebíč, národní přehlídku činoherního divadla.

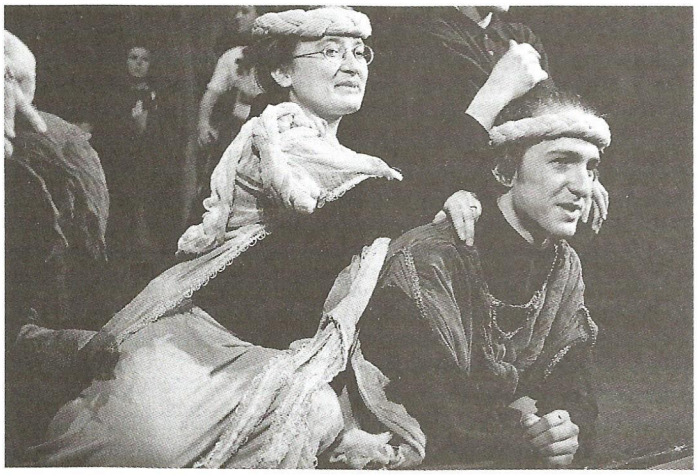
Divadlo Luna Stochov zdá se být rodnou sestrou lysského Divadla AHA! Jeho dramaturgická volba padla po S. I. Witkiewiczovi na **Franze Kafku** a jeho povídky a aforismy. Inscenace **On a Oni aneb Může to potkat i vás...** obsahuje dramatizaci povídek Vesnický učitel a Proměna a kompozici z různých textů, nazvaných autorem scénáře a režisérem souboru Lubošem Fleischmannem On a Oni. Jeho autorská práce je v zásadě zdařilá. Dramatizace Proměny je výtečná (cena). Scénář i vlastní inscenace jsou budovány záměrně od úsměvného a zároveň trpkého příběhu vesnického učitele, obhajujícího existenci obřího krtka přes proměnu v rodině pana Samsy a fyzickou smrt jejího někdejšího syna až po preparaci mozku hlavního hrdiny v povídce závěrečné. Společným tématem všech třech dílů hry je nesmiřitelnost společenského okolí s vymykajícím se jedincem. Sdělná a působivá inscenace má své rezervy v přesnějším odlišení důležitého od méně důležitého a v pregnantnějším akcentování klíčových faktů a významů. Spolu s tím pak, a to zvláště, ve vybavenosti většiny herců. Jisté otazníky přináší scénografické řešení hracího prostoru. Kostýmy, funkčně užitá hudba a herecké výkony Nataši Gáčové (cena), to jsou naopak nemalá pozitiva stochovských, jejichž inscenace byla doporučena na 2. místě do širšího výběru pro program Divadelní Třebíče.

Do triády nejpozoruhodnějších představení Wintrova Rakovníka 1997 náleží soubor doporučený do širšího výběru pro Třebíč na 1. místě. Je to **Rádobydivadlo Klapý**, které v režii Ladislava Valeše (cena) vytvořilo inscenaci na motivy hry H. Ibsena Peer Gynt a nazvalo ji **P. G. aneb Romantyckej příběh** (cena). L. Valeš vypouští z výchozí předlohy některé motivické a tématické linie a postavy, vypouští celou část putování Peer Gynta světem s výjimkou návratu lodí domů, krátí scény v závěru hry, mění obsahové vyznění některých situací a přesunuje a redukuje scénu umírání Matky Asee. Vytváří tak jedinečný a samostatným životem nadaný příběh nezodpovědného hrdiny, v němž se sváří donkichotské životní iluze s pragmatismem, příběh který vyústí v happy endu v poznání smyslu života. Navzdory razantní úpravě zůstává podstata obsahového vyznění hry shodná s výchozí předlohou.

Inscenace je zřetelně budována jako účelná syntéza slova a obrazu pracující s divadelním znakem a jeho proměnami, s metaforou. Inscenátoři vytvořili pro hru hrací prostor, jehož středem je výtvarně pojednaný funkční scénický objekt, umožňující rychlé proměny prostředí, ale i akční využití (cena Pavlu Hurychovi a Vlastimilu Marešovi). Zdařilou je i kostýmní složka (cena Jaroslavě Maťákové a Věře Cholťové). Působivost inscenace podporuje nejeden ocenění hodný herecký výkon. K nejpoutavějším patří Mladá Solveig Veroniky Týcové a Asee Evy Andělové (ceny). Přes některé otazníky nad řešením některých situací,

Divadlo AHA! Lysá n. L. / B. Vian - Pravdivé příběhy *Foto: Jiří Chlum*

DS TYL a ZUŠ Rakovník / L. Feldek, M. Mašatová - Šípková Růženka *Foto: Jiří Chlum*

zejména pokud jde o schopnost sdělit konkrétní významy a přes rezervy v jednání slovem-veršem u představitele Mladého Peer Gynta se zrodilo na půdě Rádobydivadla divadlo nenechavé, působící na emoce diváků a nabízející současně látku k přemýšlení.

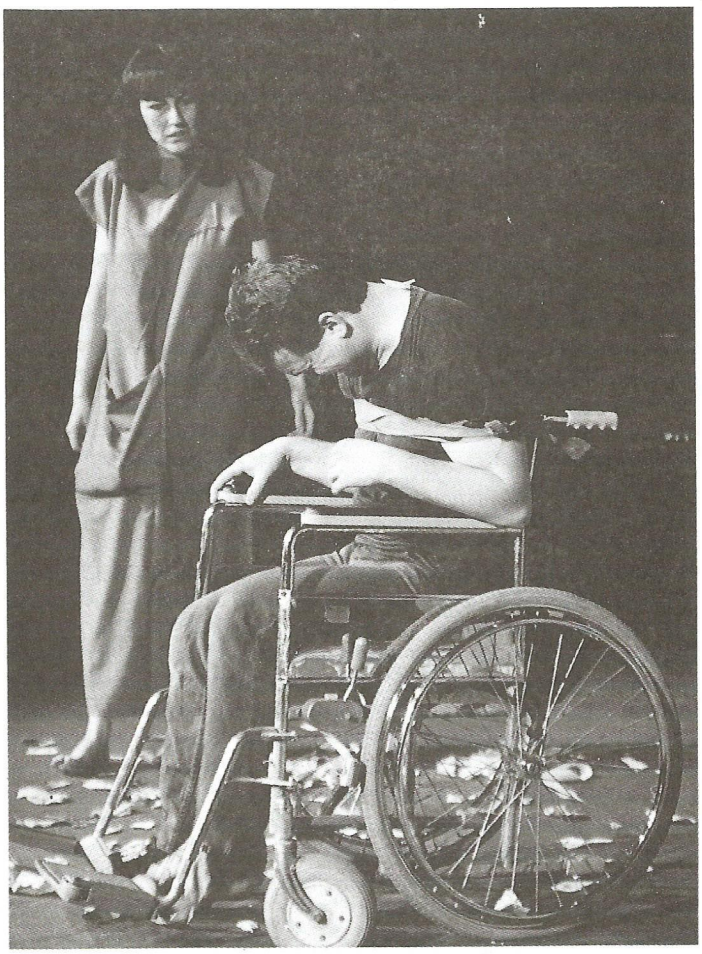
Psal jsem o triádě nejpozoruhodnějších inscenačních počinů. Trochu od jinud a z jiných důvodů k ní náleží inscenace **divadelního spolku Tyl a ZUŠ z Rakovníka Šípková Růženka**, inscenace jejímž hlavním rysem je radost ze hry. Hned pod touto radostí lze však vycítit zdravou dávku pokory a kázně. Hned nad ní pak lze uvidět a uslyšet, že vzdor mládí středoškoláků a ne až tak dlouhé době, kterou na jevišti strávili, se jedná o kolektiv řemeslně vybavený, zvláště je to patrné v mluveném a pěveckém projevu. Režisérka Alena Mutinská vybrala pro soubor text Lubomíra Feldeka v úpravě Milady Mašatové, který byl původně určen loutkářskému souboru. Výběr to byl výhodný i problémový. Výhodný v tom, že je koncipován antiiluzivně a odpadají starosti s věkem a typovým obsazením. Problémový v tom, že to, co umí loutky, nedovede živý herec. Nezbývá než předlohu pro činnoherní zpracování přepracovat či uchopit ji odlišným způsobem. Dílem se to podařilo, leč ne bezezbytku. Vázne to ve výstupech, kde nedochází k důslednému zcizování, úsměvnému nadhledu a nadsázce. Lucie Auerswaldová připravila pro hru dobré podmínky v řešení scény (cena), zatímco z hlediska inscenačního principu se jí nepodařilo optimálně vyřešit kostýmy a rekvizity. Nicméně, debut hereckého souboru to byl úspěšný a inscenace byla doporučena na Šrámkův Písek, národní přehlídku mladého divadla.

Výsledky poctivého divadelního snažení přinesly na rakovnická jeviště i všechny další soubory, i když ve svých počinech nedošly za pomyslnou hranici, za níž začíná cosi výjimečného. Dva z nich se k ní přitom velice blížily, dva další potkala ta svízel, že neodhalily premisy a úskalí zvolených textových předloh a obsah se jim jaksi vzepřel s formou.

K těm prvním patřily **divadelní spolek Tyl Říčany a DS Havlíček Neratovice**. Říčanskému Tylu se ve hře **Oldřicha Daňka Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo** zejména nepodařilo u některých dramatických osob realizovat potřebné typové obsazení, u jiných byla překážkou nedostatečná herecká výbava. A přesto jsme byli přítomni zážitku. Zprostředkoval jej především Ladislav Musil v roli kronikáře Froissarta (cena). Byla to lahůdková kreace a potěcha hereckého srdce.

Závažné téma lidského osamění přinesl na jeviště neratovický soubor ve hře **Neila Simona Drobečky z perníku**. Přes obdivuhodný herecký výkon Marie Živné v roli někdejší barové zpěvačky - alkoholičky a „matky" (cena) nevyzněla Simonova hra naplno. Staré bolesti amatérského divadla, tj. stavba dramatických situací, průběžné jednání, akcenty, se tu totiž prezentovaly téměř ukázkově. Omlouvám se, že se trapně opakuji, ale nemohu jinak.

A konečně, několik slov k zbývajícím dvěma inscenacím či o tom komu se co vzepřelo. **DS Scéna Kralupy nad Vltavou** nastudoval detektivní hru **Roberta Thomase Past**. V řemeslně dobře napsané hře se kladou postupně a oboustranně pasti, aby ta veliká nakonec sklapla. Tempo a razance, s jakými režisér Vladimír Čížek vede herce v inscenaci, znemožňuje ledacos, hlavně však realizovat princip, na němž je hra postavena. Pasti se zkrátka nekladou, není na to čas. Vypadá to, jakoby dramaturgie a režie rezignovaly na to, o čem hra je a jak je napsána, jakými prostředky je v ní zprostředkováno myšlenkové poselství. Podobně tomu bylo u **divadelního spolku Hrubín z Nového Boru** v jeho inscenaci hry **Daniely Fischerové Báj**. Režisérka Kateřina Baranowská naroubovala na text dramatické básnířky, který je již sám o sobě básní, svou „báseň" z rodu výtvarných umění. Symboly vyrůstající z textu jsou zmnožovány symbolikou výtvarnou. Košatý strom Báje se sadařce vzpírá a nové ovoce nenese. Žel, divák si nemůže utrhnout ani to původní, neboť strom byl podroben řezu, a ten byl příliš necitelný na to, aby větve mohly rodit. A přece, někde v koruně je větev a na ní plod - Opat Vlastimila Vika (cena), který díky své herecké dispozici dal příležitost okusit chuť slova a potěžkat je. Báj.

Divadlo LUNA Stochov / L. Fleischmann volně dle F. Kafky - On a Oni aneb Může to potkat i vás... *Foto: Jiří Chlum*

I po předchozích slovech musím čtenáře znovu ubezpečit: **Wintrův Rakovník se letos povedl**. Ano, byly zde čtyři inscenace výjimečné, ale nevyčerpává se jimi zdařilost rakovnické přehlídky. K ní náleží i časově téměř neomezená možnost o představeních hovořit. A to, že na inscenacích, nesoucích problémy je možné ledacos osvětlit snáze a důsažněji, to je stará zkušenost. Proto patří dík všem zúčastněným souborům za výsledky jejich práce, které byly výborným odrazovým můstkem k úvahám a k přemýšlení o divadle. A protože oněm hovorům byly kromě poroty (Jarmila Černíková - Drobná, Milan Strotzer, Vladimír Zajíc) permanentně přítomni členové hrajících i nehrajících souborů, bylo to uvažování ze všech stran užitečné a poučné. To vše pak v klimatu divadelně i společensky mimořádně příznivém, ostatně rakovnická kulturní zařízení a divadelní spolek Tyl, kteří za něj mohou, jsou více jak dvě desítky let „vykřičenou" pohodovou divadelní oázou. Wintrův Rakovník se v r. 1997 jako regionální postupová přehlídka konal podvacátéprvé.

Milan Strotzer

SEDM ZASTAVENÍ VOLYŇSKÉHO DIVADELNÍHO JARA

Již staří Řekové se čas od času setkávali, aby pořádali - řečeno dnešní terminologií - soutěžní divadelní přehlídky. Dlužno přiznat, že česká tradice Hronovů, Písků a Volyňských divadelních her je přece jen o nějaké to tisíciletí mladší, byť neméně významná. A pokud, pak zajisté jenom nepatrně. A tak, jak se o velikonocích setkávali v kavárně Slávie herci z celých Čech, sjeli se letos na Velký pátek jihočeští amatérští divadelníci do Volyně. Na parkoviště dorazily Thespidovy káry, do sálu Na nové desítky účastníků, řediteli přehlídky pak telegram, kterým se pro nemoc omluvil designovaný předseda odborné poroty prof. PhDr. Jan Císař, Dr.Sc.

Nevděčné břímě předsednictví tedy padlo na mou maličkost, včetně ještě netušeného autorství tohoto elaborátu. Přiznávám, že nejsem vyfutrován autoritou a erudicí pana profesora, mé prvotní obavy se však nakonec ukázaly být zcela neopodstatněné. Vděčně přiznávám, že všichni účastníci byli ***nesmírně tolerantní, spravedliví a vstřícní. Doufám, že totéž jsou snad ochotni přiznat i porotě přehlídky, a to nikoli snad z ohleduplnosti vůči dámám, které v ní měly početní i estetickou převahu, tedy dramaturgyni Kristině Tycové a v poslední chvíli mobilizované herečce Bohdaně Pavlíkové.***

Zastavení první: JEŠTĚ NĚCO CÍTÍME!

Přestože **Koftova a Richterova hra REJPNI SE DO KANÁLU** již dávno není dramatickou novinkou, je smutnou skutečností, že téma drogové závislosti se zřejmě hned tak neaktuálním nestane. Ačkoliv se však autor fungující úpravy a režisér **Jiří Zikmund** evidentně snažil, určitá zastaralost a tézovitost předlohy se asi ani docela překonat nedala. Příjemné je zjištění, že se v této inscenaci souboru **ŠOS Prachatice** objevila řada nových tváří, jejíž výkony působily příjemně, uměřeně a věrohodně. Právě snaha o autentičnost však mnohdy vedla k šedé civilnosti, popisné gestikulaci, ba i snížené srozumitelnosti. Krabicové scéně by snad druhé polovině inscenace slušelo výraznější akční využití. Znatelný kostýmní signál - jistý posun proti proudu času ovšem ve spojení s některými textovými reáliemi sedmdesátých let v tomto případě poněkud rozmělňoval apelativnost sdělení. Zatímco o užité hudbě mě nic nenapadá, a byla tedy zřejmě začleněna přesně a organicky, práce se světlem mi přidala mírně chaotická, což ovšem mohlo být způsobeno odlišností světelného parku v Prachaticích a ve Volyni. Rytmu inscenace by podle mého prospělo výraznější akcentování klíčových situací a čistší oddělení jednotlivých výstupů.

Přes drobné výhrady však jsme viděli představení v celkovém vyznění působivé a sdělné, zvláštní zmínku zasluhuje i vysoce příznivý ohlas z řad přizvaných diváků z centra pro Léčbu drogových závislostí.

Výzva k intravenózní aplikaci drogy (pozn. překl. V.T.G.)

Zastavení druhé: SÝROVÁ TĚLA

Principálka a režisérka **Alena Bláhová** zase jednou radikálně omladila svůj soubor. Navzdory tomu (či snad právě proto) na jevišti doyensky vůbec nepůsobí. V divadelním zpracování veršů **Jiřího Žáčka MOŘE PLNÉ VODY** přivádí na scénu sedmici oplavkovaných, skvostně neopálených krásných mladých lidí. Krásných a mladých zejména radostí ze života. Nápadité využívání principů pohybového divadla a radostné balancování na hraně sebeironického odlehčení jeho poetiky spolu s až nestoudně proklamovaným optimismem jsou zřejmě hlavními příčinami radostného diváckého souznění. Mohl bych se snad zmínit, že gejzír nápadů na začátku představení ztěžuje gradování do finále, že některé vizuální gagy předbíhají ony verbální (ale proč ne?), že unisona nebyla vždy unisony, a že si představení získalo diváky tak, že už mi přidalo zbytečné vbíhání do publika, ovšem masové finále ve velkolepém stylu mě nakonec stejně usvědčí z malichernosti. Miniaturizace kostýmu byla (najmě u dam) vítána, scéna téměř prázdná (pro mne za mě mohla být i úplně), výběr a užití hudby takřka geniální.

Bohumil Hrabal kdysi (snad ústy Hanťovými) konstatoval, že svět je o zaplňování děr a dírek. Divadelní soubor **Průvan ze Sezimova Ústí** v nás všech (troufám si tvrdit) jednu z našich krušících černých děr svým vystoupením zaplnil radostí.

Zastavení třetí: VYKOLEJENÉ TRIO

Nejsem (bohudíky!) literárním kritikem, pročež (ještě jednou!) nejsem nucen se neuměle zmítat a balancovat mezi termíny poetismus, symbolismus, dada, surrealismus atd., abych zařadil **TĚLA V PASTĚ** Českobudějovického **D111.** Stejně škatulkování nemám rád. Pánové **Vladimír Sulek, Zdeněk Bořil a Pavol Lukas** přivezli do Volyně svou inscenaci tvorby pánů **V. Sulka, Z. Bořila a P. Lukase.** Přestože bych se tvrzení, že interpreti autory nepochopili, neodvážil, obávám se, že jejich kvalit (zatím!) ne zcela dosáhli.

Toto inscenování dle mého soudu velice vtipné a důvtipné poezie, ale částečně utrpělo snahou o „povýšení" text-appealu na uzavřený inscenační tvar. Snaha o propojení „blázincovým klišé", míním, zbytečně degraduje a rozmělňuje ostrost literární předlohy, nekoordinované a mnohdy zřejmě improvizované akční vstupy partnerů odvádějí pozornost a zamlžují sdělení. Paradoxně (či snad příznačně) právě nejsilněji působící pasáže poukazují na slabiny těch méně

DS PRŮVAN Sezimovo Ústí / J. Žáček - Moře plné vody *Foto: archiv souboru*

geniálních, kdy pak i sebemenší náznak komunálnosti, stereotypu a ilustrativnosti ruší. Souznění s divákem je zde totiž podmíněno vyjadřovací virtuozitou, jak textovou tak interpretační.

Bez ohledu na to, jaký umělecký směr zde byl prezentován a reprezentován, i na mé výhrady a šťourání mi nezbývá než konstatovat, že představení nezklamalo, nutilo vnímat a přemýšlet, mnohé z textů a písniček bych rád slyšel ještě jednou, „Bolero od Ravela" asi víckrát.

Zastavení čtvrté: TĚŽKÁ TĚŽKÁ BARBORA

Ať už se kdykoli kdokoli kdekoli na českých jevištích rozhodl inscenovat některou z her **Voskovce a Wericha** (posléze i S+Š, případně DJC), pustil se do souboje nerovného. Přestože skutečných pamětníků bývá v hledištích zanedbatelné procento, známe původní protagonisty z jejich jiných opusů i ze zvukových záznamů a umíme si představit (nebo si to aspoň ješitně myslíme), jak to tehdy V+W (W + H) hráli. A současní interpreti jejich rolí pak tuto naši vizi buď nesplní, a my řekneme, že to „není vono", a nebo se do naší představy strefí, a my je označíme za plagiátory.

DS Tyl z Českých Budějovic se do tohoto duelu s váhami z nejtěžších a jejich **TĚŽKOU BARBOROU** pustil, i neskončil na štítě. **Stanislav Kopecký** komedii důvtipně zkrátil, propojil obě „klasické" verse (z OD i ABC), na mnoha místech elegantně obeplul výše zmíněná úskalí konfrontace decentním škrtem a připravil inscenaci, která poskytla herecké příležitosti celému šestadvacetičlennému ansámblu, což je skutečnost, jejíž význam oceňuji a dodatečně kvituji vlastně až zde.

Jako výrazný a příjemný protipól hlavním postavám postavil Kopecký mile divadelní sbor školáků (mohl i častěji), v nezahlcené výpravě zaujaly výrazně vystavěné mizanscény (ne vždy však herecky vymotivované), každá z postav dostala alespoň někdy prostor, a každé se alespoň někdy výrazně zadařilo. Různá míra jevištní zkušenosti se pak projevila spíše výjimečně; na jedné straně v udržení rytmu, časování a respektování divácké reakce, na straně druhé pak přehráváním, zdůrazňováním (ba i avizováním) komického účinku.

Jako celek však inscenace prokazuje, že zná svého diváka, naplňuje jeho očekávání, aniž by inscenátoři ješitně předstírali, že hodlají

vyřešit problémy vesmíru. Diváci odcházeli vesměs spokojeni, od čtyřleté Terezky až moji osmadevadesátiletou babičku. A babička má vždycky pravdu.

Zastavení páté: KDYŽ MOTYKA SPUSTÍ

Prachatickou inscenaci Goldoniho Mirandolíny předcházela přísná pověst. Leckteří z účastníků přehlídky, ignorujíce třetí zvonění, setrvali v útulném baru u parku nebo sklenky „květáku" (tradiční nápoj VDJ). Netrvalo to však dlouho a užaslí baroví povaleči se přivábeni explozemi smíchu nahrnuli do hlediště, kde se za chvilku i oni chechtali, řehnili, smáli a smíchy plakali a párky stydly a nápoje teplaly a každému to bylo fuk a aplaudovali na otevřené scéně a smíchy hýkali a ryčeli a řvali, stejně jako řvalo i veškeré P.T. publikum včetně odborné poroty (já nejvíc).

Něco takového se může stát jen v divadle, se ženskou (s chlapem) a nebo o Lourdech. Kdo to zažil, věří na zázraky, kdo ne, toho je mi líto. Když prostě dopustí nejen Pán Bůh, ale pravděpodobně i někteří svatí - nejspíš všichni - pak spustí netoliko motyka, ale všechno nářadí, zahradní-nezahradní, a pak už vlastně ani tolik nezáleží na tom, jestli si šlechtici vzájemně pletou tituly, že hrající režisér **Petr Soumar** je typicky hrající režisér, že se herec na jevišti „odbourá" a jedním výstupem prochechtá, a už vůbec ne na tom, že Mirandolina chvílemi mluví se slovenským přízvukem ba vůbec by nevadilo kdyby mluvila slovensky (a možná i finsky). Z jeviště sršela radost ze hry. Radost, která posvěcuje.

Ne, nenechte se, prosím, mýlit. Ani přítomnost všech bohů, co jich kdy kde bylo, by nepomohla, aby v Lourdech narostly nohy žížale, aby se vycpaná ženská zamilovala, nebo aby se stala inspirovaným živoucím divadlem nepřipravená inscenace netečných herců. Ona ale tahle inscenace připravená je. Ucelená a vyvážená ve všech složkách, důsledně a poučeně vychází z české (převážně verbální) interpretační tradice komedie dell'arte, jednotlivé herecké výkony jsou žánrově sjednocené a mají v celku velice vyrovnanou úroveň a herci u vědomí, že v této komedii není prostor pro psychologizování, mu také žádný prostor nenechávají, inscenace má rytmus a hra spád. Pak teprve může přijít zázrak, pak teprve může i kiks působit jako dokonale připravený gag, pak teprve může s herci geniálně hrát i neposlušné péro ze židle, pak teprve může nastat ono šťastné, spontánně přijaté propojení.

Pravda. Třeba už se jim to nikdy takhle nepovede. A třeba ano. Nebo někomu jinému. Buďme, prosím, na zázraky připraveni!

Zastavení šesté: MOŽNÁ PŘIJDE I COLOMBO

Pochopitelně. Někdy k onomu šťastnému propojení nedojde. Snad je v tom i jakási nespravedlivá vyšší spravedlnost, že jednomu to výrazně vyjde právě v den, kdy druhému poněkud naopak.

Bechyňský soubor ztratil nedávno řadu osvědčených členů a je slibné, že se podařilo tak rychle objevit nové zajímavé tváře. Platí ovšem, a to nejen v kontextu amatérského divadla, že výkony herců rostou s kvalitou předlohy. Tentokrát ani snaha a utěšený výkon (zvláště v první části) Bohumila Novotného nestačily. **ÚNOS V NEAPOLI** považuji totiž dokonce i v porovnání s ostatními dílky **Alda Nicolaje** za sotva prostřední. Přes zajímavé, byť poněkud neústrojné, ozvláštnění Makariových překladů nářečními prvky a přes veškerou snahu zůstal tentokrát soubor Lužnice i režisér **Zdeněk Novák** pouze na úrovni předlohy.

Za skvostný divadelní fór ovšem považuji „derniérové dobráctví" jednoho z členů souboru, který, zneuživ své podoby s Peterem Falkem, se ve finále vloudil na jeviště a v baloňáku si s přimhouřeným okem rozpačitě procuchnul vlasy, oznámiv, že přišel vyšetřit únos. Hlediště zařvalo, oponář nechal oponu nedovřenou a režisér spadl v osvětlovací kabině ze židle. I o tom je divadlo, a to je dobře.

Zastavení sedmé: KAŽDÝ JE BLÁZEN A NEMÁŠ NA VYBRANOU!

Přestože je **Durangova** předloha v posledních letech na našich jevištích poměrně značně frekventovaná, zaplnilo se i při posledním, nočním představení Volyňského divadelního jara (pardon: maratónu) hlediště takřka do posledního místa. Snad i proto, že od režijně-dramaturgického tandemu **Tomáš Stolařík - Vladimír Voldřich** jsme v duchu tradic **D 111** směli očekávat nový (jihočeský?) pohled. Nezklamali jsme se. Razantní úprava textu snad oprávnila i změna titulu na: **BĚLOCH 185 cm, HLEDÁ KOHOKOLIV... Zn.: ZA ÚČELEM STYKU,** šťastně rezignovala na některé vedlejší motivy a témata a soustředila tak pozornost na postavy Bruse a Prudence. Ty jsou pak vedeny po realističtější lince než ostatní figury, které jsou zřetelně karikovanější, snad jakoby částečně pozorované přes příběh ústřední dvojice.

Herci vesměs prokazují, že umí vybudovat postavu, přesně s ní kopírovat nízkým letem nad reálnou rovinou terén této „bláznivé sexy-psycho komedie" a daří se jim nesklouzávat do propasti laciné podbízivosti. Přiznávám, že bych přivítal, kdyby byl princip nadsázky u jednotlivých postav více ujednocen, aby vymizely i sporadické ilustrativní psychologické motivace i tendence karikovat karikaturu.

Jednoduchá scéna, agresivně pestrá, nevtíravě evokuje jisté „otevření uzavřenosti" (či naopak), snad jen přestavby mi připadaly poněkud stírající hrany jednotlivých obrazů, to ovšem lze tentokrát přičíst na vrub odlišnému technickému vybavení na domovské scéně.

Cíl inscenace byl i ovšem jednoznačně naplněn. Upřímně děkuji inscenátorům, že se mě nesnaží poučovat, ani vychovávat, za skutečně na výsost komickou formu a za vysokou úroveň herecké práce (najmě hlasových a řečových kvalit). Pověstnou třešničkou na dortu pak byl v tomto směru excelentní herecký výkon **Jany Kadlecové,** který byl ozdobou netoliko tohoto představení, ale celé přehlídky.

Tím byl soutěžní program přehlídky završen. Pořadatelský soubor udělil tradičně své netradiční ceny, tepové frekvence poklesly, atmosféra se uvolnila. Ona byla ale po všechny tři dny nadobyčej příznivá, až připomínala atmosféru dávnějších Hronovů, jak si je pamatujeme (či spíše idealizujeme), řevnivost se zapomněla dostavit a zdravá rivalita nikomu nezabraňovala smát se, plakat či halasně aplaudovat na „konkurenčních" představeních, k ránu pak už bývalo tradičně jedno, kdo je z jakého divadla.

Zajisté. Závěrem bylo ještě třeba udělit nominace a ceny přehlídky. Na Divadelní Třebíč odborná porota jednomyslně nominovala ***SOS Prachatice s Goldoniho Mirandolinou,*** *k zařazení do programu téže přehlídky jednomyslně doporučila i* ***D 111 s inscenací Běloch 185 cm...,*** *na Šrámkův Písek jednomyslně navrhla* ***DS Průvan s Mořem plným vody.*** *Z pětitisícového balíku byla udělena cena 2 000 korun pro SOS Prachatice, 2 000 korun pro Průvan Sezimovo Ústí, 1 000 korun pro D 111. Na zvláštní žádost poroty se pak pořadatel ještě plácnul přes kapsu, takže mohla být udělena i mimořádná cena za vynikající herecký výkon převyšující úroveň amatérského divadla Janě Kadlecové z D 111.*

A úplně závěrem snad ještě poděkování. Všem za snahu, vstřícnost a toleranci, ředitelí přehlídky Jiřímu Houzimovi a všem pořadatelům, že organizačně přehlídka v ničem nezaostala za úrovní nejlepších inscenací, členkám odborné poroty za všechno a hlavně vytrvalost, tajemníkovi poroty Zdeňku Fugasovi Plachtovi za to, že je na světě a mým žaludečním vředům, že mě nechaly dva dny na pokoji (taky to mohly ještě půl hodinku vydržet!).

Přehlídka skončila; ať žije Volyňský divadelní maratón 1998! Pardon! Jaro.

Vladimír T. Gottwald

V HORAŽĎOVICÍCH SE DAŘILO

Sjelo se sem v půli března pět souborů západočeského kraje na tradiční oblastní přehlídku. Nabídka byla pestrá, tři české předlohy byly každá jiná jak rozsahem (jedna aktovka), tak povahou předlohy (jedna dramatizace) a každá jiného žánru. Rozdílným žánrem a stylem se lišily i dvě hry zahraniční.

Šťastně se začalo představením Spolku DO v Radnicích. Představení Obchodníka s deštěm bylo už v pořadí patnácté, hra měla možnost od premiéry zrát. To se projevilo zejména v prohloubení menších postav, ve vyostření psychologických zvratů a v barevněji rozehraných situacích. V nápaditě výtvarné koncepci dekorace i kostýmů se tu hrála pravda jednání postav i jejich vztahů. Hůře na tom byl soubor s kulturou řeči, zejména ve vypjatých situacích. Zato významově obohacena byla výrazná a dramatická závěrečná scéna. O dobrý výsledek se zasloužil celý kolektiv a zejména Hana Vildmanová (Líza) s režisérem Jaroslavem Vyčichlem. S doporučením do Třebíče si soubor odvezl cenu SČDO.

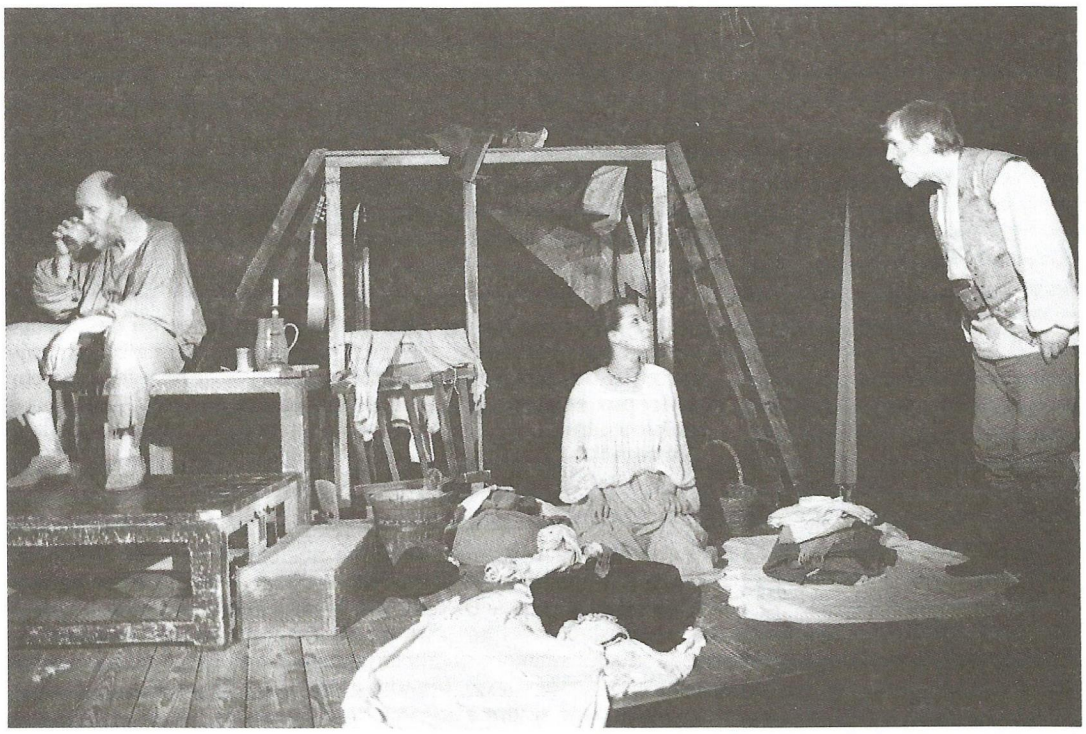
Vedle Naschova psychologického herectví se další představení odehrávala v lehčím tónu. Skálova Cesta do Jiljí, příběh spíše epický, o mnoha scénách, resp. scénkách a mnoha postavách byl pro kaznějovskou „Štaci" náročný oříšek. Soubor jej zvládal s mimořádnou obětavostí a kázní, zejména však s mimořádnou schopností na všednodenním realistickém detailu postavit akci s výraznou nadsázkou. Vynikla v tom zejména Marie Šmidová v roli, složené ze čtyř různých postav. Ostatně ne jediné roli tohoto rozsahu. Obtíž se objevila v postavě „druhého já" hlavního hrdiny. Nebyla zdvojením, nebyla ve vztahu k hlavní postavě, ani k jeho osudům, ale uklidila se na portál jako pouhopouhý vypravěč. Vstupy „druhého já" tak nedramaticky zastavovaly jinak živě probíhající scény a nepomáhaly stupňovat to pestré jevištní balábile.

Podobný problém tj. s pojetím „vypravěčky" měl „Dialog" z Plzně. Představitelka titulní role v Hildesheimerově Obětované Heleně, hře více přemýšlivé, nežli divadelně jiskřivé, zahájila a provázela příběh s lehce koketním šarmem na předscéně. Bohužel, s ním také vstoupila do dialogů na scéně a nic na něm neproměnila ani neprohloubila. Představení se nezdařilo v tomto lineárně společenském konversačním tónu překonat nepříliš výraznou divadelnost předlohy. Jen Stanislav Smitka jako Paris přesáhl svým výkonem do dvojznačné polohy postavy a to s vkusem a lehkostí, která si zasloužila pochvalu.

DS „My" z Plzně dvakrát vyděsil porotu. Jednou textem, který měl úroveň archeologické vykopávky kabaretního „žertu", podruhé tím, že soubor sliboval čtvrthodinovou scénku hrát 40 minut. Vše se však v dobré obrátilo, když se ukázalo, že soubor uvádí autorské zpracování aktovky jako „zkoušky na provedení aktovky", jako divadlo na divadle, se značně rozšířeným počtem postav, rozvinutým textem a v nápaditě dvojhře. Ve vzácně vzájemné souhře se dařilo postavy, chování a vztahy, odpozorované poctivě ze životní reality, vystupňovat do výrazné groteskní nadsázky. Kolektivní souhra byla právem oceněna a představení je doporučeno na národní přehlídku jednoaktových her, která se bude konat v příštím roce 1998.

Do čela přehlídky se výsledkem soutěžního představení postavil karlovarský soubor D 3. Zvolil si Daňkova Kulhavého mezka, hru ne právě příliš dramatickou, ale výrazně jazykově vybavenou. Tyto slovní (jemné a vděčné) nuance je však třeba odít tělem divadla, vytvářet vynalézavě pohybové akce, využít možnosti k vyostření slovních srážek, oživit monologické výpovědi. To se inscenaci zdařilo. Naplňuje jak téma jedné herecké tlupy, tak téma smyslu umělecké práce. V nastudování se najdou místa, která zasluhují prohloubení do druhé významové vrstvy, najdou se akce postav, které nepřesáhly první plán. Ale představení se odvíjí s vervou a nasazením a často diváku nedovolí tyto mělčiny (nepočetné mělčiny) ani zahlédnout. A tak je zasloužené ocenění Jiřího Hniličky jako představitele Jakuba Grundle i jako scénografa představení a Jany Bräutiganové jako Markéty. Inscenace slibuje dozrát: má k tomu východisko ve výrazných hereckých typech a cílevědomé režii. Svou kvalitu si prověří ve srovnání s dalšími inscenacemi na národní přehlídce v Třebíči.

-jh-

Divadelní studio D 3 Karlovy Vary / O. Daněk - Kulhavý mezek *Foto: Pavel Štoll*

DĚČÍNSKÁ BRÁNA '97

Počasí měnící se z hodiny na hodinu přivítalo účastníky Děčínské brány '97 skutečně nevlídným nečasem. Ne už tak Městské divadlo Děčín, kde se konal od pátku 21.3. do neděle 24.3. už 5. ročník Severočeské divadelní přehlídky amatérských souborů, za organizační garance Svazu českých divadelních ochotníků, města Děčína a samotného Městského divadla. A je potřeba vytknout před vlastní zprávu o této přehlídce, že organizátoři, včetně personálu divadla a jeho ředitele R. Felzmanna, se svého úkolu zhostili na medaili.

Vlastní přehlídce předcházel předvýběr, do kterého se přihlásilo celkem 13 souborů, z nichž do Děčína postoupilo 5 soutěžních představení. Ty pak, bohužel, za malého zájmu širší veřejnosti, což však nepadá na vrub pořadatelů, neboť se jedná o obecný jev, posuzovala pětičlenná porota ve složení: předseda Rudolf Felzmann a její členové Jitka Andělová, Jiří Hraše, Jaromír Kejzlar a Jaroslav Kodeš.

Co jsme tedy viděli? V pátek dopoledne se představil **Studentský soubor Turnovského divadelního studia,** který vystoupil **s vlastní úpravou hry bratří Čapků Ze života hmyzu pod názvem Ze života? Hmyzu!** Studenti pod vedením poučeného Petra Hakena se pokusili o svoji generační výpověď o hledání smyslu života na textu klasické hry. Můžeme říci, že se jim to do značné míry podařilo. Zvláště v obraze motýlů nebo jepic. Představení je zorganizováno do přehledného celku s živostí a vkusem, nepostrádá prvky studentské recese, ale nikde se nepodbízí, dodržuje nastolený řád. Dluhem hereckých výkonů, o kterých by se mělo hovořit spíše jako o autostylizaci, je, bohužel, málo srozumitelná řeč a někdy nepřesnosti ve vzájemné komunikaci postav, způsobené malou schopností protagonistů fixovat vnitřní stavbu situací. Nejproblematičtěji se jeví úprava a výklad postavy Tuláka, který se z představení vytrácí a nijak inscenaci nepropojuje. I přes tyto výhrady porota dospěla k názoru, že představení má své přednosti a že si zaslouží být doporučeno do širšího výběru na národní přehlídku mladého divadla v Písku.

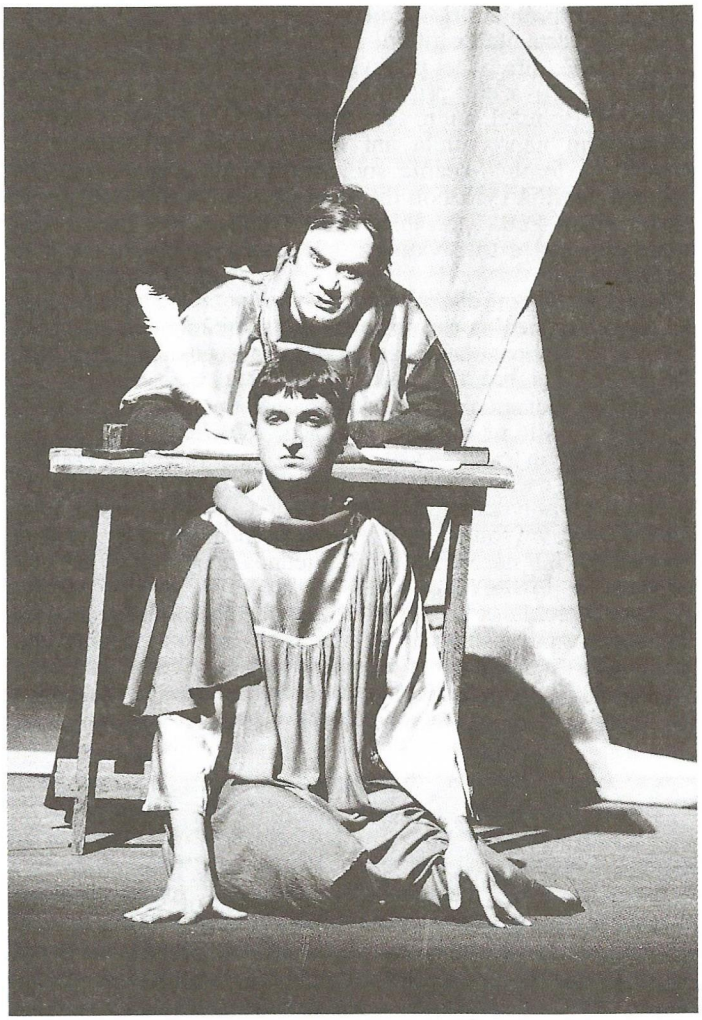
Oříškem pro diváky se stalo **představení Divadelního klubu Jirásek Česká Lípa, který inscenoval Yvonnu, princeznu burgundskou Witolda Gombrowicze pod názvem Yvonna.** Na černobílé scéně a v bílých kostýmech herců, jež jsou černě pomalovány znaky, které korespondují s charakterem jednotlivé postavy, sledujeme příběh o krutosti královského dvora vůči Yvonně (ta jediná má kostým bílý ve stylu sportovního dresu na aerobic). Tato komedie s prvky absurdity o samolibosti privilegovaných, jak si soubor napsal do programu, je předváděna v prvé půli ve velmi zatěžkaném tempu, s přemírou důrazů na každou repliku, bez výraznější motivace jednání postav a se zamlžením některých dějových faktů. Od druhé poloviny se najednou styl představení láme a hraje se v jakési až fraškovité stylizaci, ovšem opět bez důrazu na motivaci jednání postav. I přes velmi dobré herecké schopnosti souboru, především pak Jiřího Hana v roli Prince Filipa, Jany Kolářové v Královně Markytě i Miroslava Koláře v Králi Ignácovi, jakoby představení chyběla režie a snaha po myšlenkovém záměru. Inscenace tak sice vyznívá formálně zajímavě (především díky kostýmům a prvkům absurdity v textu), ale tematicky velmi neurčitě a obecně.

Třetím v pořadí soutěžních her byl **Pygmalion G. B. Shawa.** Inscenace **DS Březiny** vychází pietně z Shawovy dramatické předlohy. Herci jsou vedeni poučeným režisérem Josefem Doležalem, na scéně tvořené jednoduchým paravanem a nejnutnějším nábytkovým mobiliářem, naplňují situace hry postupy iluzivního divadla. Soubor si byl vědom obtížnosti úkolu, který před něj postavil tento typ anglické konverzační komedie i inscenační praxe a zaměřil se především na mluvní stránku hereckého projevu, což se mu z velké míry podařilo. Dobrý výkon předvádí Josef Barták v postavě Higginse, zatímco představitelce Lízy by prospělo výraznější extrapolování krajních poloh výkonu. Solidní výkon ale podali i další členové souboru, zvláště v rolích Doolitla, paní Eynsford-Hillové a její dcery. Inscenace má velkou naději na dotvoření ve vymýšlení dalších mizanscén a propracování trochu chudého aranžmá.

V divácké „kuličkové anketě" vítězné, většinou členů poroty s pochybami přijaté, tak by se dalo asi velmi stručně charakterizovat představení **Prodaná Maruš Divadelní společnosti Podio Semily.** Scénář je tvořen výběrem základních dialogů textu Sabinova a připsáním vlastních dialogů. Samotná inscenace je pak rozdělena na dvě poloviny, oddělené přestávkou, ve které se odměňují vylosovaní diváci předměty denní potřeby. V prvé se příběh hraje jakoby jarmarečně loutkovou formou, v druhé půli se tentýž příběh předvádí iluzivními postupy, jako „současný" příběh v hovorové až slangové poloze, pohybující se, bohužel, až na hranici vkusu. Navíc je tento příběh v kolektivní režii traktován, jak v prvé tak i v druhé půli, jako sled samostatných výstupů - gagů, skečů a estrádních výstupů, naplněných někdy vtipným humorem, povětšinou však mělčí úrovně. Sympatický soubor, jehož členové dobře zpívají, mají komediatský talent a dovedou temperamentně existovat na jevišti, si neklade vyšší divadelní ambice a tak jejich představení ani nelze poměřovat čistě divadelními postupy.

DS Březiny / G. B. Shaw - Pygmalion Foto: Pavel Lukeš

DS Hraničář Rumburk / D. Fischerová - Báj. Foto: archiv souboru

Nejucelenější inscenace, jak z hlediska divadelního tvaru tak i z hlediska obsahového naplnění, přivezl do Děčína **DS Hraničář z Rumburka.** Hra **D. Fischerové Báj** je obtížným kouskem nejen pro amatéry, ale i pro profesionální soubory, neboť má složitou strukturu a je vystavěna na řadě komplikovaných a vzájemně propojených motivech, opírajících se o mýty i symboly. To předpokládá nejen poučenost od inscenátorů, ale do velké míry i od diváků.

Režisér Luděk Škrovánek do textu zasáhl, některé méně podstatné motivy vypustil a snaží se důsledně vystavět příběh na konkrétním jednání dramatických figur. A to se dle mého názoru hodně daří. Opírá se o výborný výkon Josefa Zacha v roli Opata a i Miroslav Vosátko jako Muž je mu zdatným spoluhráčem. Jednoduchá scéna, pojednaná jako indiferentní prostor s pouze naznačenou městskou branou a prostorové svícení, pomáhají vytvořit silně dramatický vztah. Nicméně i tato inscenace má několik problémů. Jednak je to herecká nevyrovnanost v ostatních rolích a pak řešení chóru pomocí magnetofonové nahrávky (technicky ne vždy dobré). Tento nedostatek se projeví v úvodu hry, kdy zabrzdí temporytmus a pak hlavně v samém závěru představení, kdy nelze odehrát, dle mého soudu, důležitý fakt, že z města odcházejí všichni dospělí a uvnitř zůstávají pouze děti.

Co říci závěrem. Pátý ročník Děčínské brány se nesl v duchu hezké atmosféry vzájemného fandění, podpory a pochopení. A to bylo fajn, neboť každý soubor má své specifické podmínky, ve kterých soutěžní inscenace vznikaly a které do jisté míry i předjímají inscenační výsledek. Poznámka, že z důvodů ekonomických, aby se představení co nejlevněji prodávalo, nelze do hry přidat další osoby, svědčí nad jiné i o tom, s jakými problémy se amatérské soubory dnes musejí potýkat. Co však naštěstí zůstává stejné, je chuť dělat dobré divadlo. A to jsem zaznamenal u všech zúčastněných souborů.

Jaroslav Kodeš

PŘEDSTAVENÍ „O" ŽEBRÁCKÉ OPEŘE

Jsou - myslím - dva klíče, které vedou k porozumění záměrům a principům inscenace, jež měla v Jesličkách premiéru 21. února 1997. První je - vymyšlená a napsaná, či lépe dopsaná - postava Entertainera. Zejména ovšem to, jak je na jevišti předvedena. Rudolf Faltejsek má šaškovský „strakatý" šat, jenž důrazně odkazuje k prazákladním divadelním tradicím, z nichž nejmladší je nepochybně komedie dell´arte. Neboli: smysl této postavy je v tom, ukázat divákovi, že všechno co je na jevišti je třeba vnímat a reflektovat jako hru, jako umělou skutečnost, jako „osvobozené" divadlo. A když k tomu šaškovskému šatu ještě přidáte to jméno Entertainer, což se dá přeložit jako konferenciér, komik nebo také „bavič", pak máte ještě další smysl: to co uvidíte a uslyšíte bude - nebo má být - lehkonohé, zábavné, zajímavé svým půvabem, šarmem, elegancí, vtipem - a případně také kritickým bodnutím, satirickou a ironickou notou a neomalenou prostořekostí, jak už to je v tradici šašků a bavičů. Kromě toho ten Entertainer má také právo všechno vědět, všechno znát a informovat o tom ctěné publikum, ba ještě více; dát mu přímo z očí do očí - to si prosím pamatujte, k tomu se ještě vrátíme - na jevo, jak to nebo ono chápat.

Což se nejzřetelněji potvrdí v závěru, kdy Faltejskův „bavič" vypoví publiku, jak to bylo s trojím zpracováním Žebrácké opery, jak s ní nakládali pánové Gay, Brecht a Havel a vlastně už neuzavře příběh postav - především Macheathe - ale spíše historii onoho díla, které se v královehradeckých Jesličkách znovu v nové, další verzi objevilo L. P. 1997; v době „poznání" ve věku Vodnáře, prosím, to není vtip, bonmot - ale myslím to zcela vážně. Soudím totiž, že tuto hru „o" Žebrácké opeře prostě z duchovního klimatu konce tisíciletí nelze vymknout. I kdyby stokrát, tisíckrát myšlenka na to takto se potkat a utkat s tím dílem, jehož sláva trvá už skoro třista let vznikla třeba mnoha lety. Program uvádí na první straně jako „hlavního" autora toho prvního - Johna Gaye, Angličana žijícího v letech 1685-1732, jehož „The Beggar´s Opera" měla premiéru v roce 1728 - ale na zadní straně najdete přiznány další autory: Bertolda Brechta a jeho „Die Dreigroschenoper" a Václava Havla. A je tu ještě řečeno, že je použito textů Williama Wordswortha, což jak víme byl příslušník tak zvané „Jezerní školy" (Lake School), skupiny anglických romantických básníků z přelomu 18. a 19. století. Ten nás však tolik v tomto okamžiku nezajímá; důležitější je ta „montáž", již připravil Alexandr Gregar z tří verzí a jež je přímo v „postmoderní citaci". Text už prostě nepoukazuje jenom z nějaké skutečnosti, ale také přiznaně ke svým „uměleckým" pramenům, ke kontextu, jenž vzniká tím, že umělecké dílo vzniklo na základě řady inspirací a podnětů existujících a fungujících právě a jenom v oblasti umění. V těchto souvislostech by nás mohl nyní zajímat Wordswoth, jenž spolu s Coleridgem vydal Lyrické balady a předmluva k jejich druhému vydání se stala literárním manifestem „jezerní školy". Nejde však o něj; jde spíše o baladu jako báseň, která bývá také charakterizována jako „tragédie vypravovaná ve formě písně", spojující všechny tři druhy básnické - epiku, lyriku i drama - v jedné formě a jejíž děj je veden ústně, zkratkovitě a v nejdramatičtějších místech přechází v dialog. Což - domnívám se - také cosi vypovídá o pramenech, jež Gregar „cituje".

Teorie literatury ovšem upozorňuje také na to, že balada byla původně píseň a dala zřejmě i proto název žánru v anglickém divadle velmi oblíbenému, jenž se jmenoval „ballad opera" a začíná právě Žebráckou operou. Oxfordský divadelní slovník doslova praví, že Žebrácká opera byla „zcela novým příspěvkem hudebnímu divadlu" žánrem, jenž v populární rovině často aktuálního charakteru spojoval mluvený dialog a velký počet písniček (hudebních čísel) napsaných v dobových oblíbených melodiích. Pro Gaye takovou muziku napsal John Christopher Pepusch, pro Gregara Josef Zámečník, jenž je také spolu s dalšími na jevišti hraje. A napsal ji přesně v duchu žánru, o němž je řeč; s inspiracemi ze všech druhů a podob současné „populární hudební" scény, v několika případech s náběhem na „hit". A napsal těch písní také - opět v duchu žánru - hodně. Řečeno se slovníkem Oxfordského průvodce po divadle: je to příspěvek hudebnímu divadlu. A ne špatný; naopak.

Gregarovi jako autoru scénáře a režiséru - tedy tvůrci koncepce literární i jevištní - se to znamenitě hodí. Získává tak jakousi „volnou formu", s níž se dá báječně pracovat v onom „postmoderním" duchu. Jestliže jsem až doposud ukazoval s čím vším inscenace počítá, odkud Gregar „cituje", nečinil jsem tak náhodou. Neboť tahle inscenace - Gregar v dramaturgické spolupráci s Vladimírem Zajícem - je poučená. Ví toho o Žebrácké opeře hodně a suverénně si pohrává s jejími motivy a tématy.

Až na jednu motivickou linii a její téma. Tu, která je v názvu Gayova i Havlova textu: na žebrácтví (beggar=žebrák). Podnikání páně Peachumovo v organizování žebráků města Londýna spolu s plejádou příslušníků tohoto „stavu" a všech situací, jež s nimi v textu jsou spojeny, zmizelo. Zůstal jen „otec" Peachum, jenž rozhořčen svatbou své dcery Polly pronásleduje Macheathe. Této podobě Žebrácké opery by spíše slušel název Brechtův, jenž se do češtiny překládá jako Šestáková opera a jenž kromě onoho odkazu k „chudobě a bídě" zároveň napovídá cosi o „pokleslé" podobě ballad opery. Ballad opera se totiž na jakémsi pomyslném žebříčku druhů, poddruhů a žánrů divadla pohybuje kdesi tam, kde nefungují už privilegované čisté druhy jako činohra, balet či opera. Naopak, ballad opera je vlastně druhem nečistým, barbarským, primitivním - zato však ryze divadelním, protože syntetickým. I tohle asi lákalo tvůrce „Jesličkovské" inscenace: nabídnout pohled na motivy a témata Žebrácké opery v tomto tvaru, jenž je v ní obsažen (dokonce jej založil) a jenž dnes má zelenou, protože odtamtud také svým způsobem vyrostl dnes tak oblíbený muzikál.

Koneckonců: název této inscenace Macheath K. Superstar rovněž - jak zřejmo - „cituje". A poměrně důrazně upozorňuje odkud je celý systém a celá struktura inscenace držena pohromadě: přes postavu toho gaunera velkého formátu, miláčka žen. Jeho osudy jsou sponou, která provádí diváka přes všechna hudební čísla a přes všechny dialogem provedené situace. Na ně se napojují motivy a témata „žebráckých oper". A snad i proto se tam nemůže vejít Peachum se svým obchodem se žebráním, neboť v tom okamžiku se stává „protihráčem", jenž je stejně silný jako Macheath. Hvězda hlavního protagonisty by trochu pohasla.

Recenze

Jsme vlastně zpátky u Faltejskova Entertainera, neboť všechno je tu svým způsobem především využíváno k tomu, aby prezentovalo divadlo. Abychom se divadlem bavili - a možná si cosi i uvědomovali. Třeba i to, že sláva a popularita Žebrácké opery stála a stojí také na tom, že její téma základní je téma prolnutí spravedlnosti a zločinu. U Gaye a Brechta se tak děje díky penězům, které vládnou vším a každým, u Havla je to mravní degenerace pospolitosti, kde každý fízluje každého. Gregar tohle téma samozřejmě musí nabídnout. Ale netraktuje je jako téma základní. Jenom předvádí, že předešlé verze měly tohle téma jako základní - a že tedy je třeba o něm vědět a respektovat je. Odtud odněkud Entertainer potom nakonec shrnuje způsob, jak a kým byla Žebrácká opera napsána a provedena. Zvlášť ostře to v tomto smyslu „dostane" Brecht jako autor, jenž onoho základního tématu zneužil ve prospěch svého komunistického přesvědčení. Psal-li jsem o poučenosti, pak v tomto případě musím říci, že tomu tak docela není. Neboť text zahrál na strunu, jež se sice nabízela jako výrazně aktuální, ale není tak docela správná. Nebudu se do této tematiky pouštět, jen podotknu, že Brecht roku 1928 kdy měla jeho Šestáková opera premiéru teprve dospíval ke svému „marxistickému" pojetí divadla a dokonce se proto trochu divadelní verzi později kál: V románovém zpracování oslaboval dráždivý a exotický ráz Opery a posiloval vydatně kritický společenský tón. Ale to jen na okraj, pořád jde o podstatu, o využití všech možností jak inscenaci udělat jako představení, jenž na místě prvém komunikuje „O" Žebrácké opeře. Už jsem psal o některých složkách, jež tomu slouží. Mohu už jen dodat, že složka hudební svou stylovou a žánrovou různorodostí je nejen věrná původnímu modelu ballad opery, ale také činí přesně to, co činila hudba Weillova v Brechtově přepracování: demonstruje nejrůznější pohledy - chcete-li i protikladné - na nejrůznější motivy a témata. Je to - jako ve správné ballad opeře - jakoby hudba „z druhé ruky", ale zároveň je to hudba zcela originální svým divadelním, jevištním gestem. Tohle hudební „gesto" má pak dvojí vizuální podobu. Jednak „sborových" pěvecko-tanečních čísel a jednak sólových písní, kdy mužský „sbor" vpravo a ženský „sbor" vlevo v pozadí scény svými pohybovými „evolucemi" a zpěvem často sólisty doprovází. Ještě nikdy jsem v Jesličkách neviděl - a to píšu velmi rád - tak ukázněná, propracovaná a přesná „kolektivní či davová" vystoupení. A to vše se pohybuje na zvláštní hranici: mezi „samostatným číslem" - něco na způsob revue, které komunikuje přímo s divákem a mezi snahou alespoň letmo podpořit či dokonce výrazně vytvořit situaci. Někdy je ona „pohybová evoluce" vskutku jen - stejně jako hudební gesto a text - především a hlavně jen a pouze přímým oslovením diváka; podívanou počínaje a hudebním a slovním atakem písničky konče. Jindy je to však pokus říci něco o postavě a situaci, v níž se právě nachází.

A tak vzniká vedle sebe i jaksi „odděleně" primérní komunikace přímo s divákem a komunikace sekundární, v nichž se divák dovídá nejprve o akcích a interakcích postav a teprve potom je jimi „osloven". V tomhle řádu se pohybuje celé představení. Jako by v jisté jeho části převažovala snaha a vůle nabídnout obecenstvu především výpověď „o" Žebrácké opeře, vytvořit jakýsi text-appel, který se adresně obrací k divákovi a otevírá s ním pohovor na téma Žebrácká opera. V tomto duchu třeba režie využívá muzikantů, kteří hrají na scéně. Ze tří z nich činí „herce", kteří předvádějí členy Macheathovy bandy. Jenže: hudebníci a zpěváci hrávali většinou v takových produkcích hudebníky a tanečníky, protože na jiné postavy nejsou disponováni. Gregar režisér to ví a tak postaví tuto skupinu pěkně do půlkruhu - skoro jako sbor - a každý z ní řekne pěkně pár vět, rovnou z očí do očí publiku. Tím se samozřejmě jedno téma Žebrácké opery sdělí - ale zcela

jinak než přes postavu v situaci. Což by jistě nebylo problémem, kdyby to platilo vždycky. Ale ono to tak není.

Na příklad: Antonín Fendrych hraje Čmajzla v základní linii velmi určitě a přesně - jako měkkýšovitého, ohebného, zženštilého (možná decentně homosexuálního) práskače, lumpa, který zradí každého. Monika Kováčová temperamentně a plasticky vytvoří představu dravé, vášnivé, agresivní a žensky lačné Polly jež si dokáže s této „vnitřní" podstaty hájit svá práva a stejně tak upřímně se poddávat svému citu. A pak je tu Katr Brown Josefa Tejkla. Někdy maličko ukřičený - ale jinak: trochu fotrovský, po domácku neupravený, s věčně vylézající košilí, dobrosrdečný, mírný až ustrašený - leč lačně chtivý peněz a proto rovněž schopný jakéhokoliv podrazu. Je to postava s tajemstvím - jaký vskutku je, co je jeho pravou tváří? A tajemství je vždycky znakem dobrého hereckého výkonu. Když k tomu připočtete ještě Tejklovu schopnost pohybem i zpěvem dotvářet situaci, tak před sebou máte něco zcela jiného než onu primární komunikaci, kterou provozují ve svém „půlkruhu" hrající muzikanti.

Což nevytýkám jim. To je totiž základní problém celé inscenace, která se v jevištním tvaru nerozhodla zcela určitě, zda bude vyprávět „o" Žebrácké opeře, nebo zda bude utvářet „iluzivní" tvar na motivy a témata nově seřazených, uspořádaných textů. Velice výrazným způsobem tato rozpolcenost poznamenala postavu Peachuma. Zbaven svého postavení „žebráckého bosse", přišel o velkou část jednání, jež by mohlo pomoci dotvářet charakteristiku i motivaci. Pravda, jeho stálá „práce" s počítačem má cosi vypovědět o jakémsi racionalizovaném „podnikání" se zločinem. Jenže to je vskutku jen velice obecný znak. A tak Peachum je vskutku přímo adresně obrácen k obecenstvu, aby mu sděloval jedno z témat Žebrácké opery. Michal Drtina jej také tak hraje - chladně, komentovaně, s odstupem, z pohledu zvenčí. Jako jistou funkci, která má působit na diváka bezprostřední komunikací, oznamovat mu nekomplikovaně, co tato postava reprezentuje. Když se k tomu pak přidá to, že Pavlu Peškovi jeho Macheath zatím také působí značné starosti jak a odkud ho hrát - na premiéře zřejmě o to větší, že byl zdravotně indisponován, proto bych nerad o této postavě psal podrobněji - tak ta rozpolcenost vytvoří vskutku jakousi dělící čáru celé inscenace.

Na jedné straně je chytrá, poučená, promyšlená úprava, která se pohybuje v řádu samostatného nového textu Žebrácké opery, jenž cílevědomě využívá všechny příležitosti, jež si z předcházejících verzí zvolila. Realizuje tyto možnosti jako jakousi „divadelní esej" o Žebrácké opeře - leč v barvité poloze divadelní podívané. A vedle toho chce zároveň - rozumím-li tomu dobře - stvořit příběh Macheathe, dát divákovi šanci, aby se nejenom díval na „uvažování" o Žebrácké opeře, ale aby také alespoň nějak spoluprožíval osudy velké hvězdy londýnského podsvětí. To, co má v sobě předloha organicky propojeno, se nedaří ještě na jevišti. Ta dvojí komunikace se tu sráží, text-appeal chvíli poráží „iluzi" plnokrevného divadla - a chvíli je tomu naopak. Jistě - dalo by se to dělat i v tomto otevřeném a nekompromisním protikladu. Jenže: potom by se nemohly na jevišti setkávat postavy, které jsou po každé z jiného kadlubu. V tom je ten problém - a bude-li se na inscenaci dále pracovat, pak se musí rozhodnout, kam půjde ve směru herecké práce. Zda k Drtinovu komentování, odstupu, demonstraci funkce postavy, nebo Tejklovu rasantnímu modelování reálného jednání v konkrétní situaci. Oba představitelé jsou tu zajisté zvoleni „zástupně", leč proto, že když se sejdou spolu na jevišti, je ta rozpolcenost nejpatrnější.

To ovšem nic nemění na tom, že celý ten projekt má svou váhu a že není na amatérském divadle tak často něco podobného k vidění. Už tím, s jakou samozřejmostí využívá všech možností, jež dává „věk Vodnáře" k tomu, aby spojoval nejrůznější polohy - od onoho bystrého intelektuálního eseje „O" Žebrácké opeře k hudebně-divadelnímu show a odtud zase k téměř romantickému příběhu. Je to divadlo zábavné - ale je i pro diváka, jež chce jistou intelektuální potravu. Až se tohle všecko podaří scelit hereckou prací v přesný a srostlý jevištní tvar, pak se - předpokládám - bude moci mluvit o díle velmi zdařilém.

Jan Císař

Převzato ze zpravodaje
Divadelní HROMADA XVIII/1997

HEJKALŮV ÚSMĚV V NOVÉM MĚSTĚ

Druhá regionální přehlídka jihomoravských amatérských divadelníků nazvaná Hejkalův úsměv, uskutečněná spoluprací Novoměstských zařízení a Oblastního výboru Svazu českých divadelních ochotníků v Brně, skončila v sobotu 15. března v Novém Městě na Moravě představením Ořechovského divadla.

Přehlídka měla dvě soutěžní linie. Divadla hrající pro děti a mládež usilovala o postup na celostátní POPELKU 1997 v Rakovníku, zatímco soubory hrající pro dospělé soutěžily o nominaci na 6. národní přehlídku Divadelní Třebíč 1997.

Ozvláštněním první linie bylo scénické provedení jednoaktové opery W. A. Mozarta Bastien a Bastienka. Mladý divadel. soubor ZUŠ z Jihlavy provedl toto ranné dílko dvanáctiletého skladatele nadšenými zpěváky a v doprovodu mladičkých pianistek spíše koncertním, než divadelním způsobem, i když úvodní slovo i děj jevištní provedení umožňoval.

Domácí soubor HORDA uvedl na přehlídce dvě inscenace pro děti. První z nich byla dramatizace původně rozhlasové pohádky **Jakuba Anthuse ČERCHMANTICE**, kterou pro svůj soubor provedla a zrežírovala nedávno tragicky zahynulá Marie Junová. Myšlenkově nenáročná předloha situace spíše jen verbálně popisuje, než dramaticky na jevišti ztvárňuje. Přes velké herecké úsilí zejména obou strašících čertic, Vrbice Kamily Šimkové a Mydlice Marie Noskové, se textové slabiny nepodařilo překonat. Skladatelsky talentovaný pianista Filip Mošner měl šťastnější inspiraci v předehře a mezihrách, než ve volbě „příznačných motivů" při čarování. Při něm škobrtalo i osvětlení. I když počet repríz dokazuje potřebnost pohádek na jevištích, byly Čerchmantice spíše jen průměrným představením tohoto žánru.

Náročnější a scénicky zdařilejší - a proto také do širšího výběru na POPELKU porotou doporučena - byla druhá **inscenace novoměstské HORDY**, opět adaptace a režie Marie Junové textu **R. Jonnsona VIKING VIKE**. Inscenace byla budována s minimem scénických prostředků, opírající se především o kolektivní herectví, v němž však vynikl nejmladší člen souboru Aleš Kodýtek v titulní roli. Byl nejen hybatelem děje, ale má i dobrou jevištní mluvu. Proto získal cenu Mladého talentu.

Zejména v dramatických situacích chybí na scéně srozumitelnost textu. Na ni si účinkující musí dát pozor. Invencí režisérky a nadšenou prací souboru s mnohovýznamovou rybářskou sítí, vzniklo inspirativní představení.

Do kvarteta představení pro děti se na přehlídce přiřadil i soubor **Divadla Na kopečku - Psychiatrické léčebny z Jihlavy**. Přivezl do Nového Města známou pohádku, upravenou **O. Daňkem ZVÍŘÁTKA A PETROVŠTÍ**. Režie často frekventovaného textu se ujal herec Horáckého divadla J. Dostála. Zvolil k realizaci spíše tradiční řešení s přesně budovanými vztahy, opírajícími se o dobré typové herecké obsazení, ať už šlo o zvířátka či ty ostatní. Sympatické je, že vedle zkušených - Marie Musilová byla oceněna za ženský herecký výkon - se v jihlavském souboru objevily i mladé tváře. Scéna umožňovala dobré rozehrávání dramatických situací, rušivě však působila loupežnická chaloupka, připomínající spíše slušnou chatu. Představení patří k lepšímu průměru inscenací pohádek na amatérských jevištích.

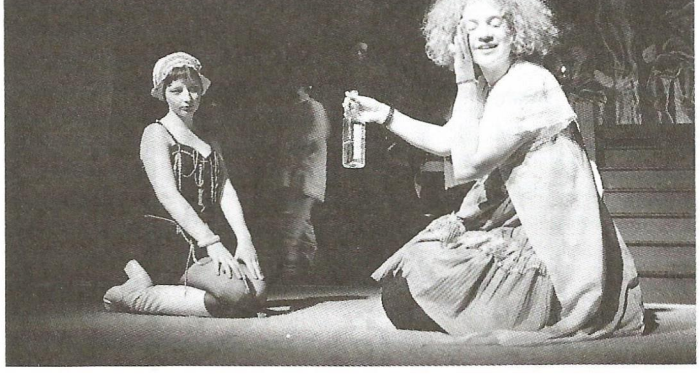
O nominaci nebo doporučení na 6. národní Divadelní Třebíč se podle přihlášek ucházely soubory, které již v minulosti ukázaly, že mají v amatérském divadelnictví své jméno a často osobitou kvalitu a jevištní poetiku.

První představení této linie přivezlo na Hejkalův úsměv **Blanenské divadlo**, po řadu let vedeno vůdčí osobností svého souboru, dramaturgem, režisérem i scénografem v jedné osobě - Jiřím Poláškem. Dávný obdivovatel tvorby **J. Suchého** sáhl opět po jeho scénickém dílku (s hudbou **Ferd. Havlíka**) **VÍKEND S KRAUSOVOU**. Zkušenou rukou vedl oba, již tradičně hlavní aktéry představení: Irenu Vrtělovou v roli Krausové i zpěvačky Judity a Vladimíra Vrtěla, coby pana Leopolda - tentokrát poněkud v hereckém stínu ženské partnerky - k realizaci své představy. Představení, které v dobrém jeden z porotců srovnával s inscenacemi oblastních divadel, má osobitou, ale poněkud zašifrovanou divadelní poetiku, hledající v hledišti spřízněné duše. A těch bylo na soutěžním představení méně. Inscenace nemá vyložených slabin. Výrazní herci, pěvecky na výši, doprovázení téměř profesionální kapelou, scénografie zajímavá. Přesto celek klade otazníky, objasněné teprve vzrušenou diskusí. Přes uvedené poznámky byla inscenace navržena do širšího výběru na Třebíč.

Také soubor **DUHA z Polné** patří v amatérském divadle mezi osobité a nespokojující se s konvencí. Jeho režisér **Petr Vaněk** si pro letošek s herečkou **Jitkou Smejkalovou** sepsal poetickou komedii **KDO JE TÁDY SLEPIČE**, v níž hlavní postava vypráví o svém dětství, mládí, svatbě a následně o radostech i svízelích manželského soužití. Radostnost jevištní práce čiší zejména z výkonu hlavní představitelky, která si tak trochu roli psala na tělo. Ale i další postavy, sourozenci, babička i sousedé jsou plny lidské laskavosti. Představení je v pohybu, jakoby bylo teprve před diváky budováno. Snad proto je nejzdařilejší část věnována Bettinu dětství a mládí, zatímco nesnáze mladého manželství mají režijní i scénografické rezervy. Možná i proto, že režisér Vaněk hraje Bettina životního partnera. Uvidí-li diváci „SLEPICE" v Třebíči, rozhodne programová rada. Byly doporučeny.

Jednou z posledních prací všestranné Marie Junové byla režie hry Emila Vachka PEC. Představení vévodí robustní herectví Kamily Šimkové - cena za ženský herecký výkon - která se v nelehké postavě Marfy pokusila ztvárnit složitý portrét ženy. Ta je odchodem muže na frontu vykořeněna v celé své bytosti. Takto zamýšlela inscenovat hru Marie Junová a ji i presentovala na scéně. Nikoliv jako obrázek válečné epizody s důrazem na reálie místa děje. Bohužel se jí v inscenaci nepodařilo sladit herectví v jeden řád. Ostatní figury jsou z jiného kadlubu a tím se výsledek rozpadá na místa sice citově silná, ale dramaticky slabá. Režisérce už nebylo dopřáno, aby tuto inscenaci dotáhla ke zdárnému konci.

Je známo, že **v kroměřížském divadelnictví** došlo ke štěpení původního souboru. Část, která nyní hraje pod názvem **Nezávislá scéna**, požádala profesionálního herce Františka Houdka ze Zlína, aby se souborem připravil známé **HUŠARY P. A. Brezlla**. Režisér vtiskl inscenaci tragický punc. Tím

Divadlo JESLIČKY ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / Macheath K. Superstar aneb Žebrácká opera *Foto: archiv souboru*

těžiště z komediální roviny, reprezentované u autora dvojicí nešťastných francouz. vojáků, jímž se zaběhli koně, přesunul k závažné protiválečné výpovědi, která strhává do svého soukolí i lidi v podstatě mírumilovné a jaksi jen shodou okolností nosící uniformu.

Herecký kolektiv tomuto pojetí režiséra uvěřil a tak se klíčovou postavou stala Cosima, jejíž mladá představitelka, přes svoji obrovskou snahu, nedokázala vážný režijní záměr zatím herecky naplnit. Sympatickým rysem souboru je, že vedle hereckých matadorů - mimo jiné pánů Pšenka nebo Halamy - je na jevišti i mladá generace. Tím náročnější je však práce režiséra o sjednocení hereckých stylů. A to se mu ne vždy podařilo. Přes uvedené poznámky, týkající se režijního výkladu, může kroměřížská Nezávislá scéna připočítat HUSARY ke kladům své divadelní činnosti.

Vyvrcholením přehlídky bylo **představení Ořechovského souboru s adaptací klasické operety R. F. Hervého a H. Milhace Mamzelle Nitouche**. Osobitá, autorsko-skladatelsky-režijně i výtvarně pojatá inscenace principála souboru Vlastika Pešky, počítala s dlouhodobě (na tento typ divadelní práce) připraveným a souznějícím hereckým kolektivem. A ten, opřen o osvědčené špičky, nezklamal. I když recenzentu se jeví srovnání s předloňskými „Švédy" v jejich prospěch, rád konstatuje, že „trojjedinné Nitušky", tři Fernandové a rozdvojený Célestin a Floridor - hraní Vlastikem Peškou a Květou Kozlem - jsou představením, které patří v oblasti na špici a právem bylo porotou nominováno k přímému postupu na Divadelní Třebíč.

Na návrh poroty udělil ředitel přehlídky i MěKS Jaromír Čejka devět ocenění. Cenu Marie Junové za režii si z Nového Města na Moravě odvezl do Polné Petr Vaněk. Předseda Oblastního výboru SČDO v Brně předal několik pamětních plaket, mimo jiné i starostovi města.

Ať Hejkalův úsměv, rozkošná keramická figurka, věnovaná účastnickým souborům i některým jednotlivcům výtvarným oddělením místní Základní umělecké školy, je odměnou i závazkem do další práce amatérských divadelníků Jihomorav. regionu.

Václav Müller

ZA THÁLIÍ NA HANOU

Po loňské přestávce, způsobené požárem místní radnice, uspořádalo počátkem letošního jara (21.-23.3.) už popáté Městské kulturní středisko Kojetín, vedené ředitelkou Miroslavou Ernstovou, ve spolupráci s referátem kultury Okresního úřadu v Přerově a hostitelskou obcí přehlídku amatérských divadelních souborů regionu Haná. Mezi okolními soubory byl o ni mimořádný zájem, takže se musela o jeden den rozšířit a hrálo se dopoledne, odpoledne i večer.

Do Kojetína se přihlásilo celkem osm kolektivů, z nichž dva nakonec vystoupily mimo soutěž. Na práci několika z nich se režijně podíleli profesionální divadelníci z moravských scén. Onemocnělé **ochotníky z Velké Bystřice** s Feydeaovou fraškou Dámský krejčí pohotově nahradilo **hranické Divadlo Štěk**. Pětičlenné odborné porotě, která každé vystoupení důkladně veřejně rozebrala, představilo se tedy nakonec osm inscenací, a to většinou s tituly veselohernými. I v tomto rámci jsme však zaznamenali dostatečnou žánrovou pestrost - od domácí klasiky a konverzační hry starší i současné přes historickou alegorii a báchorku po folklorní muzikál nebo pohádku pro děti. Zájem kojetínské samosprávy dokumentovala mj. aktivní účast starosty ing. Karla Wernera na slavnostním festivalovém zahájení i zakončení.

Uvodní odpolední představení patřilo **divadelnímu studiu Nezávislá scéna Domu kultury Kroměříž**, které vzhledem ke své účasti na obdobné regionální přehlídce Hejkalův úsměv v Novém Městě na Moravě hrálo tentokrát mimosoutěžně. Herec Městského divadla Zlín František Houdek v roli hostujícího režiséra přečetl populární hru **Pierra Aristida Bréala Husaři** (svého času v ní excelovali J. Werich a M. Horníček) jakožto zcela vážně laděnou pacifistickou výpověď z napoleonského tažení do Itálie. V univerzálních malovaných kulisách uplatnil historické vojenské uniformy i zbraně a zdůraznil absurditu i alibismus válečných situací s plněním nesmyslných rozkazů nebo nucenou kolaborací vesnického obyvatelstva s okupační armádou. Přestože se dařilo skloubit výkony zkušených herců (pragmatický veterán tří režimů Le Gouce Eduarda Halamy) s mladými interprety (nešťastný nováček Flicot Petra Nagánka, vlastenecká a nelyricky „zatatá" Cosima P. Zezulové), dosti ukřičenému, realisticky ztěžklému nastudování chyběla pečlivější propracovanost mnohých situací a hlavně potřebná komediální odlehčenost.

Jinou cestu zvolila druhá část původně společného kroměřížského kolektivu, **Divadelní soubor Domu kultury**, který pod vedením herce Slováckého divadla v Uherském Hradišti Karla Hoffmanna zvolil národní, na amatérských jevištích málokdy vídaný **polský muzikál dramatika Ernesta Brylla a skladatelky Kateřiny Gartnerové Malované na skle aneb Jánošík**, výtečně přeložený Otou Ornestem a Mojmírou Janišovou. Na nepopisné, poměrně chudé, avšak mobilní scéně pojal režisér jako odfolklorizované „divadlo na divadle", v němž si parta kamarádů bez lidových krojů a valašek pro vlastní potěšení nacvičí příběh milostných trablů vousatého Jánošíka s kytarou (Radek Štěpán), rámovaných vstupy kyprého brýlatého Anděla (Romana Blažková), rockersky rtuťovitého Dábla (Radek Svoboda) i smyslné Smrti, oscilující mezi zlověstnou cikánkou a vampýrskou bardámou (Dagmar Rakušanová). K. Hoffmann plně využil múzického potenciálu početného mladého kolektivu a s pomocí choreografie hostující kolegyně Aleny Pavelkové vytvořil nastudování zpěvné, roztančené a temperamentně hravé, s živě interpretovanou hudební a pěveckou složkou (srov. např. sóla Jany Štěpánové), jemuž by zřejmě prospělo nerozdělení pauzou. Jednotliví aktéři se plynule a s chutí vydělovali z chóru, jednu a tutéž postavu ztělesňovalo i více herců. Danému záměru odpovídalo částečné utlumení dramaticko-dějové linie dívácky vděčné, mírně proškrtané předlohy, nikoli ovšem nedopracovaný závěr nebo horší srozumitelnost sborových partií. Po předloňském nastudování Gorinova Thyla Ulenspiegela se tu opět zúročila víceletá, soustavná a cílevědomá spolupráce mnohostranného profesionála s jevištně ukázněným ochotnickým souborem. Individuální ceny tu právem převzali A. Pavelková, R. Štěpán a R. Svoboda.

Dokladem pietně poctivého přístupu k domácí klasice byla **Maryša bratří Mrštiků v podání souboru J.K.Tyl z Brodku u Přerova**, jenž si loni připomněl plné století ochotnické aktivity v obci. U vesnické tragédie, která se hlavně v poválečném období dočkala celé řady moderních filozofických i estetických interpretací (J. Grossman, M. Pásek, A. Hajda, V. Morávek aj.), nepřikročil režisér a současně scénograf Vladimír Čapka s ambicí zřetelně osobitého výkladu. Průběžně lehce redukovanou předlohu také zbavil nadbytečné národopisné „ambaláže" a projevil cit jak pro situační detail, tak pro autenticitu typů, neboť se mohl opřít o zdatné herce starší generace (těžce se pohybující Lízal Ladislava Schwarzbergera, jeho téměř vrstevník Vávra Iva Klose). Květě Dienerové v titulní roli lépe nežli dívčí bezprostřednost vycházela osudovost jejího nešťastného manželského údělu. Problémem poněkud lineárně vystavěné inscenace s vhodně obměnitelnou výpravou zůstával málo zvlněný temporytmus a tedy náležitý dramatický tah k drtivě tragickému závěru. Individuální herecké ceny připadly L. Schwarzbergerovi a K. Dienerové; V. Čapka obdržel poděkování OÚ za celoživotní přínos k rozvoji amatérského divadla na Hané a soubor jako celek převzal jubilejní pamětní list.

Hostitelský **ansámbl MěKS Kojetín**, složený většinou ze začátečníků, sáhl po dramaticky diskusním textu **Grigorije Gorina** z poloviny sedmdesátých let **Ten, který nikdy nezalhal** - historickém apokryfu, jenž na postavě barona von Münchhausen alias Prášila oklikou napadal licoměrnost a lživost brežněvovského období. Pohostinsky režírující herec Karel Novák z Olomouce si s rozporuplně tezovitou hrou nedokázal poradit; aktéři většinou jen mechanicky odříkávali své místy bonmotové repliky a odpolední repríza se těžkopádně odvíjela jakoby za skleněnou stěnou. Znaky klauniády, které by nasvědčovaly deklarovanému podtitulu „veselohernífantazie", omezily se na kostýmní prvek „strakatosti", připsané písničky Petra Kebzy sem obohacující kvalitu nevnesly, Miroslav Chytil v ústřední roli postrádal potřebné charisma.

Obdobně bez očekávané jiskřivosti vyzněla populární tylovská **báchorka Jana Drdy Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert**, kterou přivezlo **Divadlo 6. května při MěKS Holešov**. Člen Městského divadla Zlín Milan Hloušek nevzal v úvahu, že z předlohy, proticírkevně poznamenané dobou, už leccos vyčpělo a bez zřetelného režijního názoru se spolehl na pouhé odreferování dosti spletitého děje jevištními debutanty. Dvouapůlhodinové a tedy nejdelší představení přehlídky se za nepokojného vrtění roztýlené drobotiny v hledišti neúmorně vleklo, postrádajíc stylovou jednotu a řád ve všech hlavních složkách - nepříliš výrazném herectví (jmenujme alespoň decentně lyrickou Plajznerku Anny Stavělové, mírně přehrávaného polidštěného čerta Trepifajksla Františka Pavlase i Luďka Mařáska v dvojroli pekelníka Ichthuriela a Faráře), nesourodé výpravě Rudolfa Seiferta atd.

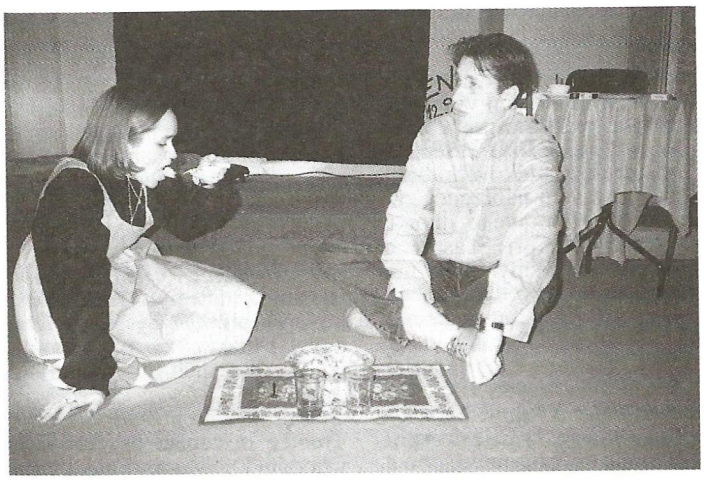
S rozpačitým přijetím se potkalo také mimosoutěžní vystoupení **Divadla Štěk z Hranic na Moravě**, kde si účinkující režisér Michal Höger do pásma **Na jarmarku** přizpůsobil **dvě pohádky Oldřicha Sirovátky**. Hodinový robustní pokus o pouťovou produkci přímého kontaktu s diváky (včetně nabízení zabijačkových jaternic a slivovice) střídal místa vtipnější (vložky do bot jakožto řezníkovy stopy v zasněžené pláni) a chtěná. Herci poloimprovizovaně komentovali jednotlivé situace a dějově odstředivý celek, jehož optimální adresát zůstával nejasně, vyzníval dosti škobrtavě a rozbředle.

Divadélko Šmíra Přerov, které s původním textem Všechno nejlepší, Ferdo před třemi roky v Kojetíně zvítězilo, **sáhlo tentokrát po známých Motýlech** Američana **Leonarda Gershea**. Hrající režisér Čestmír Beťák si komorní hru v překladu Iva T. Havlů poněkud přizpůsobil, aby vyniklo její závažné společenské téma tolerance a empatie. Bez jakýchkoli vnějších efektů na věru skrovné interiérové scéně spolehl na hereckou erudici dvou jevištních nováčků - křehké Marie Schotliové jako upřímné i těkavé Jill Tanerové a mužného Martina Čepici v postavě slepého, po soběstačnosti toužícího Dona Bakera. Protože citelná a sdělně propracoval nuance vztahů mezi nimi a zároveň ctil „rozhlasově" konverzační žánr, dokázal navázat pevný kontakt zvláště s mladým divákem. Herecky vyrovnané nastudování prokázalo šťastnou dramaturgickou volbu a vyhnulo se nebezpečí sentimentu, aniž by postrádalo nutný emotivní náboj. Individuální ocenění udělila porota L.Beťákovi a M.Schotliové.

Ambiciózní **přerovské Divadlo Dostavník** má za sebou již šestadvacet sezón a ani na kojetínských přehlídkách zpravidla nechybělo. Je známo svým vytrvalým soustředěním na rekreativní hudební a muzikálovou oblast, v níž se dobralo rutinní úrovně, aniž by projevilo snahu vyzkoušet něco jiného nežli postupy konvenční, mnohokrát ověřené a divácky chytlavé. Po nedávném Feldekově Jánošíku podle Vivaldiho došlo v hostující režii člena Slováckého divadla v Uherském Hradišti Jiřího Vobeckého na **hudební verzi Noci na Karlštejně Jaroslava Vrchlického s písněmi Jiřího Šlaidla a Karla Svobody**, známými též z filmu Zdeňka Podskalského. Dostavník poznovu prokázal svůj obvyklý standard (srov. kreace Jiřího Olivíka - Karel IV., Boženy Wejglové - královna Eliška nebo Tomáše Šulaje - číšník Pešek), s oblibou ústící do jakési „středoproudové" hitparády. Občas jej zpestřily dílčí anachronismy, zatímco uplatnění jevištního nadhledu nad pseudohistorickým příběhem zdaleka nebylo důsledné.

Přímou nominaci z 5. ročníku soutěže regionu Haná na národní přehlídku Divadelní Třebíč v Kojetíně vybojovali Motýli **přerovského Divadélka Šmíra**. Doporučení k případnému dalšímu výběru si na 1. místě odvážel muzikál Malované na skle **DS Domu kultury Kroměříž**, na 2. místě pak Noc na Karlštejně **Divadla Dostavník z Přerova**. Organizačně spolehlivě zvládnutou akci bohužel i tentokrát poznamenal vlažný zájem domácích diváků. Samotné její uspořádání si však v zájmu rozvoje této užitečné tradice uznalou pozornost rozhodně zaslouží.

Vít Závodský

Divadélko ŠMÍRA Přerov / L. Gersche - Motýli
Foto: Radovan Beťák

3. KRAJOVÝ FESTIVAL TRADIČNÍHO DIVADLA BAŠKA, FRÝDEK-MÍSTEK

Ze sedmi přihlášených souborů se krajové přehlídky nakonec zúčastnilo šest - známý DS LOJZA Z ODER se svým Strakonickým dudákem nakonec nepřijel. Soutěžící soubory nabídly žánrově pestrou paletu - od typicky studentské recese přes snahu o netradiční výpověď až po běžné tradiční divadelní představení.

Vztahy mezi mužem a ženou inspirovaly autory scénické koláže **STŘÍPKY ŽIVOTA Miroslava Dědice a Václava Strumínského z divadelního souboru M. Dědice Dětmarovice.** Folková písnička s textem o proměnách času střídala tu herecky méně tu více zdařilejší jevištní variace na kontakt mezi muži a ženami v podobě monologů a dialogů, známých z nejrůznějších divadelních her. Herecké výkony prozrazovaly jevištní začátečnictví většiny členů souboru, který disponuje několika výraznými lidskými typy a perspektivními herci.

Inscenace sama má největší slabiny v dramaturgické a režijní složce. Závěrečná scéna, při níž představitel mužské role prostře na stolečku láhev červeného vína, zapálí svíčku a očekává příchod dívky svého srdce, se kterou pak za zvuků prostoduchého šlágru odtančí do zákulisí, aniž by si protagonisté této „ideální" podoby milostné předehry řekli byť jediné slovo, měla být podle autorů jakýmsi exkursem do ideální a očekávané budoucnosti. Nu což, i tak lze.

Druhé soutěžní představení, inscenace textu **P. Severinové** pod názvem **NĚCO VELIKÉHO v podání frýdeckomístecké souboru DUO** vznikla na objednávku místního protidrogového centra a jak se realizátoři sami vyjádřili, hraje se ve školách před hodinou protidrogové prevence. Nesplňuje však požadavky kladené na samostatný jevištní kus ani požadavky kladené na smysluplnou protidrogovou prevenci. Jednotlivé herecké kreace jsou málo přesvědčivé, vyznívají spíše jako naivní ilustrace velmi kruté skutečnosti. Nejvíce rezerv je zde v režisérově práci s hercem. Sami aktéři pak sobě kladou otázky po smyslu této jevištní práce, jak ostatně vyplynulo i ze závěrečné besedy s nimi po představení.

Následující den zahájil **divadelní soubor při vsetínském Masarykově gymnáziu** inscenací hry **Didiera Kaminky JEN ŽÁDNOU PANIKU aneb Jak vykrást banku.** Ve slušném tempu hrané představení se spontánními hereckými výkony, při němž se podařilo velmi rychle navázat kontakt s diváky živě reagujícími až do samotného závěru, přineslo jednoduchou a funkční scénu a výborné herectví obou hlavních představitelů. Při dotažení několika málo režijních nejasností ve využití jevištního prostoru zcela jistě pobaví každého diváka vkusnou a vtipnou parodií na filmové bankovní loupeže. Představitel role Sama, Zdeněk Trčálek, byl navíc horkým favoritem na cenu za nejlepší mužský herecký výkon přehlídky.

Ostravské Bílé divadlo není třeba čtenářům zvlášť připomínat, jeho několik desítek let trvající snaha o netradiční výpověď tentokráte přivedla na svět jevištní úpravu textů **Samuela Becketta ŠŤASTNÉ DNY a KRAPPOVA POSLEDNÍ PÁSKA.** V uličce mezi diváky, vytvořené v prostoru diskotékového baru kulturního domu v Bašce se odehrálo představení nabízející výraznou atmosféru, představení které osloví vnímavého diváka (několik místních starších divaček neskrývalo při Šťastných dnech slzy), představení, které otevírá diskuzi o smyslu života. Soubor je sice poněkud „ve při" se Samuelem Beckettem, neboť inscenace je nepřetržitým voláním po mezilidské komunikaci a ne konstatováním, že něco takového není vůbec možné, výsledek však diváka postaví jednoznačně (jak vyplynulo z následující diskuze se souborem) před problém, jak učinit život snesitelným či dokonce šťastným. Překvapením byl velmi kvalitní herecký výkon Rostislava Holmana v ženské roli - zdá se, že Bílé divadlo poté, kdy spoléhalo většinou na vnější, spíše výtvarnou podobu a povrchnější, na samoúčelných efektech postavenou tvář svých divadelních experimentů, začíná přece jen pracovat i na rozvoji dalších jevištních výrazových prostředků.

Studio Domu kultury Šumperk nastudovalo ČESNEKOVÝ SAD Antonína Hodka. Představení nese všechny znaky tradičního divadla, tak jak jsme u šumperského souboru zvykli, včetně onoho známého ochotnického přehrávání, které zde (byť ve velmi malé míře) poněkud překáží oné tolik potřebné přirozenosti a věrohodnosti hereckých výkonů, bez kterých se tento typ divadla, chce-li uspět, nemůže obejít. Zdá se, že šumperští ostřílení herci se tentokrát nevyhnuli nebezpečí, které na všechny dlouholeté jevištní matadory neustále číhá: ustrnutí ve vlastních ověřených kvalitách své herecké práce, které, nebrání-li se mu, přinese nakonec herecké rutinérství a ne skutečnou hereckou jevištní tvorbu. U osobností, jako jsou Petr Komínek či Jaromír Pavlas, by to pro české ochotnické divadlo znamenalo znatelnou ztrátu. Jediná, která se těmto nástrahám vyhnula, Ludmila Hladká v roli BOBO „Baronky", po zásluze získala ocenění za nejlepší ženský herecký výkon přehlídky.

Závěr dvoudenního klání severomoravských amatérských divadelníků patřil inscenaci hry **Milana Kundery JAKUB A JEHO PÁN v podání DS Jana Honsy z Karolinky.** Na úrovni představení se negativně podepsala dlouhá přestávka od posledního uvedení (několik měsíců), přesto to byl jeden z vrcholů, zejména co do režie a vyspělého herectví většiny účinkujících. Představitel Jakuba, Libor Křenek, si odnesl cenu za mužský herecký výkon, inscenace sama přinesla do závěrečné besedy mezi účastníky debatu o smyslu práce profesionálů s amatéry (režii zde soubor svěřil, jako už po několikáté, Miroslavu Plešákovi) a také hlubší úvahy o morálce a smyslu lidského bytí.

BÍLÉ DIVADLO Ostrava / S. Beckett - Šťastné dny *Foto: Luděk Jičínský*

Celá přehlídka přesvědčila o stoupající úrovni tradičního amatérského divadla na severní Moravě. Ukazuje se, že způsob financování práce amatérských divadelníků skrze granty vypisované obecními a městskými úřady a sponzorování ze strany místních podnikatelů přináší ovoce. Soubory si troufají na nákladnější projekty a přibližují tak výsledky své práce výsledkům činnosti profesionálů. Jediné, co bylo postrádáno, byla možnost zhlédnout mezi všemi prácí všech, což při dvoudenním maratónu a finančních i organizačních možnostech je zatím nad síly pořadatelů. Stále ještě, byť už šlo o třetí ročník, nemá frýdecko-místecká přehlídka větší počet stálých diváků z řad místních obyvatel (i zde je však patrná vzestupná tendence) a tak diváky tvoří právě přítomní členové jiných souborů. Stálo by tedy za zamyšlení, jak umožnit pobyt všech účastníků po dobu celé přehlídky. Taková skutečnost by jistě přinesla nejen plné hlediště, ale také bohatší diskusi při rozborových seminářích a besedách, což je jeden z hlavních faktorů podílejících se na rozvoji amatérského divadla.

Porota nakonec doporučila pro výběr na národní přehlídku do Třebíče inscenaci hry D. Kaminky JEN ŽÁDNOU PANIKU v podání DS Masarykova gymnázia Vsetín a dále jako inspirativní představení inscenaci Beckettových textů v podání Bílého divadla Ostrava.

Ladislav Vrchovský

ŠTÍT MĚSTA PRACHATICE

25. jubilejní ročník přehlídky amatérských divadelních souborů s názvem „Štít města Prachatice" je už minulostí a zanechal dobrý dojem, živé vzpomínky, ale také dobrou zprávu. Přehlídka je jedinečná v tom smyslu, že je vždy nesoutěžní a otevřená všem souborům, které nabídnou své představení. Další podmínky už jsou jen organizační a jsou limitovány především finančními možnostmi pořadatele, kterým jsou Kulturní a informační služby města Prachatice. Po představení následují velice neformální a velice přátelské besedy odborné poroty s účinkujícími, ale pokaždé za účasti celého místního spolku a mnoha dalších i přespolních milovníků divadla. Tématy těchto besed nejsou jen odehraná představení, ale řeč je vždy o divadle, o jeho osvobození z tématické závislosti a také o transformaci podmínek, v nichž se rodí. Soustředěná umělecká kritika se nekoná, neboť debata začíná s koncem představení a tak se vyslovují nálady, dojmy a často jen bezprostřední pocity. Nikdo nemusí mít - a také nemá zábrany a tak vzniká atmosféra, kterou lze považovat za vskutku přátelskou. Pestrá mozaika šesti představení v rozpětí necelých tří týdnů, představení z různých úhlů pohledu na svět, jemuž divadlo nastavuje zrcadlo, vyvolala i vzpomínku na dobu minulou, kdy přehlídky amatérského divadla probíhaly ve stínu různých výročí, pod pláštěm shovívavého dohledu strany a vlády, který zřetelně signalizoval duchovní porobu divadla a připomínal povinnou poslušnost a žádal také „poslužnost".

25. ročník „Štítu" byl asi nejzajímavější z těch, které jsem shlédl. Není důležité, že v těch šesti vystoupeních vystoupilo na 90 účinkujících. Pro mne bylo důležité si uvědomit, že naprostou většinou to byli herci a herečky - přesněji děvčata a chlapci, kteří přistoupili k divadelní produkci bez „výchovného a vzdělávacího" dohledu dřívějších metodických středisek, seminářů a „dílen". Nejdůležitější je ovšem konstatování, že nejlepšími na celé přehlídce byli právě ti mladí. Však také obdrželi všechny dostupné ceny za herecké výkony. Tu hlavní cenu, kterou je putovní „Štít" si odvezl průměrem věku asi nejmladší soubor „D 111" do Českých Budějovic. Za rok ji musí vrátit, nebo obhájit. Přitom se vůbec nejedná o novou generaci amatérského divadla, což považuji za dobrou zprávu. A přináším ještě jednu. "Štít" jako tradiční přehlídka má jednu velkou přednost před ostatními. Koná se s příchodem jara ve večerních, pro divadlo obvyklých časech. Vždy v pátek, v úterý a naopak, v příjemném komorním prostředí Městského divadla v Prachaticích. Pořadatelskou službu s péčí o hostující spolky a společnosti vykonává svědomitě celý kolektiv domácího SOS (Šumavský ochotnický spolek). V přívětivém předsálí jsou fotky ze všech minulých ročníků, za ním bufet s mírným občerstvením, dvě či tři profesionální pracovnice divadla a to je vše a také i dost! Všechna představení jsou vyprodána jen tak, podle vylepených plakátů. Bez náboru a také bez větších starostí. Přišla „taková normální" prachatická veřejnost všech věkových kategorií, všichni oblečeni jako do divadla! A to je ta druhá dobrá zpráva. Divadlo zve své publikum s nabídkou amatérské produkce a to publikum ochotně vypne televizory a přijde. Zřejmě dává najevo, že ta populární „průmyslová" zábava není pro ně tou konečnou stanicí. Doufejme, že to nebyla náhoda, vždyť ze všech představení odcházeli návštěvníci nesmírně spokojeni a není pochyb, že přijdou zas.

Vyhnu se teď odbornějšímu pohledu na jednotlivá představení neboť již není aktuální (viz pravidlo o tom, že divadlo je umění okamžiku...), vše bylo řečeno ve zmíněných besedách, a všechno je už dnes jinak. Divadlo je přece změna, jinak zkostnatí! Nakonec se přiznávám k velké radosti: přehlídka jen potvrdila dějinnou vzájemnou závislost jeviště a hlediště. Divadlo bez diváků je hluché a divák bez divadla... ?

Antonín Bašta

Program ŠTÍTU města Prachatice

ŠOS Prachatice: C. Goldoni - Mirandolina; Lužnice Bechyně: A. Nicolaj - Únos v Neapoli; J. K. Tyl České Budějovice: V+W+J - Těžká Barbora; D 111 České Budějovice: T. Stolařík a V. Voldřich - Běloch 185 cm, hledá kohokoliv... Zn.: Za účelem styku; ŠOS Prachatice: J. Kofta, B. Rychter - Rejpni se do kanálu; AHA! Lysá n. L.: B. Vian - Pravdivé příběhy.

Program ŠTÍTKU města Prachatice

J. K. Tyl Netolice: J. Drda - Dalskabáty, hříšná ves; Pepa Volyně: P. Grym - Šíleně prolhaná princezna; ŠOS Prachatice: Vl. Čort - Kopretinka.

DIVADELNÍ HRA OSTROVSKÉHO (souboru) A TI DALŠÍ

Ve dnech 5. - 6.4. se v Ostrově konala oblastní přehlídka mladého a netradičního divadla západočeského regionu. Místo plánovaných sedmi se jí nakonec zúčastnilo šest souborů, z toho jeden zahraniční jako host. Oproti přehlídkám „maratónského" typu se to může zdát málo, ale ostrovská přehlídka staví na kvalitě místo kvantity. Vlastně žádné představení nebylo úplně na začátku či úplně nepoučené. A i když výhrady ke konkrétní realizaci (ach, jak subjektivní!) zasahovaly místy až základ inscenace, není možné žádnému ze souborů upřít upřímnou snahu o vyjádření svého vlastního vztahu k současnosti a ke společenskému kolosu, který se s námi řítí neznámo kam, ať již prostřednictvím postřehů spíše kladných a optimistických (Zavražděný básník), hry na hledání hrdinství a přátelství (Zlomky z Gilgameše), postřehů o dvou stránkách každého jevu (Je to tak prosté), textové agitky (Nad rájem nelítaly tryskáče), či výtvarně-textově-hudebního obrazu nicoty a zatracení člověka v dnešní společnosti (Pravda je někde venku).

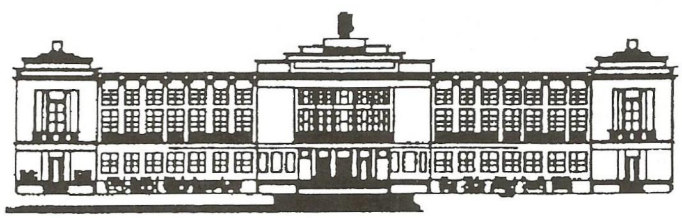
Západočeský region v mladém divadle již několik let výrazně tíhne k poezii, příp. interpretaci prózy. To se projevilo i na ostrovské přehlídce. Přestože chyběly některé soubory či osobnosti známé z minulých ročníků (Ludvíci Davida Hatáka, My Renaty Vordové, tvorba Mirka Antona a pod.), neubralo to přehlídce na kvalitě.

Diváci nejlépe přijali divadelní ztvárnění parodistického básnického románu jednoho z největších moderních básníků XX. století Guillauma Apollinaira **ZAVRAŽDĚNÝ BÁSNÍK.** Pochopitelně. Šlo o stylově i žánrově nejčistěji postavenou inscenaci (soubor ESPRIT Plzeň - režisérka Alena Dvořáková) s jasným tématem o potřebnosti poezie a krásy (a potažmo i kultury), využívající jak naivistické herectví a zcizovací prvky, které přinášely dnes tak řídkou divadelní komiku, tak i s pokorou a láskou přednášené verše G. Apollinaira. Poetistický balast byl prozářen lidskostí (a skutečným mládím a životem aktérů), v herecké či režijní práci nebyly znát výkyvy. Pouze vlastní básníkova smrt a stavba pomníku vyzněla poněkud chtěně sentimentálně, což do vlastní inscenace příliš nezapadalo. Příjemný a optimistický zážitek však tato skutečnost nepoznamenala.

Jiný pocit i jiné vnímání s sebou nesla inscenace **PRAVDA JE NĚKDE VENKU** souboru Tak trochu Bychom z Aše. Stínové postavy, plouhající se zšeřelým hledištěm sálu, táhnoucí s sebou rozpadávající se zavazadla, stejně jako tvrdá rocková muzika, bušící do hlav diváků již při příchodu na jeviště, kde se stali součástkami zdí, ohraničujících mikrosvět aktérů, monumentální živá socha, zejména ovšem pak vlastní představení - to vše s sebou neslo pocit tajemna, deprese, úzkosti, deziluze z okolního světa. Pro inscenaci byl text (spojený z textů Ivana Diviše, Antoina Artauda a Radka Bednáře, jehož dílem byla i celá inscenace) jen jednou rovnoprávnou složkou - vedle hudby, pohybu, obrazů, EMOCÍ. A postavy hledají východisko - z osamělosti, boje a vzájemného sočení dorůstají k potřebě jeden druhého - k osamělosti kolektivní. Škoda jen, že mnohým textům bylo tak špatně rozumět - třeba by i výsledné rozechvění publika bylo větší...

Soubor OBLOUK Gymnázia Fr. Křižíka z Plzně se také snažil vyrovnat se se společností, resp. s orientací mladého člověka ve zmatku, který mu okolní svět přináší. Vybral si však nepříliš dobrou předlohu (Vít Zapletal: **NAD RÁJEM NELÍTALY TRYSKÁČE**) a chtěl pojmout příliš mnoho obecných myšlenek obecným jednáním. Mikropříběhy, setkání, kterými prochází ústřední postava Malého Johnyho, nebo jichž je svědkem, jsou bohužel pouze menšími obrázky na velkém obecném plakátu, kterému chybí konkrétní dopad, konkrétní vztah konkrétních mladých lidí, jejich konkrétní jednání na scéně. Pokud není linearita předlohy nahrazena čímkoli, např. tím, co se jako divák dovídám o konkrétních, jinak velice sympatických lidech, stává se nudnou a na ničem vlastně nezáleží. Inscenace souboru pak vyznívá jako modelová hra či agitka (včetně vysloveného poučení diváka).

ZLOMKY Z GILGAMEŠE přivezl z Aše soubor Nigdy Nigdeš Romana Černíka. Šlo skutečně pouze o zlomky, dokonce o zlomky dochovaných zlomků - ve formě školního divadla v tom nejlepším smyslu - tedy „zahrajeme si na Gilgameše, použijeme některé verše, a tím pádem už nikdy nezapomeneme, o čem je" - což není málo. R. Černíkovi se však podařilo dokonce něco víc: příběh z dětství civilizace, hraný (téměř) dětskými představiteli, má řadu výborně propracovaných scén (zrození Gilgameše, Enkidu a zvířata....) a pro diváka, který je svědkem této „hry na Gilgameše", i umělecký zážitek.

V titulu zmíněná hra ostrovského souboru HOP HOP ZUŠ Ostrov je volnou variací na motivy knihy Alexandry Berkové „Utrpení mladého Všiváka" a soubor ji uvádí pod názvem **JE TO TAK PROSTÉ.** Tentokrát se ústřední téma přehlídky - hledání - obrátilo na poznávání dvojlomnosti života, resp. toho, že na vše se lze dívat z různých úhlů. Jak soubor své vedoucí, Ireně Konývkové, dorůstá, mění se i způsob jeho tvorby, tentokrát směrem k většímu akcentu na dramatický tvar (vytváření dramatických situací a dramatických postav) a na jeho dopad. Tato skutečnost se nejvíce projevila na herectví dvou ústředních postav, ale lze ji vysledovat i jinde. V některých scénách se ovšem inscenace nevyhnula určité obecné nekonkrétnosti (ve výtvarné podobě scény a kostýmů, v některých scénách), neurčitosti, a tím i nesrozumitelnosti. Co však lze jednoznačně vyzdvihnout (u tohoto souboru možná již tradičně), je hudební plán představení.

Sympatický hostující soubor (St. Pölten, Rakousko - IN-FLANNEN-ZWEI-BRIEN - koláž z románu F. O' Briena) přesvědčil, že české divadlo je skutečně jinde a o něčem jiném, než divadlo rakouské. Leč: studenti jsou dokonale připraveni, pokud jde o jevištní řeč a o jevištní suverenitu - tedy - (snad) poučení. To však píši bez znalosti vlastního představení - díky sněhové vánici jsem přijel bohužel pozdě.

Karel Tomas

NETRADIČNĚ A MLADĚ V ÚPICI

Regionální postupová přehlídka mladého a netradičního divadla východočeského kraje se tentokrát konala v Úpici ve dnech 7.-9.3. Z dvanácti inscenací bylo šest z hradeckých Jesliček. Byla většinou realizována s mládeží různých věkových kategorií, pod vedením příslušných lektorů (Pešek, Dvořák, Zámečníková) a poskytovala obraz práce v této jejich hlavní oblasti výuky. Přehlídka byla rozmanitostí přístupů zajímavá a inspirativní.

Na národní přehlídku do Písku byly doporučeny porotou tři inscenace. Všechny jsou shodou okolností z Jesliček a mají jedno společné - tvořivou práci s mládeží a její účast na převodu literární předlohy do divadelního tvaru. Patřily k nim:

Dramatisace povídky **K. Houby a P. Peška: Čekárna**, která se představila jako zajímavé a kultivované a na úrovni vedené představení, postavené na výrazných mizanscénách, důsledně řešených vztazích a na sugestivní atmosféře výrazně podporované hudbou. Postavené na úsporném slovu v ostře laděných situacích absurdního příběhu o chování lidí v davu, o podřízenosti jeho náladám, až do tragických konců, ve střetu pravdy a násilí i jako metafora přetrvávajícího principu davové psychózy. Byla ukázkou zajímavé práce s dospívající mládeží, zajímavou studií při zveřejňování vztahů a pocitů.

Dramatisace románu **H. E. Batese a J. Dvořáka: Poupata odkvétají i rozkvétají v máji** byla vtipně realizována jednoduchými hereckými i scénickými prostředky, s použitím zástupných rekvizit (krabice různých rozměrů), v humorné rovině svobodomyslného názoru na svět, který tu výborně svým herectvím a nadhledem nastolují a po celou inscenaci udržují A. Fendrych (taťka) a M. Marková (mamina). V tomto rámci se pohybují dva chlapci v různých postavách a sedm dívek, které se v ústřední postavě Marietty střídají a zároveň vytvářejí početnou rodinu. Úspěch inscenace těží z mnoha vtipných nápadů při řešení překvapivých životních situací.

Baladický příběh podle básnické sbírky **V. Dyka Milá sedmi loupežníků** připravila se svými mladými svěřenci Ema Zámečníková. Spojila oba své soubory, chlapecký a dívčí, a vytvořila s nimi současný tvar představení, říkané i zpívané poesie na staré romantické téma. Vznikla tak silná atmosféra romantického setkávání syrového a násilnického prostředí loupežníků a jejich písní (verše zhudebnil J.Zámečník) s lyrickou rovinou krásných Dykových veršů vložených do úst dívek, které společně hrají Milou. Dramatický příběh o touze a bolestním hledání příslušnosti ke skupině a rozchodu s ní za cenu pravdy a ve jménu čistoty a spravedlnosti, tu probíhá ve své vášnivosti i tklivosti až do závěrečné metaforické a velmi účinné scéně, zrady ve prospěch práva.

V programu přehlídky byly další zajímavé inscenace. **Divadlo BAF Hostinné** předvedlo vlastní hru režiséra i herce **Luďka Haška - Luisa**, jako dramatické představení z doby inkvizice, ve kterém všichni hrají své postavy zaujatě a přesvědčivě. Zajímavá hra o pochybném udání, které nelze napravit, o střetu pravdy a násilí, kdy neprávem vězněná a mučená Lucie v závěru morálně vítězí, když si vezme život.

Komédia finíta! aneb Commedia dell´arte Divadélka Jesličky, kterou pro soubor dospělých napsal, zrežíroval a současně si i zahrál roli Pantalóna, Jan Dvořák. Hru na motivy komedie dell´arte a v jejím duchu připravil tak, aby odpovídala hereckým a typovým možnostem souboru. Nevznikla bláznivá fraška, ale humorné a laskavé představení, s optimálním využitím všech výrazových prostředků, hereckých i scénografických, spojených do optimálního tvaru.

Individuální vystoupení Ilony Semrádové z Divadélka Jesličky v aktovce **A. Nikolaje Tabák a sůl**, v režii Jany Portykové, přineslo zajímavou i v rovině pocitů sdělenou studii ženy, která neočekávaným způsobem zdědí majetek své protivnice, milenky svého zemřelého muže.

K jistým zajímavým pozitivům přehlídky patřila bezesporu i dvě představení souboru Společnosti dr. Krásy z JDO Upice v režii P. Lanty. A to dramatizace **povídky K. Čapka Zločin na poštovním úřadě** a „komedie-balet" podle **J. B. Moliéra Sqanarelo aneb domnělý paroháč**, tanečně pohybová fraška beze slov, doprovázená živou hudbou fléten a houslí v duchu doby a žánru. Obě inscenace byly popsány osobitým viděním a myšlením, které se projevilo jak ve výpovědi, tak v divadelním zpracování málo závislém na běžných divadelních konvencích, vedeném však čistým srdcem. Obě představení respektují příběh předlohy. Doplňují jej však neočekávanými obrazovými spojeními, snad asociativními, a civilně sdělovaný text ozvláštňují a povyšují v rovině obrazného sdělení.

Hru **Z. Svěráka a L. Smoljaka - Vizionář**, předvedli terciáni z gymnázia B. Němcové v Hradci Králové v poměrně přesné reprodukci cimrmanovského pojetí, s jistým osobitým kouzlem neumělosti, jako perličku pro potěšení diváků.

Kultivované představení pohybového divadla DS Dadlo Žďár n. Sáz., výrazně podřízeného hudbě, v inscenaci **R. Bukáčka a Dadla - Stíny** přislíbilo v úvodu zajímavou podívanou (symbol času a orloj), která však později přešla do málo dramatického a poněkud i schematického předvádění běhu života. V této obecné rovině najednou málo sdělovalo.

Turnovskému divadelnímu studiu se s dramatizací kterou pro soubor připravili **D. Weissová a J. Ipser**, předlohy slavného španělského autora **F. Rojase - Celestýna**, tentokrát nedařilo. Představení vyznělo na přehlídce monotónně a bez dramatických vzruchů a vášní.

Uvodní představení přehlídky, **Beregov - Vzlet a pád**, je dramatisací několika povídek A. Averčenka, ve scénáři i v režii připravených J. Tejklem. Inscenace je obsáhlé dílo (18 osob), které je realizováno více v rovině literárního sdělení, než divadelně dramatic. situacemi a střety. Učinná atmosféra „ruské mlhy", snaha o herecké pojednání jednotlivých obrazů i výborná herecká studie J. Pilaře v roli zestárlého a alkoholem zničeného Beregova, se více zabývají jeho pádem, tedy následky, než příčinami a důvody proč k němu dochází. Tím inscenace ztrácí ze svého poslání. Přesto je to představení v mnoha ohledech zajímavé a pro soubor bezesporu závažné.

Tak tedy probíhala letos přehlídka mladého divadla v našem kraji a toto povídání nemělo jiný cíl než trochu zprostředkovat představení, která se jí zúčastnila.

Jan Merta

TRADIČNĚ NETRADIČNĚ VALMEZ '97

Valašskomeziříčský zámek se generálně opravuje a regeneruje, pěkně zgruntu, respektive od sklepení, tj. od věhlasného KLUBU M, letité mekky a líhně všelikého divadelního pokusnictví. Proto se letošní ***VI. ročník Setkání netradičních divadel*** konal v místních kasárnách, v prostorách vyznačujících se ovšem tak přebujelou kubaturou a neosobní geometrií, že v ní nebylo nezkušeným zatěžko bloudit. Neblahý genius loci se tak možná podílel i na pocitu jakéhosi chaosu, labyrintu, přechodnosti a provizória, který provázel a rámoval nejedno představení přehlídky...

Na *Setkání* nabídlo svou vizitku jedenáct souborů (z nich čtyři zcela poprvé) - tedy kdo chtěl, viděl docela reprezentativní škálu toho, co se v oblasti netradičního amatérského divadla valašsko - ostravského regiónu děje. Jaké jsou tedy hlavní tendence?

Předně se zdá, že se divadlo této nepokojné krevní skupiny začíná opět vzrušovat nejen divadlem o sobě a pro sebe, ale že začíná hledat jazyk a slovník, který by artikuloval pocity nastupující, již zcela posttotalitní generace. A to v rozsahu od „výkřiků až k šeptům", od hesel k zpovědím „dítek" své doby, od schematicky plakátového moralizování po intuitivní tušení smyslu, od (sebe)ironického nadhledu až po excesy nezvládnutého nihilismu. Není asi náhodou, že se jako leitmotivy ozývaly nejrůznější variace základních otázek životní orientace a smyslu na pozadí někdy poněkud apokalyptického, jindy odlidštěného obrazu světa plného absurdity, násilí, intolerance a ohlupující mediální manipulace, konzumu, stádních instinktů a konvencí. Vedle hravé, ludické větve improvizovaného, třeba mystifikujícího, ale přece jen pozitivně vyzařujícího divadla se tak výrazně hlásily o slovo i odvrácené stránky naší doby.

Dalším rysem přehlídky byl žánrový a druhový synkretismus: např. hned tři soubory přijely s ambicemi syntézy rocku a divadla. Tyto pokusy inspirované audiovizualitou i hektičností klipového rodokmenu však většinou své představy dosud sdělovaly lépe ve své hudební složce (např. rožnovský *Ahasver*). Pro oko byla sice nastrojena nejednou složitá a barvitá podívaná, ale bohužel prozatím často schematické, statický alegorické a „doslovné" povahy (havířovská skupina *Crepácy*). Ta byla mnohdy až překvapivě blízká „živým obrazům" umravňujících školní akademií (typické byly personifikace dobra, zla či smrti, používání emblémů od hakenkrajce po satanský kříž apod.) nebo naopak rádoby šokující naturalistické výjevy a citace z dějin i současnosti zla.

Zajímavým dokladem možná až netrpělivých snah po co nejhmatatelnějším efektu inscenací bylo úsilí překračovat rampu. Hned v pěti případech (mimo již jmenovaný např. *Skřítek* z Havířova, příborský *Stěk* a ostravský *Sme*) se tak divák zejména prvních řad dočkal nejen výsady být spoluaktérem, ale mj. i atakovaným terčem - a to i divák poněkud vzdálenější: pokud se včas neuhnul, mohl být např. zasažen kusem „vyoperovaných" vnitřností, ale mj. i prázdnými pivními plechovkami či dokonce lopatou(!). vedle hravého či recesního testování a rozehrávání publika, při němž se divadlo vylévá z obvyklých břehů konvence a splývá s projevy happeningu nebo performance, se tak divák v případě vystoupení příborského souboru *Gruppo creativo* mohl ocitnout v zcela nezáviděníhodné roli zástupného cíle frustrované agresivity, která by si propříště zcela jistě neměla plést kontakt jeviště a hlediště s bojištěm. Jejich *Proces* byl ukázkou bezradné exhibice, která místo s kreativitou měla naopak co do činění spíše s destrukcí a levně okázalým siláctvím a nihilismem. Že toto „taképředstavení" u diváků prohrálo, je ale naštěstí dokladem instinktu zdravého rozumu a vkusu publika. Vše zlé tak může být koneckonců k něčemu dobré - např. jako memento.

Setkání se dále vyznačovalo sympatickou převahou vlastních autorských dramatických a dramaturgických pokusů. Tak např. havířovský *Skřítek* se představil dvouhodinovou inscenací vlastního textu *Kulhavka*. Ambiciózní pokus vyjádřit se k nebezpečí mediální manipulace a stádní infekce však trpěl přes svůj úctyhodný rozměr a vklad práce didaktičností, rozvleklostí a žánrovou nevyvážeností. Hra je založena na jednoduchém, tak trochu „ionescovském" nápadu: světem se síří mánie a móda nahradit chůzi kulháním. Variace na odvěké „kdo chce s vlky býti, musí s nimi výti" ovšem doplácela na svou doslovnost, humor nadsázky se během představení rozmělňoval a negradoval. Na druhou stranu soubor předvedl slušnou míru herecké schopnosti a vůle. Motiv televize jako malebného a šalebného šidítka virtuální reality se objevil také v inscenaci *Odpust'* třineckého souboru *Tolerance*. Bohužel však v příliš vágním tvaru bez potřebné významové výstavby a vývoje. Také ostravská skupina *Sme* chtěla bavit svou recesní parodií TV seriálu. V hře *J. Najverta 25. díl Nemocnice na kraji města* však vtip kolísal mezi studentsky sympatickou recesí, ochotnickým kouzlem nechtěného a poněkud bezstarostným špílcováním.

Hranická *Beruška* předvedla svůj standard: její obdivuhodný potenciál bezprostřední, totální verbální, gestické i hudební improvizace neselhal - a to i navzdory vpádu rozjařeného a souhry chtivého, leč poněkud indisponovaného diváka. Na druhé straně jsme byli ovšem svědky toho, že ne každý risk - a tím takto spontánně improvizované divadlo je v největší myslitelné míře - přináší vždy zcela dokonalý zisk: představení prostě skončilo dříve, než si ti na obou stranách rampy asi přáli. Což ovšem nic neubírá na podstatě kvality předvedeného.

Ostravské trio *XXXXHXXOXXOXX* by se svým názvem plným křížků mohlo navozovat mylnou představu divadelní negramotnosti. Jejich *Ochmet*, tj. koktavé „předčítání" matoucího dialogu dvou albánských spiklenců čekajících na jakéhosi Hammeta bylo kupodivu šťastným příkladem scénicky minimalistického ale přitom situačně vrstevnatého, rozehraného partnerského dialogu a chytlavé, okamžité rezonance s publikem. Tak trochu cimrmanovsky mystifikující textappeal a čistá, spontánně lehká absurdní invence.

BÍLÉ DIVADLO Ostrava / S. Beckett - Šťastné dny
Foto: Luděk Jičínský

Olomoucký *Žerotín* přivezl vlastní adaptaci Wildovy pohádky *Infantčiny narozeniny*. Symbolicky a napůl novoromanticky laděný příběh je dokonalou literární miniaturou vysokého stylu a jazykové vytříbenosti. Převod takového textu do divadelního jazyka - zejména když téměř postrádá dialogy a přímou řeč vůbec - je tvrdým oříškem. Olomoucká inscenace je v tomto směru čestným pokusem, jenž však právě na snahu teatralizace a vizualizace možná až příliš vsadil a tak trochu doplatil.

Divadlo *Štěk & spol.* z Hranic na Moravě má již svou tradici i úspěchy a ani tentokrát nezklamalo. Jejich kolektivně vzniklá inscenace *Na jarmarku* rozehrává motivy příběhů bodrých, leč nepříliš důvtipných lidiček kdesi od Prahy, ale i „Šimperáků", obyvatel moravského Kocourkova. Činí tak s lehkostí a vtipem, stylovou čistotou a vyrovaným, přirozeně vitálním herectví.

Ve dvou případech se inscenace opíraly o dramatický text. Soubor *At six* studentů anglistiky a amerikanistiky ostravské filozofické fakulty předvedl hru *I. Horovitze Line (Fronta)*. Jednoduchá rámcová situace lidí fěr i nefěr soupeřících o místo ve frontě na cosi vlastně „godotovsky" neznámého otvírá prostor pro odhalování lidských slabostí, žabomyších motivací, egoismu a zástupných problémů. Soubor především s viditelnou chutí jednal slovem (rozuměj anglickým), v ostatních směrech vycházel spíše z daných hereckých a inscenačních možností. V žádném případě však nezklamal a nabídl základní čitelnou jevištní metaforu i situaci.

Beckett je pro české publikum jakousi známou neznámou. Proto inscenace ostravského *Bílého divadla* je v tomto směru jistě vítaným impulsem a počinem. Jeho *S. Beckett: Beckett* je prolnutím *Šťastných dnů* a *Krappovy poslední pásky*, inscenačně se však opírá o několik dalších motivů a situačních (i scénografických) citací z ostatních autorových her a touto cestou usiluje o vyjádření ducha a stěžejních beckettovských témat. Hraje se soustředěně, v záměrně monotónní intonaci zaznívají lakonicky mrazivé i nostalgické repliky, každé slovo i každé gesto trvá celou věčnost, nespěchá se, není ostatně kam, když není proč. Představení mělo svou podmanivost i řád a bylo ukázkou pevné koncepce a tvaru. Pro někoho možná až příliš zjevnou a statickou a - na *Bílé divadlo* - až překvapivě klasicky ukázněnou.

Letošní *Setkání* nehýřilo zrovna výslednými kvalitami a překvapeními, daleko spíše bylo ve své valné části prvotním hledáním a možná školou či inkubací věcí příštích, z menší části ovšem i evidentním blouděním. Sympatický ale byl houfný zájem jak diváků, tak i všech aktivních účastníků. Jen pro zajímavost: na závěr *Setkání* se diskuse s porotou protáhla na víc než tři hodiny. A na závěr zpráva o návrzích na národní přehlídky: na Šrámkův Písek by mělo jet sbírat zkušenosti ostravské divadlo *XXXHX XOXXOXX*, na Popelku do Rakovníka příborský *Štěk & spol.*

Jan Roubal

AUTORSKÁ DIVADLA V BRNĚ TO NEVZDÁVAJÍ

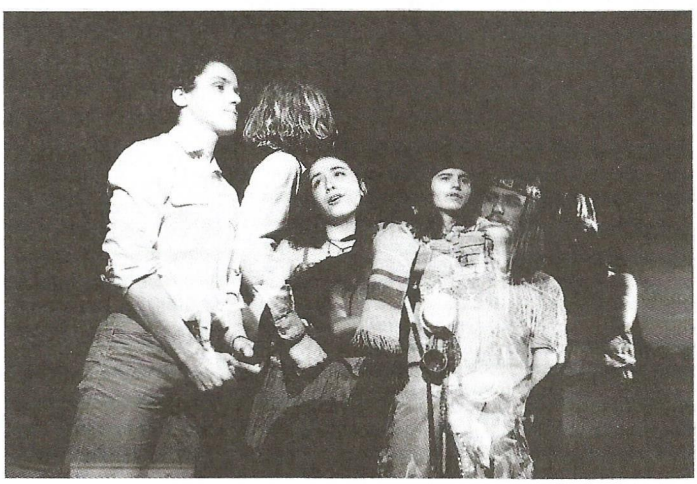
Zatímco ještě v osmdesátých letech byly jižní Morava i samotné Brno právem pokládány za region, v němž se výjimečně daří zejména experimentujícím tendencím autorského divadla, donedávna vládl v této sféře zřetelný útlum. Soustavně pracující soubory bychom spočítali zhruba na prstech jedné ruky: většina starších renomovaných kolektivů přestala vyvíjet pravidelnou aktivitu nebo se zcela rozpadla.

Po loňské přestávce, způsobené právě tímto stavem, ujal se záslužného úkolu „zmapovat terén" brněnský klub Leitnerova při KVS „U tří kohoutů", vedený Julií Blažkovou. Díky jeho obětavosti se tu 15. března 1997 uskutečnil 3. ročník jednodenní přehlídky netradičního amatérského divadla **„Netradlo 97"**. Finančně jej jakožto spolupořadatel podpořil Úřad městské části Brno-střed. Vítán byl v zásadě každý soubor, který do stanoveného termínu podal přihlášku s příslušnými náležitostmi. Zájem převážně mladého obecenstva byl mimořádný: klubový sálek i přilehlé prostory doslova praskaly ve švech. Tříčlenná odborná porota všechna odehraná představení zevrubně veřejně zhodnotila, a to s ohledem na jejich případný postup na národní festival Šrámkův Písek.

Mezi přihlášenými bohužel chyběl vítěz brněnské přehlídky let 1994 a 1995, **Studio Dům** „provázkové" režisérky Evy Tálské, ač mohl nabídnout např. zbrusu nový kompilační titul Huberta Krejčího Arlekino vévodou bretaňským aneb Král Leyr a jeho tři dcery neboli Zkamenělý princ. Na poslední chvíli se omluvilo **Divadlo Paskvil** s vlastní alegorií Loutka aneb Přesýpací hodiny v režii Zuzany Holé. Představilo se tedy celkem pět souborů, a to většinou s texty autorského charakteru.

Asi dva roky při Centru volného času Lužánky společně pracuje „středoškolská divadelní společnost" **Kšandy**. Dramaturgicky zajímavý scénář Tomáše Doležala **Křičící žena** vycházel v kolektivní režii ze stejnojmenné povídky Raye Bradburyho, z níž chtěl zřejmě zdůraznit dobrodružnost objevů dětského světa a vzájemnou lhostejnost mezi lidmi. Nedlouhé nastudování minimalistické scénografie, v němž někteří ze čtveřice interpretů vytvářeli více postav, však tuto náročnou volbu spíše zpochybnilo: trpělo mnoha začátečnickými nedostatky (herectví, jevištní pohyb, pointování scén, svícení aj.), nevystihlo protiklad dětí a dospělých, tragický námět poškodilo nechtěnou komikou a Bradburyho osobitou poetiku tlumočit nedokázalo.

Rušnou debatu s výrazně protichůdnými názory vyvolalo vystoupení **Slovo života brněnského**, jen krátce fungujícího souboru **Alfa a omega**. Šlo o prvoplánové, opět kolektivně režírované podobenství o boji dobra se zlem a cestě člověka ke spáse, jehož úběžníkem byl Bůh Otec a Ježíš v podání Petra Sedláka, vítězící nad Ďáblem. Schematizující pohybové představení beze slov využívalo hudby i jednoduchých symbolů (srdce, královská koruna atp.) a mělo jistou naivistickou stylovou čistotu, vzdáleně připomínající ovzduší středověkých mystérií nebo moderních agitačních „dějstev". Křesťanskou vírou prodchnutý kolektiv, směřující zřejmě k mesiášské evangelizaci formou pouličních akcí, s nepochopením přijímal námitky řady diváků, že samotné vnitřní přesvědčení není automatickou zárukou kvalitního scénického artefaktu a že letmo naaranžovaná neumělost by naopak mohla jeho záslužné poslání handicapovat.

Kočovná divadelní společnost Klekího Petry / Mysterijózní zmizení učitelky Běty na cestě do daleké Nikaragui aneb Vinetů půjde do nebe *Foto: Marek Navrátil*

Sympatickým laděním do studentské recese zaujala mladá parta **G 7** z brněnské Obchodní akademie na Pionýrské ulici, prezentující (také mile provokující programovým tiskem) autorskou montáž Jakuba Kopečného **Půlnoční osamělost**. Využila prvků mystifikace i cimrmanovského humoru, ale ve svém celku nepřekročila rozměr předmaturitního stužkovacího večírku, na němž se soubor zřejmě konstituoval. Čertovým kopýtkem Půlnoční osamělosti byl fakt, že se řádka dobrých míst (svetr s „grafem úspěšnosti", reflexe světa médií aj.) postupně utápěla v zdlouhavé hlušině slov, neboť chyběla vůle prvotní nápady selektovat a domýšlet nebo precizovat technickou stránku programu (diapozitivy).

Téměř pravidelný účastník brněnských autorských přehlídek a předloňský vítěz Netradla, písecký i hronovský reprezentant **Alibüstycké d'yvadlo**, nabídl po

starších titulech Tři muži v cimře, U divokých Tonaků nebo Utopie novinku svého člena Petra B. Nováka, nazvanou **Arthur (monodrama?)**. Bezmála hodinové nonstop vystoupení, znovu režírované Lukášem Votavou, tentokrát potlačilo dějovou linku ve prospěch tryznivých extenciálních sebeanalýz osamělého hledače životní podstaty M (Jan R. Chlubný), přerušovaných jeho zrcadlovým dvojníkem Arthurem (Marek Horoščák), „pánem z bytového" Š (M. Horoščák), výjevem nechápajících rodičů (P. B. Novák, Jiří Jagoš) i kvartetem pitoreskních kostýmovaných recitátorů Dýmem, Strunou, Tetřichem a Kvikýřem. Výhradně mužská společnost opět vsadila na princip asociativnosti, dadaistický smysl pro nonsens, pseudologické kotr melce replik i vynalézavou hudební komponentu (J. Jagoš), a především na ozvláštnění jazykovými hříčkami, které však při opomíjení obraznosti dalších jevištních složek už poněkud hypertrofuje a nabývá manýristických rysů. Od listopadové premiéry se Arthur přece jen usadil a zpřesnil; výslednému tvaru by ovšem i nyní prospěl promyšlenější temporytmus a vůbec celková sevřenost.

VÝCHODOČESKÁ KRAJOVÁ PŘEHLÍDKA LOUTKÁŘSKÝCH SOUBORŮ

5. - 6. 4. 1997

Místo konání: Hradec Králové Divadlo JESLIČKY - ZUŠ Na Střezině.
Pořadatelé: IMPULS Hradec Králové a DS Zdobničan Vamberk, s finanční účastí Ministerstva kultury ČR.
Lektorský sbor: Dáda Weissová, Jan Merta, Jan Bílek, Vladimír Zajíc.

Příznačným rysem této přehlídky byla častá, nebo nesdělená, absence vztahu. A to jak vztahu k předloze - proč zrovna hrajeme tuto hru, tento příběh a ne jiný, tak vztahů uvnitř inscenace - to jest vztahů partnerských, vědomí spoluhráčů, loutek, o vícevýznamových vazbách mezi loutkami a vodiči nemluvě. Druhým rysem byla pak bezradnost v rozlišování co je důležité a co méně, co sdělit bezpodmínečně musím, a co lze nahradit libovolným či přibližným, z toho pak nečitelnost co je záměr a co náhoda. Ba někdy jevištní tvar kladl otázku, zda loutky nejsou pouhým přívažkem, vnějším ozvláštněním. Jestliže se tato slova budou zdát být zúčastněným divadlům tvrdá, pak věřte, že jejich smyslem je interprety vyburcovat a ne odradit. Proto jsou řečena hned v úvodu, neboť v hloubi duše věřím, že jak soubory procházely inscenančním procesem zkoušení, možná ne zcela poučeným, ale určitě poctivým, stalo se, že cestu k tvaru a výsledku zapomínají projít s námi, diváky, a do hlediště z jeviště doplouvají pouze osamocené útržky. Tolik tedy obecně k 14 inscenacím přehlídky roku 1997.

Alibüstické ďyvadlo Brno / Petr B. Novák - Arthur (monodrama?). Na snímku Marka Navrátila je v roli „M" Jan R. Chlubný

Milou tečkou mnohahodinového sobotního maratonu stala se „detektivní hra s pozitivním nábojem" **Mysterijózní zmizení učitelky Běty na cestě do daleké Nikaragui aneb Vinnetou půjde do nebe** v provedení **Kočovné divadelní společnosti Klekího Petry** v autorské režii Radka Tůmy. S využitím promítacího plátna, kostýmních náznaků a vhodných rekvizit jsme byli svědky originální, interpretačně nápaditě parodie westernové klasiky, ve volné návaznosti na Brdečkova Limonádového Joea zaměřené přímo na indiánské romány Karla Maye. Nastudování, uvozené poněkud zdlouhavým a nejistým prologem Principála - Vypravěče (Petr Kukula), s chutí citovalo známé filmové melodie a přineslo s nadhledem vytvářené postavy básníka Daga (R. Tůma), Old Shatterhanda (Michal Šimůnek), náčelníka Vinnetoua (Vladimír Bobek), Jacka Killingsona (Lukáš Haštaba), Běty (Hana Vlachová) i dalších.

Všech pět zúčastněných souborů převzalo keramickou sošku „Netradláka", speciálně vytvořenou Janem Sedláčkem. K výběru na Šrámkův Písek byli pak bez udání pořadí navrženi Arthur **Alibüstyckého ďyvadla** a Misterijózní zmizení učitelky Běty na cestě do daleké Nikaragui v provedení **Kočovné divadelní společnosti Klekího Petry**. Možno tedy konstatovat, že se 3. ročník brněnského Netradla vydařil, a vyslovit přesvědčení, že jej dostatečný zájem netradičních amatérských souborů i fandovského obecenstva umožní napříště pořádat každé jaro.

Vít Závodský

HAD Hradec Králové hrál maňáskové „Povídání o pejskovi a kočičce" dle Josefa Čapka. Dobré bylo, že scéna a loutky tvořily svébytný svět, jiný výtvarný pohled než Čapkovský. Škoda že inscenace nepozvala ke hře i hravost autora. Čapkovsky paradoxní text o zvířátkách napodobujících dospělé šel poněkud stranou, a vlastní tématizování příběhu, které občas problesklo, bylo rozostřené. Popis a realita v jednání - což ne vždy maňásci dokázaly „unést". Tam, kde měly postavy konkrétní úkol, zadání, drobnou překážku však divadelně existovaly, viz vosa a její chuť na dort, svíčka vhozená do hrnce, která se na konci zjeví už hořící na upečeném dortu. Takže ujasnit co je cílem, co k němu vede a jak toho dosáhnout.

Zámecké divadlo VOSTRUŽÁK hrálo vlastní „Cirkus Ric Puc". Principál Truhlářová, klaun Voberová, u piána Žáková. Tři dámy rozehrávající pro děti s varietními marionetami cirkusové skeče. Role na scéně však nejsou přesně rozdány. Klaun si je jistější, ředitel tápající, takže trumfování výstupů vychází spíše jako cudné pošťuchování, které tématu nesluší. Zanedbaná práce se světlem, tudíž neobratné nastupování do situací a jejich ukončení. Loutky pro výstupy nemají pozadí, a v členitém mihotání se ztrácí. Občasná neujasněnost tématu, např. u dupáka, který by měl být trumfem ředitele. Dobře napadnuté, začaté, ale nedotažené. Až si dámy ujasní co nám chtějí říci, tak to bude prima pro všechny.

ZUŠ Chlumec nad Cidlinou hrál K. Černého Ali a krokodýl. Úprava a režie R. Hlubočkové respektovala arabského zvířecího otesánka a to jak ve výpravě, tak v zacházení s ní, avšak snaha po divadelnosti v provedení hodně malých dětí rušila jejich přirozenou hravost a tvořivost. Zdály se býti svázány, ale známe jiné povedené dětské opusy od Hlubočkové, takže toto je pouze konstatovaní stavu.

BRUM Broumov „Perníková chaloupka". Pokračování trendu osobitého pohledu na pohádky. Recesní představení, kdy text a zábava směřuje k radosti z toho, jak hrdinové jednají v neobvyklých situacích. Důraz na písně, na sdělování slovem, tedy nutnost naslouchat a ne se dívat. Stává se, že interpreti přejímají tempo písní, takže nastupuje jistá monotónnost. Ozvláštněnost v textové rovině funguje bezvadně, když je povýšena divadelně. Takže ujasnit si žánr, situace a co umí maňáskové.

LS BIFULE Jesličky J. Schmoranz „Začarovaný les"; A. S. Puškin a J. Poleňa „Ó, Done Juane"; LS ATSI Jesličky J. Ipser a D. Weissová „Pustý les". Jmenované inscenace mají zvláštní polohu. Nemyslím si, že ty, kdož vystupují, nebaví hrát divadlo, to určitě ne, ale jejich zvláštní nezaujatost (až na Z. Tesaře), jejich čekání na narážku, načež každý jen přijde a odejde a zas čeká, je spíše neujasněným postojem. Znamená to: „probudit je". Je zde i mnohé vláčení loutek před a po výstupu, povětšinou nezaujímání vztahů, a to i tehdy, když je situace řešena jak mizanscénou, tak přes „herecké" možnosti marionet, které si herci sami vyrobili, a které jsou adekvátní předloze. Výtky by bylo možno označit jako formální, ale marná sláva, i to, co je směrem k inscenaci správné a přesné, je tímto přístupem eliminováno. Přitom to tam je, jen to vyloupnout. Příkladně propojení hudebního rámce u Juana, demiurgovské řízení v Začarovaném lese, nápad s vyklízením scény pro souboj s drakem v Pustém lese, kdy nápad, že hora porodí myš, je skvostný, ale vztahem herců k příběhu nedotažený. Obrazně řeče-

no, je to Formule 1., ve které je místo pohonné směsi voda. Jest to piha snadno odstranitelná.

LS AŤSI Jesličky - P. H. Cami „Křížová výprava“, je ovšem ze zcela jiného těsta. Malé divadélko potulných marionetářů s barokními prvky pracuje drobnými loutkami s Camiho doslovným výkladem pojmů, a je radostným divadelním zážitkem. Zde jsou vztahy k příběhu i vztahy mezi interprety jasné. Jdou naproti linii potulných komediantů, a tak zde máme dokonalého a vše chtivě a objevně prožívajícího herce tahouna Z. Tesaře, který je mimochodem rok od roku lepší. J. Polehňa, už unavený z putování, se ničím nedá zaskočit, překvapit, ví, že šou musí pokračovat za každou cenu, a tak jeviště existuje v nadhledu, sděluje pocit, že sice už tady vše bylo, ale je profík, takže nic neošidí. M. Weisová je „kandrdas“ a v rámci téhle tlupy si hledá místo, tu se přiklání k chtivosti, tu k ležérnosti, a tak se ta tlupa doplňuje a spolu s Camim Saracénům v poušti pouští žilou. Soudím, že váhání a přiklánění Weisové by se dalo více tematicky svázat se situacemi, to jest protáhnout lidské lavírování do akcentů příběhu a pak už není co dodat.

LS BODI Jaroměř - vlastní pohádka „Lesní víla Mandolína“. Soubor hraje s radostí a chutí, ví pro koho hraje a proč. Vznikají však otázky nad jistou „ledabylostí“, nad „opomenutími“. Pohádka má sice báchorečné impulsy, ale už nepracuje s jejich motivickými liniemi. Stálo by za to s odstupem znovu projít text, co je funkční, co nadbytečné, co schází, a též si dát pozor na češtinu, neboť patvary jsou chybou a ne významem. Tu vztahy jeviště existují, tu více soustředěnosti na vahadlo. Soubor však krátčí léta svou cestou, takže čekejme na další míli, co přinese.

LS NA ŽIDLI Turnov - vlastní maňásková „Perníková chaloupka“. Groteskní panoptikum pro malé i velké, v němž dominuje ježibaba do pece vhozená, komínem propasírovaná, a pak vedoucí dialog s kozou na téma o koze, ty o voze. Tvarově však interpreti ještě k jasné grotesknosti nedospěli, takže pokud si ujasní situace, ujasní podstatné a nepodstatné, co slouží maňáskům - tedy razance a akce, mohli by dospět vědomým procesem k zvláštní rakvičkárně.

LS ZVONEK - Hořice - V. Cinybulk „Černý mstitel, zhoubce ranče X“. Pro skoro padesátiletý text hořičtí vytvořili dobrou scénu, výtečné loutky kašírované ze sádrových obvazů, a fajn country kapelu. Aby jim western fungoval, abychom se nesmáli kouzlu nechtěného, ale záměrného, stačí málo. Jednak zvýšit paravan, aby maňásek mohl „žít“, a především vysunout ven živou kapelu a přednašeče textu (jedná se o rozdělenou interpretaci). Dobrali by se tak provázání a nastolení vztahů, a to i dvojitých a mohlo by se podařit divadlo s nadhledem nad tematem, ba s nadhledem nad divadelními prostředky. Přál bych to jim i divákům.

LS RADOST Červený Kostelec - J. Dvořák, M. Mráz, M. Twain „Tom Sawyer“. Inu, o dobrodružství Sawyera ani tak nejde, jako spíše o ozvuky vysmažených TV seriálů, a „postmoderní“ lotkový artefakt, který lze přijmout či odmítnout. Myslím, že diváci se rádi přikloní k přijmutí, za dodržení jistých divadelních pravidel, která platí i v rozvolněné postmoderně. Když stylizace v pohledu na postavy, tak tedy v kostýmu důsledná. Totéž v gestu těla a směrem k stylizovanému textu - inu, slovně improvizovat umí málokdo. Tyto poststylizace mají možnost se srazit s realismem prostoru a mohutných plošných loutek Toma, Hucka a Betty, a bude! Pak si užijeme všech podob vztahů a „vztahů“ a asociací!

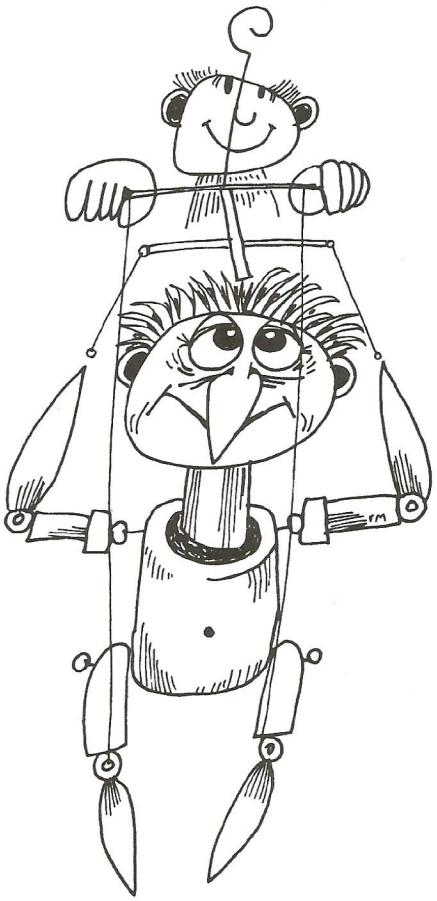
ČMUKAŘI Turnov - „Sadoděde, Sadoděde...“ Pohádka z vlastní dílny, v níž dobrý kouzelník Sadoděd splní beze zbytku přání krále, který natolik miluje švestky, že v jeho království pak už nic jiného neroste. Splněné přání se ukáže obtížné, znechucující, ba ani princezna se kvůli němu nemůže vdát, a tak se musí najít hrdina Honza, který do monochromnosti modré vnese vícebarevnost a vícetvarovost hrušek. Pohádka ovšem pracuje s důležitým zaklínadlem: „Při troše fantazie!“, které otevírá prostory a tvary, ve kterých se hrdinové pohybují, v nichž a s nimi konají činy. To se vztahuje i na interprety, takže fantazie je cestou, pastí, prostředkem, etc. Nejdůležitější je ale partnerství R. Zemanové a J. Ipsera, kteří pohádku vypráví, hrají, a uvnitř ní i mimo ní vespolně jednají. Vše, od scény po jednotlivé slovní hříčky slouží tématu, slouží příběhu a jeho imaginaci. Pravda, Sadoděd místy trpí nevyrovnaností, která se projevuje ztrátou nadhledu a proměnlivosti, a někdy ne přesně artikulovaným, ale nezbytným faktem. Víme však, že vzhledem k Čmukařům a k tomu, že jsme viděli premiéru, je toto snadno odstranitelné.

„C“ Svitavy - R. Těsnohlídek, K. Šefrna, J. Mandlová „Bystrouška, liška“. Příběh sdělovaný v 17. obrazech, aneb hra, která je prostředkem výpovědi o životě. Je ucelená, je parádní. Jsou to divadelní hody, přesněji řečeno, hody použitých znaků, jejich pohybu a proměn. Písně moravského ducha tvoří atmosféru a nesou téma života obecně, téma života lišky a lidí, i když si dovolí úsměvné jemné perzifláže, příkladně pláč nad zastřeleným pašíkem. Metaforičnost samotného dějového pásma part písní tu pozdvihá, tu je písněmi katapultována. Loutky i živáci nesou jasné vztahy, kdy pocit k nám promlouvá přes herce, loutka ve vrcholu stvoří pointu, a zase zpětně vstupujeme do proudu vyprávění prošívaného a pozdvihovaného hudbou. Životní pocit volnosti, radosti, lásky, zmoudření, laskavě chápané uhájení životního prostoru a otázky, jak se sebou v nabyté svobodě nakládat, jsou vysoce současné a ještě více divadelní, i když takto pojmenované vyznívají až tezovitě a papírově. Oko a ucho a přes ně srdce si přijdou nejen na své, ale divák odchází obdarován, neboť byl účasten svátku, mýtického vypravování o řádu světa. Jen drobná ukázka vrstevnatosti za všechny. Při vstupu do sakrálního prostoru bývá zvykem se zout. Céčkaři však přicházejí bosi, a první obraz je obouvání se. Do bot?! Do Bystroušky?! Do divadla?! Do tématu a sdělení?! Inu, a to je ten nejsnáze, aspoň částečně, popsatelný znak. Nebo svatba s lišákem, kdy se oba musí naučit zahrát na housle v souzvuku vztahu, bez ohledu na to, jak kdo ovládá prstoklad. Co se „Bystroušky, lišky“ týče, pak za jedinou nepravdu pokládám informaci v programu, kde se praví: Hraje, zpívá, tančí a vínko popíjí Céčko ze Svitav. Kdepak, tohle se týká všech. Těch na jevišti, i těch v hledišti a těžko soudit, kdo si při tom užívá více.

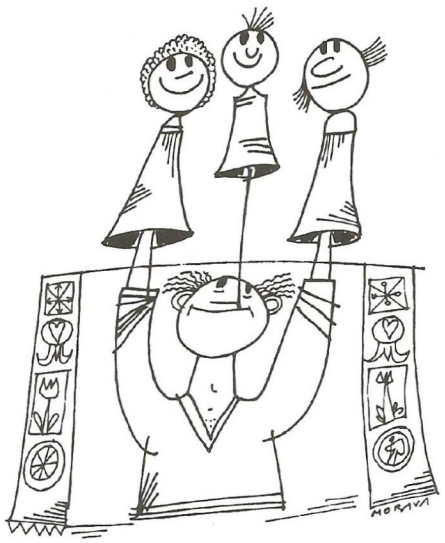
Vladimír Zajíc

OPAVA '97
- Přehlídka amatérských loutkářských souborů severomoravského regionu

Stejně tak jako v minulých letech, i letos se koncem března pral na opavských ulicích sněhový uragán se slunečními paprsky. Stejně tak jako v minulých letech konala se i letos koncem března (přesně od 21.3. do 23.3.) přehlídka amatérských loutkářských souborů severomoravského regionu. Stejně tak jako v minulých letech konala se v loutkovém divadle a již pošesté za sebou patří dík za její přípravu, organizaci a realizaci skupině opavských loutkářských nadšenců v čele s principálkou V. Jiříčkovou. Některé soubory totiž musely být k účasti na přehlídce „dobrovolně“ (nemnoho, asi 2) přinuceny, leč na přehlídce samotné to znát nebylo.

Publikum mělo možnost nakonec shlédnout 10 představení, porota pouze devět a 1/5 závěrečného (z důvodů nevybavení služebními vozidly pro účely porotování v pohraničí a nutností poprat se tedy s nástrahami slezských železničních uzlů). Desáté představení souboru STŘESS z Opavy však bylo nesoutěžní a zhodnocení celé přehlídky bylo provedeno před posledním představením, takže porota morálně obstála. Zajímavá však byla struktura představení z hlediska místa, odkud se soubory dostavily. Po jednom souboru a jednom představení jsme viděli z Kopřivnice, z Krnova, z Jeseníku přijel jeden soubor s dvěma představeními, z Opavy však hrály hned čtyři soubory celkem šest představení. Region severomoravského amatérského loutkářství se tady zcela jasně tlačí přes Opavu do Polska. U Ostravy, Havířova, Hranic na Moravě, Lipníku nad

Bečvou, Přerova, Šumperka, Šternberka, neřku-li Olomouce o kašpárka nezakopnete (a to tam mají jeho Říši !).

A nyní již k přehlídce samotné. Zahájení celé přehlídky se ujal soubor **Skřítci** z Opavy. V úpravě Z. Mikotové zahráli Čapkovo **O pejskovi a kočičce**. Scénografie představení vycházela z Čapkovských ilustrací, v tomto ohledu je třeba ocenit dodržení výtvarného řádu. Z hlediska funkčnosti však zůstává pojetí iluze vnitřního prostoru domečku (hlavní hrací scéna) nedořešené, neboť schování se před deštěm, či chození si pro polotovary k přípravě dortu, se děje jaksi nelogicky za domečkem či kdesi mimo něj. Nevyužity zůstaly také v mnohém reakce dětí-diváků, které oceňovaly anekdotičnost inscenace. Bohužel však také strnulé vedení textu loutkoherců (či loutkomluvičů?), kteří jednání loutek ještě dvakrát i třikrát navíc popisovali, sráželo hodnotu představení. Má však vůbec pojetí loutkového divadla se zakrytým vedením loutek možnost živě reagovat a komunikovat divadelně s divákem?

První páteční odpolední představení zahráli loutkáři ze souboru **OPAL** z Opavy. Zvolili verše V. Provazníkové a v režii M. Halámkové představili inscenaci **Já, koza**. Pro mne se v ní příjemně spojila výtvarná a hudební složka s rytmičností textu. Podařilo se vytvořit inscenaci, která umí poeticky jiskřit, její tempo se významově opírá o sdělení přes text, loutku i vypravěče v adekvátním poměru. Inscenace má problémy v neproporčnosti loutek, možná mohlo být důmyslněji využito hracího plátna s dírami pro vstup loutek, mohl být dotaženější vztah loutka-loutkovodič (jednání loutkovodiče někdy překrývá jednání loutky). I přes tyto výhrady však mám dojem, že se jedná o představení, kde herecká chuť i odvaha je poučeně regulována uvědomováním si určitých divadelních pravidel a zákonů a skýtá šanci do budoucna dočkat se od tohoto souboru ještě dotaženějšího tvaru. Určitě k úspěchu přispěla i adekvátní délka představení (30 minut).

Stejný soubor se nám představil i v pátek odpoledne s **Popekou** v úpravě I. Petřinové. Hlavní problém tohoto kousku tví zcela určitě v neujasněnosti žánru inscenace. Text je napsán jako pohádka, avšak protagonisté pojali hru spíše jako činoherní parodii, či nadsázku. A tak diváka mnohde nutí nepříliš povedenými „kopanci" a „zakopnutími" ke smíchu, který však nemůže přijít, neboť látka sama to nedovoluje. Opět se však u souboru objevuje sympatická tendence k vymanění se ze zaběhnuté formy přípravy inscenace, tendence k hledání své vlastní tváře.

Sobotní dopoledne otevřel soubor **Krnováček** z Krnova hříčkou pro nejmenší, **Čerti na hradě**. Soubor se věnuje pravidelnému hraní pro děti již léta a lze ho přiřadit k proudu reprodukčního loutkového divadla, jež čerpá především z her starších autorů loutkových her. V tomto případě se soubor pokusil o jakési autorské spojení dvou (?) starších pohádek pro novou inscenaci. Hra však trpí nesmírnou zdlouhavostí a přílišnou popisností, navíc pro dramatickou zápletku schází to nejpodstatnější. Představitelé zla, totiž čerti, nejsou vlastně vůbec zlí. Jeví se spíše jako popletení, nešikovní nekňubové, které nedá vůbec práci polapit a potrestat.

Druhým příjemným překvapením přehlídky se stala inscenace kopřivnické **Rolničky** s Čapkovým **O pejskovi a kočičce**. Určitě potěšila zvládnutým hereckým projevem v písničkách, jistotou ve hře s loutkou, navíc promyšlená scénografie dovolovala hrát na paravánu i před ním, a tak umožnila zajímavý efekt plastičnosti celé scény. Souboru rozhodně nechybí smysl pro budování a gradaci divadelní situace, jen cesta k vrcholu pointy by se místy dala vyřešit více divadelněji, pro diváka překvapivěji. Hře by jistě prospělo i očištění některých písní od povrchních rýmů.

Jesenická **Šíleně prolhaná princezna** souboru **Skřítek** doplatila na nepříliš kvalitní Grimmovu předlohu a na vlastní nepromyšlené dramaturgické a režijní zvládnutí inscenace. V představení nebyla nouze o situace, kdy se dlouho nic nedělo, děj se zdlouhavě exponoval, aby se najednou toho událo tolik, že divák ani nestačil vnímat jaký to má dopad na hru samu. Navíc se hlavní protagonisté Janek a princezna do sebe zamilují v momentě, kdy jsou na sebe nejvíc protivní, a tudíž není rozumět tomu, co je vlastně navzájem tolik přitahuje. Marionety to prostě nezajímavě odkrákely a odmluvily.

Sobotní večerní inscenování Brdečkova **Limonádového Joea** bylo třetí inscenací loutkářského souboru **Opal** na této přehlídce. Představení téměř věrně kopíruje filmovou podobu uvedeného opusu, jen na začátku se objevuje záměr oživit představení hadrovými panáky-opilci-návštěvníky baru, jenž však vyznívá nesrozumitelně či planě. Plně loutkovou se stane scéna vzpomínek na Joeovo mládí, zahraná v příjemné zkratce a s nadhledem grotesky. Zbývající část 120 minutového představení je vyplněna tu více, tu méně zdařilými muzikálovými čísly, které celkem příjemně diváka pobaví. Otázkou pro ně zůstává způsob práce, který soubor musí volit, pokud se chce pustit do takové vskutku „klády". Jó, dělat srandu, není žádná sranda. A i když soubor přirozeně inklinuje k nadsázce a humoru, jakoby zde místy zapomínal, jak vše (zvlášť pokud se jedná o humor postavený na klasickém gagu) je třeba dokonale vystavět a vybudovat. Ale to jenom tak mimochodem, neboť energie vložená do tohoto představení dokazuje, že OPAL divadlo strašně baví.

Nocí plnou výstřelů na slepo v místním countryclubu, kde si nenasytové mohli zopakovat řadu písní z již zmíněného muzikálu, jsme se probděli do závěrečného dne přehlídky. Soubor **Broučci** z Opavy zahrál **Tři kouzelné dary** na námět pohádky V. Provazníkové. Soubor se nepokrytě hlásí k tradičnějšímu pojetí divadla, předlohu (motiv „Obušku z pytle ven") však nedokázal adekvátně naplnit. Divákovi chybí moment překvapení, moment zárodku napětí ze kterého je možno budovat konflikt. Jsme svědky prostého chození a mluvení loutek. Klíč je možná v promyšlenější a živější režii, pro mne se však potvrzuje hypotéza o uvedených možnostech dopadu tohoto typu loutkového kouzla, tohoto typu iluze.

Závěr soutěžní části připadl druhému představení jesenického **Skřítku**, který inscenoval na námět I. Peřinové a H.Tulisové **Pohádky do dlaně**. Představení je rozhodně cenné snahou vyjít před kulisy, pohrát si se znakem, symbolem, pokusit se metaforicky, divadelně myslet. Dokonce bych řekl, že představení nechybí jakýsi vnější řád. Bohužel však hlubší působivosti nelze v tomto případě dosáhnout bez poučenosti o základech herecké techniky (držení těla, umění směrovat sdělení, komunikovat celým tělem apod.). To je samozřejmě podmínka tohoto typu divadla, kdy se herec „vystaví" a komunikuje z očí do očí.

Porota na závěr přehlídky doporučila k nepřímému postupu na Loutkářskou Chrudim představení **Já, koza** opavského Opalu, a **O pejskovi a kočičce** Kopřivnické Rolničky. Radostně jsme se sešli, radostně jsme se rozešli a už se zase těšíme jak se příští rok bude prát v Opavě sněhový uragán s paprsky slunce.

Pavel Němeček

LOUTKÁŘSKÉ JARO V TŘEBÍČI

Třebíčské loutkářské jaro se konalo po jedenatřicáté 21. a 22. března 1997 jako soutěžní přehlídka jižní Moravy za účasti osmi soutěžících souborů a jednoho hosta (DS Pimprle z Prahy).

Proti posledním ročníkům prospěla účast loutkářů z Kroměříže a Prostějova (prostějovská přehlídka odpadla, a tak oba soubory přijely letos do Třebíče). Naopak se nezúčastnil kolektiv brněnské Jitřenky, který prochází vývojem k profesionalizaci.

Jisté hodnoty přinášejí stále stejné soubory s dlouholetou tradicí. Úroveň konkrétního ročníku tedy kolísá podle úrovně produkce právě těchto, už léty ověřených, kolektivů a jejich vůdčích osobností. Oživením jsou dětské soubory - ale i tu se objevují stále stejná místa i jména. Letošní přehlídka nezaznamenala účast jediného nového perspektivního souboru. A tak lze stručně říci, že nijak výrazně nevybočila z úrovně posled-

ních let. To v důsledku znamená spíše stagnaci.

Porota ve složení Jiří Pokorný, Jiří Pitr a Mirko Matoušek označila za nejlepší inscenaci **Princeznu Růženku** v provedení skupiny **3+1 MS Zdravíčko z Třebíče**. Dominující osobností je v ní režisér, scénograf a herec Jaroslav Dejl. Autor předlohy Miloš Blaha zpracovává klasické téma Šípkové Růženky; čtyřčlenná skupina toto téma za použití nejjednodušších prostředků hraje v živém kontaktu s divákem ve svižném tempu, v uvolněném komediálním tvaru se značnou mírou pohotové a vkusné improvizace, aniž by narušovala sdělnost příběhu. Porota navrhla tuto inscenaci do širšího výběru pro Loutkářskou Chrudim '97.

Milou atmosféru zcela jiného druhu navodila **Říše loutek z Kroměříže** vedená režisérem a hercem Jiřím Lisým. V dekoraci, která těží ze stavebnicových prvků heren mateřských škol, se stává hrdinou předlohy **Pavla Vašíčka O kouzelníku, černém klobouku a barevném míči** dětský divák, který taktně veden dvojicí herců buduje a zvládá cestu za osvobozením ukradeného míče. Velkým kladem kroměřížských je nepředstíraný kamarádský vztah ke spoluhrajícím dětem.

Děti souboru z Blučiny, vedené Hanou Kratochvílovou, zahrály pásmo několika kratších předloh (autoři Hrubín, Kainar, Vavruška, Kahoun, Hevier) pod titulem **O třech ušatých bratrech a jiné pohádky.** Výraznou předností je nápaditá - často velmi zdařilá - volba a zpracování materiálu při tvorbě loutek improvizovaného charakteru (autorka H. Kratochvílová). Děti zatím ne vždy zvládají tento materiál k ozvláštněné a přesnější hře, k pointování jednotlivých drobniček a vzájemný kontakt.

Loutkáři prostějovské Starosti vlastní mimořádně krásné řezbované staré marionety na drátě. Ve své úpravě a inscenaci starofrancouzské legendy **Aucassin a Nicoletta** je však nedokáží prosadit v prostoru, ani v konkrétní hře s loutkou. Dominuje ne vždy stylově jednotný plán živých herců, hru loutky zastiňující. Uznání zaslouží vytvoření doprovodných písní Tomášem Zeleným.

Obdobný problém provází hru **Seniorů Zdravíčka z Třebíče v Loupežnické pohádce** zpracované a režírované **na motivy bratří Grimmů** Milošem Blahou. Robustně hlučná hra „živých" loupežníků zahlcuje plán „loutek" zvířecího světa a nedochází k rovnocennému prolnutí obou „světů" V úvodu zdařile navozená „hra na hru" se v dalším průběhu postupně vytrácí a inscenace tápe mezi dvěma poetikami.

Naopak **Děti Zdravíčka, mladá generace třebíčského souboru,** odvádí vyrovnanější hru nad textem Miloše Blahy **Kapr Pepík, vodník Kuba a víla Andulka.** Žel, rubem oné vyrovnanosti je jistá „krotkost" a svázanost, která mladým lidem jakoby přistřihovala temperament a odvahu. Příčina byla možná v prudkém záskoku za těsně před představením zraněnou představitelkou jedné z titulních postav.

Členové souboru **Plamínek z Třebíče-Boroviny**, vedeni Milošem Kružíkem, uvedli hru Františka Čecha **Kašpárek a čerti** v úpravě E. Navrkalové. Problém jejich hry je především skutečnost, že situace hry a vztahy jejích postav řeší slovním popisem, nikoliv dramatickou jevištní akcí.

Tradiční **hosté z pražského pimprlete zahráli Den Kuťáska a Kutilky Josefa Pehra**. A na úplný závěr jen pro pobavení dospělých přátel **Podivíni z Podivína Mini-komedie Piera Henri Camiho**. Ze čtyř víceméně krátkých anekdot nejzdařileji zaznělo lapidární stručností úvodní Opilcovo dítě.

Přehlídka se (jako už tradičně) uskutečnila zásluhou nezměrné organizační energie jejího ředitele MUDr. Miloše Blahy, péče Městského kulturního střediska a především jeho obětavé pracovnice Stáni Štěpánkové, i díky asi 15 patronům a sponzorům

Vedle již zmíněného ocenění skupiny 3+1 Zdravíčka vyzvedla a ocenila porota soubor Říše loutek z Kroměříže, Hanu Kratochvílovou z Blučiny a Tomáše Zeleného z Prostějova.

Mirko Matoušek

Pět pohádek, minisoutěž „Děti kreslí divadlo", pravidelné předscény klaunské dvojice, ale především plná hlediště dětí, to bylo Divadlo dětem, Mělník 1997. Masarykův kulturní dům a Kulturní agentura Ikarus opět uspořádaly soutěžní přehlídku pohádek pro děti, a to i se záměrem vybrat nebo doporučit nejlepší představení na rakovnickou Popelku. A protože mojí povinností, jak se jednomyslně usnesli mí starší kolegové v porotě Vladimír Dědek a Milan Šára, je poreferovat především o soutěžních inscenacích, činím tak v následujících řádcích.

Pro forma musím nejdříve uvést, že soutěže se zúčastnily pouze tři soubory, zbývající dva, Máj z Prahy s Nevěstou pro prince a Spolek divadelních ochotníků z Bráníka se Dvěma Cecilkami, přijely do Mělníka jako hosté.

Samými novými tvářemi omlazený spolek Tyl Říčany přivezl na přehlídku pohádku Zd. Horynové **Moudrá ševcová.** Na jednoduché scéně tvořené pouze stylovým nábytkem, který odpovídajícím způsobem vymezil hrací prostor vesnické chalupy, inscenátoři odehráli didaktický příběh o touze po šlechtickém titulu, příběh který se vysmívá pověrám a lidské hlouposti. Mladý herecký kolektiv převážně začínajících herců (hlavně hereček) působí pod vedením debutujícího režiséra Vl. Vlasáka celkem přirozeným dojmem a v zásadě přehledně interpretuje děj pohádky. Nicméně, ne vždy se daří režii společně s herci vycházet z jednotlivých dramatických situací a ty naplňovat konkrétními úkoly. Více se hrají slova než se jedná v situaci. Proto i hlavní postava Matylda Moudrá není vždy tím „motorem", který posunuje příběh, ale často se nechává jako dramatická postava „přebíjet" ostatními. I přes výtky se domnívám, že inscenace říčanských má řád a že se zde začíná projevovat systematická práce s hereckou zálohou souboru.

Divadelní spolek Scéna Kralupy nad Vlt. pravidelně hraje pro děti. Tentokrát si vedoucí souboru a zároveň režisérka M. Čížková vybrala pohádku Zd. Kozáka **O Ondrovi a komtesce Julince,** aby ji pro potřeby souboru upravila a inscenačně připravila pod názvem **Veselé střevíčky**. Úprava spočívá ve snaze zbavit se přebytečného slovního balastu a navíc vypouští postavy Dědouška a vdovy Verpánkové. Některé jejich repliky však obdržela nově připsaná postava Kašpárka, což se nejeví až tak šťastné, neboť Kašpárek většinou jen opakuje divákům již z děje známé informace. Režie i herci vedou svoji inscenaci celkem přehledně, bez přehrávání, uvědomují si, že hra neoplývá nadbytkem dramatických situací, a tak se snaží o akční aranžmá, rozpohybovávají scénu. Přesto základní handicap textu - jeho nedramatičnost - se jim nedaří překonat.

Po delší době jsem se setkal na soutěžní přehlídce se spolkem Hálek z Nymburka. Miroslav Fischer se zřetelně zkušeným hereckým kádrem nazkoušel **Ženicha pro čertici** H. Lisické a J. M. Bourka. Bohužel, Mirek si hned na začátku zkomplikoval práci. Jako režisér představení se současně obsadil do hlavní postavy ševce Vendelína Pápěry. Myslím si, že to je prvotní bod, od kterého se odvíjejí ostatní nedostatky inscenace. Herci bez aktivní režie hrají své postavy jakoby sólově bez zřetelné souhry. Proto i nejsou vždy jasné vzájemné vztahy a často chybí i cit pro naplnění situace. Při diskusi se souborem se probíraly i písničky, které se v Mělníku zdály hlasově nezvládnuté, na rozdíl od mluveného slova, které bylo zřetelné a srozumitelné.

V předešlých řádcích jsem se stručně pokusil postihnout klady i zápory soutěžních představení. O tom všem jsme také hovořili v porotě před rozhodnutím koho letos doporučit či nedoporučit na národní přehlídku. Snažili jsme se přihlédnout i k tomu jaká se kvalita schází na národní přehlídce. Nakonec jsme dospěli k názoru, že letos na Popelku nedoporučíme nikoho. Velmi doufáme, že toto naše rozhodnutí nepřehluší samotný fakt, že všechny tři soubory v rámci svých zkušeností a dispozic odvedly poctivou práci. A to je fakt neoddiskutovatelný.

Jaroslav Kodeš

HERECKÉ EXPERIMENTY

V lednu a únoru proběhly v Čechách čtyři regionální přehlídky soutěže O POHÁREK SČDO, soutěžilo se na východě v Čachnově u Proseče, ve středu Čech a Praze v Čelákovicích, na severu v České Lípě a na západě v Plzni. Účast poněkud oslabily jednak stávková, jednak chřipková vlna a tak se počty vystoupení pohybovaly od velmi malého počtu 6 (Česká Lípa) po běžnou úroveň 18 (Plzeň). Ale i tak v této necelé polovině regionů soutěžilo šest desítek herců se svými experimenty, s pokusy zvládnout výsostně vybraný herecký part, ať v monologu nebo v dialogu. Východočeši soutěžili jen v monolozích a dialogy hodnotili odděleně.

Ve všech kolech bylo co ocenit a co vybrat k postupu do jubilejní 25. národní přehlídky v Přerově. Zajímavější však asi bude, co nebylo k ocenění a proč. Tedy: překážek úspěšného výsledku je několik a mají společného jmenovatele - nevýraznost výkonu. Někdy herecká akce nepřesahuje projev spíše recitační, spíše nám vypráví, nežli hraje. Někdy se výstup hraje jako útržek z celého představení bez ucelenosti, uzavřenosti, jaksi „svébytnosti" vystoupení. Ačkoli herci zvládli už mnohá technická úskalí, zejména v monolozích (nepřítomný partner, směřování - adresování výkonu, omezení dekoračních prvků apod.), k osobitosti a originalitě výkonu často něco chybí. Jakobychom se spokojovali s jakýmsi seriálovým herectvím všednodenní popisné pravděpodobnosti, s vyjadřováním textové roviny a rezignovali na obraz jedinečné situace a originálního osudu. Ve vystoupeních většinou není nic špatně, nic proti textu, ale také nic nebo málo pro to, aby byl výkon pro diváka zajímavý, aby sugestivně zapůsobil i na notoricky známé textové předloze. A právě ve zvládnutí této překážky se experiment se zlomkem role stává významným diváckým zážitkem i cenným obohacením herce samého. Nezbude, nežli věnovat napříště větší pozornost podtextu předloh, motivaci postav, klíči k tajemství lidského osudu. Aby výkony vyzněly promyšleněji, výrazněji a sugestivněji.

V mužích má nepochybně šanci na přerovský vavřín karlovarský J. Hlávka jako Smirnov z Čechova Medvěda, krásně umanutý cholerik. V ženách temperamentní Bianca z Horníčkových Dvou mužů v šachu, v podání neratovické M. Živné, rozvíjející výkon ve výrazném kontaktu s diváky (z čelákovické přehlídky), ale také vysocká Sl. Hubačíková s dvojlomou Olympií A. Nicolaje. O své se přihlásí ostatně i P. Kotmelová se zajímavou studií (Bláznivá ze Chaillot) ze severních Čech. V dialozích se setkají/utkají neratovičtí Živných (Evy a Jimmy v Drobečcích z perníku N. Simona) s dobře konturovanými postavami s plzeňskými E. Hlavičkou a I. Hýblem (George a Lennie, O myších a lidech J. Steinbecka), kteří dramatický závěr příběhu hrají v úpěnlivě bratrské lásce obou hrdinů, ale i s dvěma dámami Longenova Desertéra z Volšan v podání severočeských hereček Živnůstkové a Mockové. Nemluvě o tom, že leckdo, kdo na regionálním kole bodoval, aniž by sliboval být favoritem, může v národním kole překvapit.

Když vidím věkem i zkušeností mladé herce zápasit s postavou v tomto nesnadném úkolu osamoceného herce v amputované předloze - a leckdy si počínají velmi dobře! - a když si uvědomím, že by bez průpravy monologických výkonů nebylo vystoupení Hlávkova či Živné v divadle jednoho herce, znovu se přesvědčuji, že nemají pravdu kritikové ze specializovaných oborů či poetik divadla Daria Ullrichová, Zora Vondráčková a Daniela Weissová, které ze samých rozpaků raději zavrhují práci na monologu vůbec. Myslím, že 25 let soutěže není nadarmo, ani zadarmo. Průpravný význam té práce nelze docenit a její produkce zasluhuje ocenění.

Jh

NAD REGIONÁLNÍMI PŘEHLÍDKAMI WOLKROVA PROSTĚJOVA 1997

Soubory a sóloví recitátoři jsou na celostátní festival poezie Wolkrův Prostějov nominování z regionálních přehlídek. Po ukončení činnosti krajských kulturních zařízení nebylo lehké najít nové pořadatele. Jen málo stávajících kulturních zařízení má péči o umělecký přednes přímo ve svém statutu. Nehledě k tomu, že je vždy lépe, když má pořadatel přehlídky i zájem o daný obor. Dalším hlediskem při hledání pořadatelů bylo i zázemí, které může zařízení poskytnout. Měli jsme štěstí, že jsme našli 9 pořadatelů, kterým není mluvní úroveň mladých lidí lhostejná a chtějí podpořit jejich zájem o interpretaci slova. Často se potýkají s finančními problémy. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR přispívá na regionální přehlídky cca 1/3 z celkových nákladů. Přesto je dnes dána možnost všem zájemcům o umělecký přednes v jejich kraji. Pořadateli jsou v Havířově Městské kulturní středisko, v Brně Kulturní a informační centrum, v Prostějově Kulturní klub DUHA (spolupořadatel WP), v Českých Budějovicích Základní umělecká škola, v Plzni Kulturní zařízení ESPRIT, v Hradci Králové Středisko amatérské kultury IMPULS, v Kutné Hoře Kulturní a informační středisko města, v Teplicích referát regionálního rozvoje OÚ a v Praze Regionální středisko zájmové umělecké činnosti při Městské knihovně.

U posledně jmenovaných pořadatelů se na chvíli zastavíme. **Regionální přehlídka v Kutné Hoře** se koná v jednom z nejstarších domů ve městě, který je zrenovován s velikou péčí a vkusem. Proto může účastníkům nabídnout prostor odpovídající oboru, který vyžaduje prostředí komornějšího typu. Celá přehlídka je vedena tak, aby si všichni byli vědomi, že jsou v Kutné Hoře vítaní a že tu přehlídka není jen okrajovou záležitostí. V letošním roce se zde sešlo 24 sólových recitátorů ze středních Čech se zastoupením všech tří věkových kategorií s velmi pestrou a zajímavou dramaturgií, ve které vedle recitátory oblíbeného J. Préverta nechyběl J. Hašek, A. Přidal, I. Bergman a dramatici J. Jílek a T. Williams. Celková recitační úroveň nepřekročila příliš průměr. O to více vyniklo vystoupení Kláry Zachariášové, která si poradila s nesnadným textem J. Suchého, aniž by upadla do lacinému sentimentu. Ve druhé kategorii (nad 17 let) jsme se opět potkali s Vojtěchem Hájkem. V jeho podání jsme slyšeli Jam Session Václava Hraběte s jasným názorem, který byl opřen o autorovu bluesovou formu. Dramaturgickým počinem bylo vystoupení M. Uhlíkové. V textu M. Topinky Zaříkání slov se jí vyplatila důvěra ve význam slov. Zkušení recitátoři ze 3. kategorie (do 35 let) Pavel Dvořák - J. Kainar: Monolog a Jan Klimeš - A. Přidal: Prostě ona, dokázali v promyšlené koncepci svých vystoupení udržet napětí velmi dobrou prací s pauzou a text vypointovat. Zpestřením přehlídky bylo vystoupení kolínských studentů, kteří s velkou dávkou recese provedli Polednici K. J. Erbena.

Na severu Čech byl v Teplicích připraven malý sál Kulturního domu. 21 recitátorů se představilo s texty od J. Sv. Machara přes J. Seiferta až po J. Updika. Přestože recitátoři byli velmi zaujati svými dobře volenými texty, ve sdělení je často zrazovala technika mluvního projevu, např. kadence české věty, přízvukování první slabiky apod. Za zmínku však stojí vystoupení Radky Šabakové s textem L. Ferlighettiho Lunapark v hlavě a malou povídkou P. Schaeffera Promiňte, umírám... , kde na malé ploše dokázala vytvořit napětí a dát prostor detailu. Erika Antošová zaujala Baladou Fortuninou Fr. Villona a Anežka Císařová v obtížném textu Ch. Bodelaira Pokušení.

Třetí regionální přehlídkou, u které se zastavíme, bude Praha. Regionální středisko zájmové umělecké činnosti při Městské knihovně v Praze je v současné době jedním z mála zařízení, které má péči o umělecký přednes ve svém statutu a je plně finančně zajištěno magistrátem hlavního města. Regionální přehlídka uměleckého přednesu má zde svou tradici pod názvem **Pražský kalich** již od roku 1970. V 80. letech patřili pražští recitátoři k nejlepším v republice díky pravidelným konzultacím ve studiu uměleckého přednesu. Pražského kalicha se účastnilo pravidelně cca 30 recitátorů. V sobotu 22. března se jich sešlo v nehostinném prostředí Klubu v Trojické ulici 19. Někteří z nich ani nedostali k účasti pozvání, třebaže byli nominováni z obvodů. Pražští recitátoři jsou dnes ponecháni sami sobě, pokud nenavštěvují základní umělecké školy. Úroveň letošního Pražského kalicha byla velmi průměrná. Zvolené texty, třebaže dobře pochopené, nebyly připraveny s dostatečným předstihem před přehlídkou a recitátoři projevovali značnou nejistotu. Z této šedi zřetelně vystoupila Blanka Koutská v textu Je to zvíře? J. Taridea a Tereza Hoffová v Enionině nářku W. Blaka. Ze čtyř souborů byly oceněny dva. SUMUS za vystoupení Za pět minut věčnost M. Serventiho a TY-JÁ-TR za montáž z veršů Ch. Morgensterna Beránek měsíc.

Kromě ocenění, která byla na přehlídce vyhlášena a oceněna knihami, se v Praze vyhlašuje držitel Pražského kalicha 1997 pro sólového recitátora. Tato cena bude vyhlášena na večeru Přicházejí v pražské Viole 3. května od 19.30 hod. V programu vystoupí nejlepší pražští recitátoři.

Pohledem na tři regionální přehlídky v uměleckém přednesu, z nichž byli vybráni účastníci 40. Wolkrova Prostějova, kteří se v městě na Hané sejdou 17. - 21. června, jsme chtěli dát nahlédnout do práce těch, kteří jsou ochotni pomoci zájemcům o interpretaci slova a tím přispívají ke zvýšení kultury mluvního projevu, která je v současné době tolik opomíjena.

Jana Štefánková

BÁSNÍK A RÁJE MÍŘÍ DO PROSTĚJOVA

Západočeské regionální předkolo soutěže divadel poezie Wolkrův Prostějov se uskutečnilo tradičně v Plzni - tentokrát v nově rekonstruovaných prostorách divadla Čas, kulturního střediska Esprit, 1. března letošního roku. Oproti loňskému ročníku, kdy vystoupilo 8 kolektivů, se letos do soutěže přihlásily pouze dva soubory a mimo soutěž nechal nahlédnout do studijního procesu Eposu o Gilgamešovi Roman Černík se skupinou gymnazistů z Aše.

Plzeňské divadlo Esprit uvedlo inscenaci dramatizace novely Guillauma Apollinaira Zavražděný básník. Lze to bez nadsázky označit jako dramaturgický čin, na převedení autorova „destilátu fantazie" do scénické podoby si v Čechách zatím nikdo netroufal. Moderní umění vytvářející z uvolněných znaků běžné skutečnosti novou souběžnou uměleckou skutečnost pojmenoval Apollinaire v předmluvě k Prsům Tiresiovým jako surrealismus a tento termín si pak přisvojil pozdější, dodnes inspirující umělecký směr. A stejného rodu jako nadrealistické drama Prsy Tiresiovy je i próza Zavražděný básník. Ten i ve scénickém provedení samozřejmě zaujal. Vždyť zaujme vždycky nejvíc to, co odpovídá naší vnitřní zkušenosti. Tentokrát naší zkušenosti o nezničitelnosti poezie. O nezničitelnosti poezie, která je sice čas od času obdivována, hýčkána a opěvována, aby se vzápětí zdála být zbytečnou, pomíjivou a právem ubíjenou. Přesto však zůstává trvale živou, jen zapomeneme-li na ni, cítíme se být o něco ochuzeni. Nezničitelnost poezie života demonstroval Apollinaire na příběhu básníka Croniamantala, kterému bylo dopřáno vypít svůj kalich hořkosti až do dna a kterého autor obdařil mnohými autobiografickými rysy. Paralely lze vysledovat i v dalších postavách příběhu, Picasso se stal bezpochyby předobrazem pro Beninského ptáka, naopak Marie Laurencinová zaujala Apollinaira tak neodbytně i proto, že v ní objevil svoji Smutenku Balerinovou. Režisérka Alena Dvořáková, aby posílila hlavní téma nezničitelnosti poezie, citlivě doplnila svoji dramatizaci Apollinairovými verši ze sbírky Alkoholy. Její inscenace tentokrát vystavěna především na slovu, Apollinaire v ní zazněl v překladu M. Šramla a J. Seiferta, respektive M. Kundery. Hlavní tíhu inscenace na svých bedrech suverénně nesou dvě vypravěčky a komentátorky - E. Ichová a T. Karbanová. Přesto se někdy vtírá otazník nad možností škrtů v jejich partech, či doplnění vysloveného ozvláštňujícím jevištním obrazem. Nosným nápadem se stalo rozdvojení Croniamantala do dvou rolí kontrapunkticky ztvárněných J. Koutem a O. Laněm.

Zdařilá a objevná inscenace byla nominována na národní přehlídku spolu s provedením **básnické prózy Víta Zapletala Nad rájem nelítaly tryskáče divadlem Oblouk, v režii Renaty Vordové.** Text z počátku 80. let autora spolku Pakáš z okruhu pražské filosofické fakulty se stal podkladem pro kolektivní výpověď **studentů Křižíkova gymnázia v Plzni.** Rezignace na možnost otevřené komunikace s okolním světem má za následek hledání poezie života v umělých rájích uzavřené komunity. Varující, apelativní výpověď podnítí jistě nejednu diskuzi.

Slabší účast v letošní soutěži by mohla naznačovat, že se početné plzeňské soubory dosud neprobraly ze zimního spánku. Ale není tomu tak. Jenom se letos realizují jinak a jinde. V Plzni se nadále porůznu hraje a především v divadelním klubu KS Esprit v divadle Dialog se hraje o sto šest. Domácí soubor v režii S. Trčkové nechává zde zaznívat duchaplnému a inteligentnímu dialogu W. Hildesheimera v travestii homérského mýtu **Obětovaná Helena.** Divadlo Dominik jednak přibližuje atmosféru kabaretu Le Chat Noir a dalších jemu podobných podniků, které zhruba před sto lety založily literární a uměleckou slávu Montmartru v pořadu **Nazdárek! Bonsuár!** A posléze připomíná dnes již pozapomínaného Jaroslava Vrchlického - dramatika jeho komedií **Catullus aneb Hra o tisíc polibků** v úpravě I. Gruberové. Dvě nové inscenace uvedl i Hančeho příležitostní teátr. Adaptací románu o vzpouře a pokoře J. Hellera **Bůh ví** tak trochu navazuje na někdejší Hlavu XXII., nad kterou se soubor poprvé zformoval. Komorní drama z prostředí psychiatrické léčebny **Náhlé neštěstí** zase připravil podle předlohy Daniely Fischerové. Stále populární plzeňské divadlo Ludvíci čile reprízuje původní český šestidílný seriál **Čtyřka z Lochotína.** Další studentský kolektiv Antidivadlo uvádí v letošní sezóně další svoji „nehoráznou autorskou komedii", tentokrát pod názvem **Jirka Siřiště aneb Karel nikde.** O těchto aktivitách se bude bezpochyby podrobněji referovat při jiných příležitostech.

Vladimír Gardavský

„BRNĚNSKÉ KOLO" OPĚT BEZ PŘEKVAPENÍ

Jubilejní 20. ročník Brněnského kola uspořádalo letos v únoru zdejší Kulturní a informační centrum (KIC). V jeho počátcích se jednalo o mnohaoborovou učňovskou soutěž, ale nyní je už sedm let přístupna veškeré mládeži ve věku 14 - 18 roků. Zatímco v jiných oborech jde o záležitost nepostupovou, v uměleckém přednesu vhodně supluje základní kolo národní přehlídky Wolkrův Prostějov. Letos se Brněnského kola zúčastnil rekordní počet 369 soutěžících z 28 různých škol.

Těžiště slovesných oborů spočívalo v individuální recitaci, rozdělené do tří věkových pásem a rovněž s účastníky z jiných jihomoravských okresů. Dostatečně pestrý dramaturgický výběr byl ponechán zcela na rozhodnutí účinkujících, u jejichž volby zůstaly básnické texty a próza zhruba v rovnováze. Převažovala moderní literatura domácí (J. Wolker, J. Seifert, O. Mikulášek, J. Kainar, J. Otčenášek, K. Šiktanc, J. Skácel, Z. Rotrekl, M. Huptych, L. Smoljak aj.) nad naší klasikou (J. K. Tyl, J. Neruda, J. Vrchlický, J. S. Machar). Nechyběli ovšem ani autoři cizí (V. Hugo, Ch. Cros, A. de Sait-Exupéry, L. Ferlinghetti, Ch. Bukowski, R. Fulghum aj.), dramatické monology (W. Shakespeare, Molière, A. Casona, A. Nikolaj), ba ani vlastní tvorba. Hodnota přednesu byla podle očekávání velmi kolísavá. Pro vysoký počet účastníků pracovaly souběžně dvě poroty, které vždy odděleně posuzovaly interpretaci poezie (shodně shledaly letošní úroveň neobvykle slabou) a prózy.

V juniorské kategorii (do 17 let) vybojoval si právo postupu do březnového regionálního kola v oblasti poezie pouze Jiří Filip (Klasické gymnázium Plovdivská) na druhé „příčce", neboť první cena udělena nebyla; dynamicky recitoval známou báseň Vladimíra Solouchina Dirigent.

Mezi nejmladšími interprety próz postoupili výše Milan Krejčí, (akademie Pionýrská) s úryvkem z románu J. G. Salingera Kdo chytá v žitě, Eva Ochrymčuková (Střední odborná škola informačních a knihovnických služeb Brno) s recesní pohádkou Aloise Mikulky Tři malá prasátka a nositelka čestného uznání Kristýna Moricová (ZŠ Ždánice) s ekologicky laděným výňatkem prózy Marie Kubátové Balada o Sněžce.

V básnické kategorii II. (17 - 20 let) také zůstal nejvyšší stupeň neobsazen a regionálního kola se nedočkal nikdo.

Celá pětice postupujících si tedy vybrala prózu. Opět vyhrála loňská vítězka Markéta Brüstlová (Klasické gymnázium Plovdivská) s povídkou Raye Bradburyho Čarodějné jaro, následovaly Zuzana Holá (Moravské gymnázium Brno) s textem Jiřího Suchého Z deníku praktické dívky Zuzany, Eva Kebeková (gymnázium Tišnov), Michaela Vanková (SOŠIKS Brno) se slovenskou předlohou Daniela Heviera Smútok za Johna Lennona a Jan Adámek (OA Eldo Brno) s jazzem „křtěným" vyprávěním Slim od Jacka Kerouaca.

Nejméně zastoupená kategorie III. se konala v pozdějším termínu a postupový úspěch nepřinesla nikomu.

Už třetím rokem skončila víceméně zklamáním soutěž divadelních a recitačních kolektivů, která dříve přinášela nejeden zajímavý pokus. Dramatický kroužek SOU spojů Brno si do krátké, zadrhující a nepointované scénky Jak se hubí krtek převedl „chalupářskou" povídku Františka Nepila. Dívčí Divadlo po škole při Klubu přátel umění a Obchodní akademii Kounicova v Brně nabídlo v režii prof. Jaroslavy Samotné zbytečně přehuštěný scénář Kdo se nám líbí z tvorby více nežli dvou desítek (!) zcela různorodých autorů. Jeho krotká realizace se spokojila škobrtavým přečtením textů v přítmí rozesazenými interpretkami bez dalšího scénického domyšlení, takže tato nevzrušivá „výstava zhmotnělé poezie" nepřekročila prvotní stadium hybridního konceptu. Snaživý soubor Moravského gymnázia Brno s hrou Pavla Dostála ze školního prostředí Výtečníci se sice též neubránil řadě začátečnických nedostatků, byla mu však doporučena účast na odpovídající jarní přehlídce v Břeclavi.

Vít Závodský

WOLKRŮV PROSTĚJOV A JIŽNÍ MORAVA

V návaznosti na jubilejní 20. ročník soutěží Brněnského kola proběhlo 22. března t.r. jihomoravské regionální kolo Wolkrova Prostějova, které organizačně zajišťovalo Kulturní a informační centrum města Brna, jmenovitě dr. Šárka Tryhuková. Pětičlenné odborné porotě v čele s dr. Ivanem Němcem se ve třech věkových kategoriích nakonec představilo 27 recitátorů, povětšině s tvorbou moderních českých autorů.

Úroveň I. kategorie (do 17 let) byla tentokrát velmi dobrá a vcelku vyrovnaná. **Jedinou postupující do kola národního se stala Lada Pokorná z Nového Města na Moravě (J. V. Sládek: Papú, J. Seifert: Venušin pahorek),** jejíž uvážlivé dramaturgii odpovídal přirozený spontánní projev s dostatečně širokým výrazovým rejstříkem. Třetí místo společně obsadily Šárka Kovářová z Třeště (L. Nekuda: Rohožka, K. Šiktanc" Adam a Eva) a Marie Jirků rovněž z Nového Města (K. Čapek: Bajky, O. Mikulášek: Láska), čestná uznání převzaly Andrea Jeřábková z Polné a Kamila Kopecká z Uherského Hradiště. Ve II. věkové kategorii (17 - 20 let) stali se postupujícími laureáty hned tři soutěžící, kteří porotu shodně zaujali osobitým výběrem textů i civilním způsobem jejich podání. **Pavel Nepustil (Nové Město na Moravě) recitoval Topolovy Emoce a Orwellovu předlohu Na dně v Paříži a v Londýně; Brňan Jan Adámek uspěl s Kerouacovou prózou Slim a Thurberovou miniaturou Moře a břeh; Michaela Vanková z Předklášteří vynikla s Hevierovým slovensky interpretovaným Smútkem za Johnem Lennonem a Thurberovým textem Dcerunka a tatínek.** V nejméně obsazené III. kategorii (nad 20 let) náležely laureátské vavříny zkušené **Haně Nemravové z Uherského Hradiště (verše D. di Primy, K. Erbová: Královské almužny) a brněnskému vysokoškolákovi Radovanu Pláškovi (V. Hrabě: Půlnoční mše v dešti, R. M. Rilke: Zrození Venuše).**

V soutěži kolektivů se objevily dva soubory, které tak alespoň částečně rehabilitovaly dřívější tradici jihomoravských divadel poezie. Značně rozpačitý dojem zanechala **ZUŠ Uher-**

ské Hradiště s pásmem veršů Tomáše Přidala I básně lze jíst. K postupu do celostátního kola byli proto navrženi **Fanfuláci ze ZUS Nové Město na Moravě s dvacetiminutovou scénickou koláží poezie Jiřího Koláře Zpráva o stavu světa,** u níž porota zaznamenala promyšlenou a vrstevnatou kompozici vystoupení, nepopisnost a vyváženě kultivovanou podobu všech uplatněných složek.

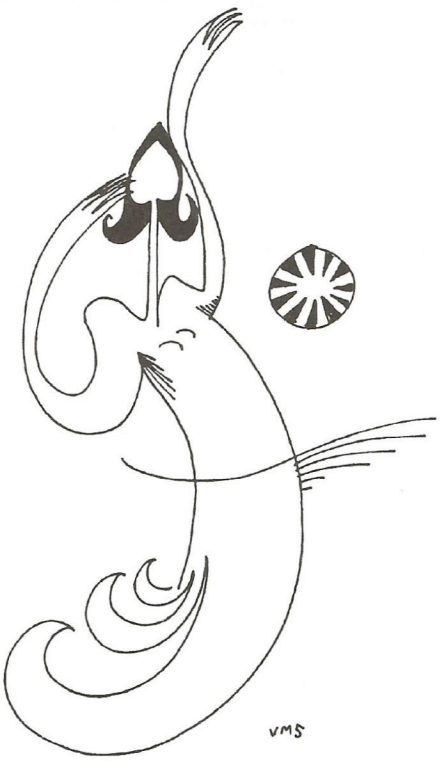
(vz)

Z PROSTĚJOVA DO PROSTĚJOVA

V Kulturním klubu DUHA v Prostějově se 2. dubna 1997 uskutečnilo regionální kolo recitátorů sólistů a divadel poezie s postupem na Wolkrův Prostějov. Přihlásilo se do něj 23 sólových recitátorů a 2 divadla poezie. Porota ve složení PhDr. Ivan Němec, PhDr. Jana Maršálková, Miloš Maršálek, Miloš Forst a Jana Hrušková doporučila k postupu do Národního kola v I. kategorii Petru Němečkovou z Olomouce, ve II. kategorii Petra Čapánka z Kroměříže a Petru Kocmanovou z Prostějova, ve III. kategorii Magdalenu Hrudníkovou z Olomouce. Postup na Wolkrův Prostějov získal rovněž soubor Regina z Břeclavi. Malé ohlédnutí nad výkony a úrovní tohoto výběrového kola učinil Miloš Forst. (red.)

Svoje malé zamyšlení nad letošní regionální přehlídkou v uměleckém přednesu v Prostějově začnu suchými čísly. Zúčastnilo se celkem dvacet recitátorů, z toho osm v první, jedenáct ve druhé a jeden ve třetí kategorii sólistů. Dále byla přehlídka obohacena dvěma soubory. Porota, která měla za daných podmínek možnost vyslat na národní přehlídku šest sólistů, svého práva nevyužila a odměnila postupem jednu recitátorku z první kategorie, dva z druhé a jednu ze třetí.

Z tohoto výčtu je zřejmé, že výkony nebyly takové, jak bychom očekávali. Největším kladem přehlídky byla pestrá paleta autorů. Na základě prezenční listiny jsme tedy usuzovali, že bude co poslouchat. Už první kategorie nás však přesvědčila o opaku. Nevím, proč většina recitátorů utápí své naděje na úspěch volbou dlouhých, někdy snad i slaboduchých prozaických textů, u nichž záhy po začátku nestačí ani s dechem, ani s nápady, ani s výrazem. Přežívat takové mnohaminutové pasáže je potom pro všechny posluchače spíše utrpením než uměleckým zážitkem. Ale o nic méně není velmi daleko od věci, když se recitátoři snaží o přednes básní, kterým evidentně nerozumějí, nebo které se k jejich fyziognomii ani hlasovým dispozicím vůbec nehodí. Pak se stane, že před posluchači defilují sice kvalitní básnické texty podané v tom lepším případě v prvním plánu, což se týká především básní J. Kainara. Pokud ovšem v tomto duchu musíte strávit Ferlinghettiho, Préverta, či nedej bože i Ortenovu elegii, pak je to snad především důvod k zamyšlení ani ne tak pro recitátory, ale spíše pro ty, kdo je na soutěž připravují. Jsem nesmírně rád, že se najde tolik mladých, kteří poezii čtou, ale někdo by jim přece jenom měl radit, pokud se ji rozhodnou interpretovat na veřejnosti. A to bych se ještě mohl zamýšlet nad tím, proč nikdo pro tyto mladé recitátory neobjevuje Préverta ve skvělých a nepřekonatelných překladech Kroupových a proč musíme naslouchat sice možná ambiciózním, leč umělecky daleko méně hodnotným překladům jeho následovníků.

Mnohdy si také recitátoři dokáží vědomě ubližovat přemírou falešných gest, pletouce si recitaci s divadelním výstupem. Ona potom neuměle zapalovaná cigareta podtržená výrazem naštvanosti na tento svět a doplněná textem, který zde nehodlám prezentovat, vyvolá více rozpaků než obdivu.

Někteří recitátoři byli opravdu kvalitní, po všech stránkách vybavení, ale ti zase své postupové naděje zmařili přílišným hledáním formy při současném potlačení obsahu. Bylo nám to upřímně líto, protože by jim účast na národní přehlídce docela slušela.

Pokud tedy je možno téměř beze zbytku pochválit jedinou recitátorku ve třetí kategorii (kde jsou ty doby, kdy se jenom v Prostějově tlačilo pět až šest kvalitních recitátorů na postup do krajského kola, a musely být udělovány výjimky), zůstali letos sólisté hluboko pod svými možnostmi dramaturgickými i interpretačními.

Z tohoto pohledu působila jako balzám na duši soutěž recitačních kolektivů. Pominu-li vystoupení souboru Nemtudumky z Kroměříže, jejichž scénické etudy spadají spíše do oblasti dramatické výchovy v obecné škole, než aby projevovaly jakékoli soutěžní ambice, pak dosti přísné měřítko snese soubor Regina z Břeclavi s představením Zázraky a divy. Nápaditě a úsměvné vystoupení, které do Wolkrova Prostějova určitě dále poroste, aby bylo i tam ozdobou.

Ale to všechno je na celý region opravdu dost málo.

-mf-

BRNĚNSKÝ POHÁREK SČDO

Jubilejní 25. ročník soutěže monologů, dialogů a nejnověji také individuálních výstupů s loutkou O pohárek SČDO 1997 (Memoriál Zdeňka Kokty) měl své oblastní výběrové kolo jižní Moravy 1. března t.r. Na počest zesnulého ochotníka Tomáše Dosedly je zorganizoval předseda zdejšího výboru SČDO Václav Müller v Městském divadle Brno, které k tomuto účelu ochotně zapůjčilo svůj klub. Úvodem uctili přítomní památku tragicky zemřelé režisérky z Nového Města na Moravě (tamní soutěžící letos citelně chyběli) Marie Junové.

Tříčlenné odborné porotě, v níž zasedala také vynikající kroměřížská amatérská herečka a vítězka dřívějších Pohárků Ludmila Cápková, představil se menší počet povětšině mladých účastníků nežli v minulých letech, takže celková úroveň sobotního dopoledne byla jen průměrná. V následném hodnocení upozornili porotci na diskusní rysy jednotlivých vystoupení, jako byly prvoplánový přístup ke zvoleným textům, nedostatečná péče o dikci a jevištní řeč, užívání popisných gest nebo nevyvážená pohybová práce se scénickým prostorem. L. Cápková pak na podkladě vlastních dlouholetých zkušeností s těmito žánry připomněla nutnost „vnitřního souhlasu" s vybranou předlohou, kdy teprve interpretovo ztělesnění ústřední myšlenky dá jejím slovům skutečnou životnost.

V nejvíce obsazené kategorii ženské zvítězila s právem postupu Brňanka **Renata Štefaňáková** v monologu herečky René ze hry Edmunda Konráda Skřivan a smršť, jemuž dokázala dát rozdychtěnou naléhavost a vnitřní napětí. Za ní se umístila členka brněnského souboru „V" - In flagranti **Eva Skalníková** s projevem služky Helgy z konverzační komedie Petra Ustinova V půli cesty na strom. Jako třetí skončila **Vladimíra Frýzová** (SPgŠ Boskovice), která v patřičném kostýmu přednesla part Shakespearovy Julie, zatímco mladičká **Tereza Kolouchová** z téhož města získala s prózou Ludvíka Aškenazyho Divadlo čestné uznání. Jediným postupujícím mužem do jubilejního národního kola, pořádaného za účasti vítězů předchozích ročníků 19. - 20.4.1997 v Přerově, stal se **Tomáš Hudeček** z kolektivu „V" - In flagranti, jenž se pochlubil výstupem lidového chytráka Caramanchela z renesanční komedie Tirsa de Moliny Zelenáč Gil. V kategorii dialogů zaujal a nepostupové čestné uznání získal výjev **Ivany Chatrné** a **Ivana Šalého** (gymnázium Brno - Elgartova) v postavách škorpících se důchodců Marie a Osvalda ze hry Jana Kolegara Carmen. K výstupu s loutkou se nepřihlásil nikdo. Ocenění převzali vkusnou kunštátskou keramiku.

(vz)

HUDRADLU BYLO 15

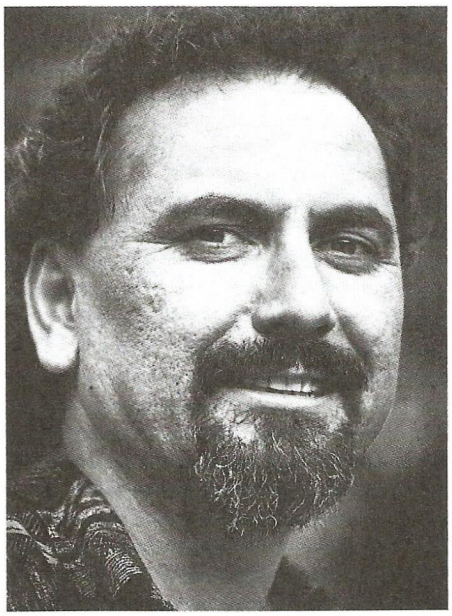
Divadlo Hudradlo ze Zlivi, dětský divadelní, ale také skautský kolektiv, vedený Miroslavem Slavíkem, oslavil 15. února 1997 v prostorách svého studia své 15. narozeniny. Soubor vznikl 10. února 1982 v 15 hodin odpoledne jako zájmový útvar nově otevíraného kulturního domu. Kromě divadelní činnosti organizoval po celá léta řadu dalších akcí, s divadlem zdánlivě nesouvisejících, jako pobytové a putovní tábory atp. Od roku 1984, kdy vystoupil na Kaplickém divadelním létě, národní přehlídce dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů, s hrou Bercius, nechyběl na žádné významější divadelní přehlídce, co jich u nás bylo. Pamětníkům musela uvíznout v paměti nejedna jeho inscenace. Mezi jinými to mohly být např. Mangá (1986), Terka (988), Pohádka o rybáři a rybce (1989), Pohádka o Zemičce - Zvoničce (1990), Kirree (1991), Indické pohádky (1992), Pohádka o ptačí válce (1993), Hra na Kuličky (1994), Létající dědeček (1995), Ledový zámek či O prolhaném prodavači novin Bohouškovi (1996).

Hudradlo se celkem jedenáctkrát zúčastnilo národní přehlídky dětských divadelních souborů. Výsledky, jichž dosáhlo, jej přivedly i na jeviště Jiráskových Hronovů a FEMAD, ale také k mnohým vystoupením v zahraničí, před rozhlasovými mikrofony a před filmovými či televizními kamerami. Tento letmý výčet inscenací a úspěchů by ale nebyl tím, čím je, respektive by patrně nemohl vůbec existovat, kdyby v Hudradle nešlo o to, porozumět sám sobě, přátelům i odpůrcům, světu kolem nás a kdyby tu chybělo chtění vyslovit své názory a zaujímat postoje k okolí, k jeho chování a dění v něm. Je jen čest pro dovadlo, že se to v tomto kolektivu dělo a děje u věčného hledání divadelního výrazu a jeho prostředků.

Milan Strotzer

ZA SOUBOR DÁM RUKU DO OHNĚ, říká „divoký" Valeš z Rádobydivadla

Láďu Valeše, režiséra souboru Rádobydivadlo Klapý, patrně není třeba představovat. Jde o soubor, který je za deset let své existence dobře znám. A byl to právě jeho zakladatel, který mu svým osobitým režijním rukopisem vtiskl originální, metaforické, obrazné divadelní vidění. Odvážné a nekonvenční přístupy ke klasickým textům reflektují životní realitu naší doby, přičemž hlavním vyjadřovacím prostředkem je herectví. I když razantní autorské přepisy nemají jenom příznivce (hovoří se i o neúctě ke klasikovi) patří soubor nepochybně k současné české špičce, což potvrdil ohlas na prestižních zahraničních festivalech. Amatérská scéna se zajímala o to, jak se rodí takový styl práce i jak žije soubor z malinké vesnice. O tom všem jsme se bavili s Láďou Valešem a novým vedoucím souboru Mirkem Holfeuerem, který je také členem divadelního souboru se sedmdesátiletou tradicí - Scéna Libochovice.

Ladislav Valeš na snímku Ivo Mičkala

Láďo, můžete popsat, co předcházelo Vašemu působení v Rádobydivadle?

Nepatřím k těm, kteří s divadlem začínali už v dětství. Prvé dějství se odehrálo na vojně, kde jsem se např. setkal s Jiřím Navrátilem, členem Ořechovského divadla. Další etapou byl soubor z učiliště. Dělali jsme mj. Hrabalova Kaina a účastnili se někdejších přehlídek tvořivosti učňovské mládeže Dělnické mládí. Ale to všechno byla jen předehra. Skutečný začátek mého působení v amatérském divadle nastal po přestěhování do Libochovic.

To ale byl soubor s dlouholetou tradicí, zvyklý na jistý divadelní styl. Začínal jste tady jako herec nebo jste režíroval?

Začínal jsem samozřejmě jako herec. Asi po roční zkušenosti jsem zkusil režii. Vybral jsem si Generální zázrak. Máte pravdu, že to bylo velmi těžké, neboť členové souboru byli skutečně zvyklí na klasický divadelní styl a nebyli připraveni na žádné experimenty. Přesto jsem přemluvil několik lidí, aby to se mnou zkusili.

Jak to dopadlo?

Po dvou inscenacích v Libochovicích (po Generálním zázraku přišly Ostře sledované vlaky) jsem se dostal do sporu s radou klubu i vedením souboru. Dnes musím sebekriticky přiznat, že vina byla i na mé straně. Byl jsem mladý a měl horkou hlavu. Byl jsem přesvědčen, že pouze já vím, jak se má dělat divadlo a že to moje je úplně jiné než těch ostatních.

Asi tady někdy vznikla přezdívka „divoký Valeš"...

Patrně ano, i když mě museli nějak odlišit od Valeše z Mašťova. Ale skutečně to se mnou měli všichni těžké. Porotci i lidé ze souboru.

Myslíte si, že i dnes jste „divoký"?

Doufám, že nikoliv. S přibývajícím věkem i divadelními zkušenostmi jsem se uklidnil. Naučil jsem se přijímat i jiný divadelní názor než je ten můj.

Vraťme se zpátky k peripetiím Vašeho divadelního osudu. Skončili jsme u problémů v Libochovicích. Co bylo dál?

V Libochovicích jsem se dostal do určité klatby. V této době se ozvali z Loun. Poprvé jsem dostal peníze za to, že dělám divadlo. Mohl jsem si vybrat i text. Volba padla na Rodinu Tothů (Orkeny). Inscenace se dostala až na Jiráskův Hronov, kde však naše naděje zmařil půlhodinový výpadek elektrické ener-

gie. Nicméně bylo rozhodně úspěchem, že jsem soubor po dlouhé době půstu dostal až na nejvyšší metu. Dodnes to považuji za osobní satisfakci. Nebylo mně jedno, že jsem z Libochovic musel odejít. Považuji se za patriota.

Z Loun vedla už přímá cesta do Klapýho? A proč právě Klapý, což je malá vesnice vedle Libochovic?

Musím udělat malou odbočku. V době svého působení v Lounech jsem se začal intenzivně zajímat o dění v amatérském divadle. Začal jsem jezdit po přehlídkách - Hronov, FEMAD v Poděbradech (velice se mně líbilo, jak zde byly organizovány diskuze a viděl jsem zde jiné než tradiční divadlo) a především Vysoké. Nadchla mě atmosféra a s úžasem jsem zíral na to, co dokážou soubory z malých vesnic - např. Ořechov. V těchto letech jsem se nabíjel divadelní energií. Právě ve Vysokém nás s mým přítelem, divadelníkem z Libochovic, Láďou Kasparem, napadlo jít do nějaké vesnice blízko Libochovic, založit tady soubor a pokusit se o účast na Vysokém. Objevili jsme Klapý, kde stál obrovský nevyužitý kulturní dům. Pod křídla nás vzala Osvětová beseda. Vedla ji paní Vytlačilová, která pamatovala předválečné divadelní hraní v obci. Divadlo zde skončilo někdy v 50. letech. Paní Vytlačilová nějak zpacifikovala národní výbor, který nám dokonce odsouhlasil i finanční částku na činnost, neboť my jsme vlastně oživili starou divadelní tradici. Věcně to byla pravda a propagačně se nám hodila při přesvědčování místních. Samozřejmě, že nám tak úplně nevěřili a podezřívali nás z toho, že tzv. jenom hledáme jakékoliv útočiště. „Vy se na nás stejně vykašlete", říkal nám každý rok předseda národního výboru.

Takže jádro souboru tedy tvořili lidé z Libochovic?

Rádobydivadlo vzniklo skutečně přičiněním tří, čtyř lidí, z nichž někteří byli z Libochovic. Už jsem vzpomněl na Láďu Kaspara, výtečného herce, který od prvopočátku stál už v Libochovicích po mém boku a velmi mně pomohl. V souboru však nejsou a nebyli lidé pouze z Libochovic, ale také z Roudnice, Litoměřic, členové souborů, které měly pauzu.

Pokud se nepletu, byla první premiérou souboru Tetterova Zeď, snad v roce 1987?

Ano, premiéra Zdi (byla to dokonce čs. premiéra) byla 12. ledna 1987. K textu jsem se dostal tak, že jsem hledal něco, co nikdo nehraje a pro málo osob. Paní z Dilie mi řekla: „to si vezměte, to nikdo nechce". Když jsem si hru přečetl, rozhodl jsem se pro zásadní dramaturgické úpravy. Hra neměla správný tah. Dal jsem ji přečíst také Láďovi a svěřil mu své záměry. Zhrozil se a řekl, že se takhle s textem zacházet nemůže. Vyžádal jsem si čtrnáctidenní lhůtu a text předělal podle svého. Láďa mně dal za pravdu. Tehdy přišla do souboru Eva Andělová z Litoměřic a hned dostala velkou roli. Inscenace byla divácky úspěšná, vyhráli jsme s ní krajskou přehlídku a dostali se do širšího výběru na Hronov. Ověřil jsem si, že takto mohu pracovat.

Rádobydivadlo hrálo hru A. Galina Hvězdy na ranním nebi. Na snímku Pavla Štolla jsou Vl. Kaspar, L. Štěpánová a J. Maťáková (1991)

Zdá se, že i další hra Divadlo za časů Nerona a Seneky byla originální volbou?

Každý rok jsme dělali jednu hru a chtěl jsem, aby to nebyl obehraný text. Soubor se začal rozrůstat a mohl začít normálně fungovat. Také čas od času mě chytne taková posedlost dělat vlastní text. Tak vznikla hra Všichni moji pozůstalí, později také Hory se připravují k porodu či Jedna, dva, tři, čtyři, pět, které jsme odehráli pouze několik repríz, neboť Láďa zemřel a já jsem neměl jiného představitele.

Dnes je ale hlavní linií práce souboru uvádění klasiky a zdaleka to nejsou texty, které nikdo nehraje, nýbrž obehraná klasika. Co jiného jsou Tři sestry nebo Dům Bernardy Alby. I když zůstal základní přístup, tj. snaha o nekonvenční přístup...

Ona tendence hrát neobehrané texty platí skutečně pro prvních pět let práce souboru. Další naše představení byly Hvězdy na jitřním nebi (rovněž účast na JH). Tehdy při hodnocení řekl pan profesor Císař: „žádnou klasiku nedělejte, vy máte jiné cestičky, jinou poetiku. Doufám, že vás nikdy nenapadne dělat něco jako jsou Tři sestry". Okamžitě mě to vyprovokovalo a ještě týž den jsem začal shánět text a večer v hospodě jsem se pana profesora ptal, o čemže jsou Tři sestry. A ten řekl památnou větu: „To je o takových třech nánách, co si neuměly koupit ani lístek do Moskvy." V tu chvíli jsem věděl, o čem budeme hrát Tři sestry.

I když se mi Vaše vysvětlení líbí, je v tom básnická licence. Nejde přece jen o razantní úpravu klasiky za každou cenu, neboť chcete být originální. Vtiskujete hrám vlastní poetiku souboru a posunujete je do naší doby...

V licenci bych mohl pokračovat a říci, že prostě chci dělat klasiku a tím, že ji podstatně zkrátím a zpřehledním zpřístupnit současnému divákovi. Kdo by se chtěl koukat čtyři hodiny na Ibsenova Peer Gynta, když po hodině s námi může jít domů. Ale máte pravdu, že v Bernardě i v Gyntovi hledáme současná témata. Bernarda je o totalitě v nás, nezmění-li se člověk samotný, totalita přežívá.

Mirek: Podobné je to i s Gyntem. Klasický Gynt je od počátku do konce syčák. My jsme mu chtěli dát šanci vrátit se a napravit to, co napáchal. Dnešní doba je přece taková, že každý může snadno šlápnout vedle. Proč mu nedat šanci zmoudřet.

Lze tedy říci, že osudem Rádobydivadla je klasika?

Nechceme být proboha v nějaké škatulce. Kromě Gynta teď pracujeme na něčem diametrálně odlišném než je klasika - na kasovní komedii Bez roucha. Děláme to prostě jako komedii, nenašel jsem žádný jiný klíč. Je to komedie o dveřích, která má jedinou ambici - pobavit diváka. Dokonce ani nejde o nějaký neobehraný text.

Jak tuto změnu přijal soubor?

Mirek: My i diváci si potřebujeme oddechnout. Práce nás moc baví. Jsme vděčni za změnu a moc zvědavi na výsledek.

Nemáte nějaké pochybnasti o výběru této hry? Dramaturgicky se skutečně vymyká z kontextu činnosti souboru...

Je pravda, že nás svedli Milan Schejbal a Káťa Fixová. Pochybnosti, zda jsem se nenechal svést na falešnou cestu, samozřejmě mám. Navíc jsem nikdy netušil, co je s takovou komedií práce.

Mirek: Možná, že je to tak trochu i naše výzva divákovi. Čeká od nás něco jiného a my ho chceme překvapit. Na druhé straně práce na tomto kuse byla pro nás novou zkušeností.

Patrně je lákavé pokoušet se o něco nového. Nemůžeme se tedy těšit na další překvapení?

Když s dcerou a zetěm nebo s Mirkem probíráme, co bychom chtěli dělat, je toho hodně. Teď jsme např. sehnali muzikální lidi a uvažujeme o muzikálu. Co třeba zkusit Lucernu jako muzikál. A hrát ji o třech muzikantech, kteří hledají práci. Mlynář, Hanička, vodníci i kněžna by pouze sloužili tomu hlavnímu tématu. Nebo udělat takové Rozmarné léto jako hudební komedii. Škoda, že jsem neviděl, jak to dělá pan Polášek z Blanska. Existuje také další projekt souboru. Pro Evu Andělovou se v komedii nenašla žádná role, takže jsme se domluvili, že zkusí vlastní režii. Je to Werichovo Fimfárum jako pohádka s písničkami.

Mirek: V Gyntovi se na nás nabalila omladina a proč jim nedat příležitost.

Rádobydivadlo tedy řeší problém, o němž se mnoha jiným souborům může jen zdát. Jak vymyslet uplatnění pro stále přibývající členy souboru...

Úspěšný soubor prostě láká další lidi. Musím si vymýšlet figurky, které nemluví, ale jsou na scéně. Např. v komedii Bez roucha jsou připsány postavy vlásenkářky, nápovědky, která napovídá tak hlasitě, že nic jiného není slyšet a přitom má převrácené listy nebo dítě nápovědky, což je rozmazlený fracek, který dělá problémy a otravuje režiséra. Těžko se říká, nemám pro tebe roli.

Jak funguje symbióza „starých" a „mladých" a co děláte pro to, aby se omladina naučila?

U nás je pěkné to, že ti starší berou mladé samozřejmě mezi sebe. Pomáhají jim a nedávají najevo žádnou nadřazenost. A že např. Eva Andělová nebo Mirek jsou „páni herci".

Mirek: Je to otázka důvěry. Když mladí vidí, že je nepoučujeme a jednáme s nimi vlídně, snáze se otrkají a lépe přijmou i případnou kritiku. Vždycky se podařilo to zlomit a naplnit režijní záměr.

Jste režisér „despota" nebo naopak demokrat?

To musí posoudit někdo jiný, ale dokážeme se o názor i pěkně pohádat. Chci dát hercům volný prostor a ve fázi zkoušení je možné všechno. Vždycky existuje více cest vedoucích k výsledku. Chci však říci, že klíčový význam má skutečnost, že si navzájem rozumíme. Rádobydivadlo je soubor, za který bych dal ruku do ohně.

Děkuji za rozhovor.

připravila Lenka Lázňovská

LÍHEŇ, ZVANÁ JESLIČKY

Byla by to už pěkná řádka přehlídek a festivalů, na kterých se prezentovaly královéhradecké Jesličky. Nenajde se hnedtak základní umělecká škola, která výsledky práce svého literárně dramatického oboru předvádí tak pilně a trpělivě veřejnosti.

V brožurce „ Střezina dvacetiletá“ (rozuměj ZUŠ Na Střezině v Hradci Králové) popisují svůj obor takto:

Deset učitelů - nadšených divadelníků - se o svých 225 studentů stará jako o vlastní děti. Vyučují se zde dva základní směry - činoherní herectví a loutkoherectví, a to v souborové i individuální přípravě. Pokud se studenti připravují k přijímacím zkouškám na střední a vysoké umělecké školy, navštěvují zároveň lekce hlasové výchovy, pohybové výchovy a výtvarné výchovy se zaměřením na scénografii. Tato veškerá výuka je soustředěna v části budovy, pro kterou se již název Jesličky vžil i v oficiálních dokumentech. Většina učitelů a žáků literárně dramatického oboru zde tráví svůj veškerý pracovní i volný čas včetně sobot a nedělí....Mají k dispozici divadelní sál s klimatizací , světelnou aparaturou a ozvučením.

Povídal jsem si s Josefem Tejklem, zástupcem ředitele pro nehudební obory (ó, jak je to vznešený titul ve srovnání s neformálností všeho, co ten člověk dělá!), na stole hora knih, mezi tím rekvizity, plakáty, letáky a všude kolem ruch , ale vyprávět si s ním - to bylo potěšení:

Já si jesličky spojuju s nemluvňátky. Co to jsou, ty vaše Jesličky?

Nemluvňátka přijímáme do prvního ročníku literárně dramatického oddělení Základní umělecké školy. Jsme ale přesvědčeni, že se z těch zájemců postupně stávají lidé, kteří získávají přinejmenším dobrý vztah k literatuře, dramatickému umění, v lepším případě, že zvládají dovednosti, které jsou spojeny s interpretací textů (a to už by tedy nemluvňátka být neměla), a ve výjimečných případech se mezi nimi najdou jedinci, kteří nacházejí cestu k dalšímu studiu v různých specializacích divadelních profesí.

Ovšem ta cesta není zase tak jednoduchá. My se v Jesličkách snažíme,aby tady nebyla jenom škola, ale aby to bylo zároveň místo scházení se duchovně spřízněných mladých lidí.

Kudy k tomu vede cesta?

Po ukončení cyklu výchovy v ZUŠ mohou zájemci pokračovat v tzv. absolventském ročníku, to znamená, že ovšem platí školné jako pracující, což už dneska není úplně zanedbatelné.

Kolik to je?

Stanovili jsme poplatek na 800 Kč, pro normální další výchovu, ale mohou si také ještě zaplatit další individuální hodiny. U nás prostě dochází k takovému zajímavému paradoxu. Ti, co chtějí hrát divadlo, tak si za to ještě platí. Tráví tady noci, dřou, kantoři se jim věnují zadarmo, výuka probíhá jaksi mimo, ale víkendy, zkoušky po večerech, to všechno dělají učitelé mimo úvazky.

To, co předvádíte na svém jevišti - ve svém divadle, to jsou ukázky školní práce, nebo výsledky této mimoškolní - vlastně dobrovolné práce?

U nás existují různé kategorie uváděných věcí (inscenací) např. Music-hall je pravidelný měsíčně uváděný pořad, což je záležitost hudebního oboru ZUŠ, zařazujeme je sem proto, aby program byl pestřejší, potom tu máme tzv. ročníková představení, tzn. že předvádíme, co se za rok v jedné skupině urodilo. A z tohoto základního materiálu se potom sestavují programy, které se několikrát reprízují. Jednou za dva měsíce se objevují tzv. Cestopisy. To jsou programy, které jsou jistě oživením programu, ale nevznikají na půdě školy. Když třeba někteří členové vyjedou společně na pobyt do hor, podávají jakousi divadelní výpověď o tom, co se jim tam přihodilo. A potom máme Perličky a Želízka. Perličky jsou sólová vystoupení žáků, veřejná prezentace výsledků výuky. Želízka jsou programy těch, kteří si obor vybrali za své životní poslání a připravují se na zkoušky na konzervatoře nebo DAMU. Takových želízek máme dvacet. Záměrně nechceme počet rozšiřovat, aby to byla elitní skupina, která si před publikem vrstevníků ověřuje výsledky své práce. Např. dnes máme premiéru ročníkové práce třídy, kterou vede kolega Polehňa (ten se převážně zabývá v Jesličkách loutkařinou). Puškinův Kamenný host viděný očima loutkářů. Účinkující mají za sebou většinou čtyřletou výchovu na škole. Součástí naší školní výchovy je prostě také veřejné prezentování.

Jste zároveň zástupcem ředitele ZUŠ pro nehudební obory. Svěřte se laskavě, jaký je podíl vašich starostí o provoz Jesliček (pro veřejnost se hraje minimálně třikrát týdně) a vašich starostí o proces výchovy - řekněme předepsaný osnovami.

Já musím bouřlivě protestovat proti oddělování těch dvou starostí. My prezentujeme třeba i dílčí výsledky, protože to považujeme za součást výchovy. Na to osnovy vůbec nepamatují, (natož aby učitelé za tu starost o prezentaci byli odměňováni). To je naše vůle, náš přístup. Školská správa prostě jen trpí, že to kantoři buď dělat budou, nebo nebudou. Většinou tu práci nedělají a po výchově nastává pustina. Zájem je jenom o školometské vyučování.

Existence literárně-dramatických oddělení je již na ZUŠ častější, nicméně ten hradecký typ, spojený s častou veřejnou prezentací, ten - zdá se - tak mnoho následovníků nemá.

Snad v Olomouci a v Brně, ale jinak - nevím.

Jaké jsou vztahy činitelů, veřejnosti a Jesliček? Často se objevujete na všemožných přehlídkách a festivalech, jste chváleni, ozývají se i hlasy pochyb. Zorný úhel pohledu se najednou mění...

Zdá se mi, že každé vaše představení, přenesené jinam, je vlastně proti smyslu celé vaší práce.

Pracujeme také na tzv. velkých inscenacích. Pro ně vybíráme představitele z různých ročníků, na jevišti se objevují kantoři, nastupují režiséři, kteří vytvářejí svébytné dílo. U nás to dělá Honza Dvořák nebo Saša Gregar a já. Tak např. děláme Žebráckou operu (rež. Gregar), já Averčenka, zhruba čtyři inscenace do roka.

Jestliže se objevujeme často v programu přehlídek, musím upozornit, že účast na nich není cílem. My bychom byli raději, kdybychom působili jako infekce do jiných koutů, aby se rodila nová a nová konkurence. My např. považujeme za samozřejmost vzdělávání se v této oblasti, často to ale bývá popelka.

Podmínky vaší práce. Jak si vaší práce všímá Školský úřad.

To vám řeknu na rovinu, kdysi se alespoň na ministerstvu někdo zabýval touto problematikou, vzpomínám na působení paní Olgy Velkové. Ke škodě věci, nemá následovníka. Nicméně nejdůležitějším bodem dnes je město. A v Hradci jsou na důležitých postech divadelníci. Tam máme vyhráno. Ale vysvětlovat lidem zabedněným a technokratům musíme pořád, to vyčerpává víc než samotná dřina ve škole. Vždyť my jsme se jistým způsobem sami etablovali, sami jsme si v budově, kterou jsme pro školu dostali k dispozici, vlastně vybudovali divadlo, ruku v ruce kantoři i žáci. Ano, město vytváří relativně dobré podmínky pro naši práci, ale pozor, třeba školský úřad naši práci nikterak výrazněji nevnímá, natož aby se vzala v úvahu obrovská práce učitelů v souvislosti s onou veřejnou prezentací. Ale to je - zdá se - obecný jev v přístupu resortu školství ke školství uměleckému.

Dlouho jsme si povídali se zástupcem ředitele pro nehudební obory, alias Pepou Tejklem. Kolem nás houstl provoz v chodbičkách Jesliček, sál se zaplnil a začalo jedno z pravidelných představení.

Popovídal si Jiří Valenta

ANEB HISTORIE OCHOTNICKÉHO DIVADLA VE SKORONICÍCH

SKORONICE SOBĚ

Na jaře 1996 jsem se na pozvání Jožky Holcmana zúčastnil večera, věnovaného 100. Výročí ochotnického divadla ve Skoronicích. Sál Obecního domu praskal ve švech. Na jevišti se střídali pamětníci, staří herci zpívali své oblíbené árie z operet a veseloher, které se kdysi ve Skoronicích uváděly, ti mladší oživovali celé výjevy z někdejšího repertoáru. Vedle mě seděl podobně jako já přizvaný přespolní host. Diváci byli strženi, ale on jako by to neviděl nebo vidět nechtěl; znepokojovala ho ideová a estetická úroveň některých kusů i málo „umělecké“ ambice účinkujících. Kdybychom dění na jevišti vytrhli ze souvislostí a místo natěšených Skoroňáků posadili do hlediště přísnou odbornou porotu, možná by mu v lecčems dala zapravdu. Jenže zároveň bychom tím popřeli základní smysl ochotnického divadla, který tkví v něčem jiném než v napodobování profesionálních vzorů či hře na „velké“ umění. Viděl jsem mnoho inscenací, při nichž herci a diváci tvořili dva rozdílné světy, které se na dvě hodiny pracně sešly, aby si na slušné estetické úrovni neměly co říct. Zato těch několik představení, která jsem z a ž i l ve Skoronicích, mne přesvědčilo, že v této dědině je divadlo skutečným dialogem, organickou součástí a spolutvůrcem mravního vědomí, pospolitosti a kreativity. V ukázkách z jedné operety v roli „komické mladé“ vystupovala starostka obce. Hrála s gustem a naplno, nešetřila se a svým voličům se doslova „dala všanc“. A ejhle: vůbec ji to neubralo na důstojnosti a autoritě, ukázala, že něco u m í a že se nebojí „shodit“. Což člověka přibližuje lidem. Ostatně - jak se dočtete nebo jste se dočetli - hrát a režírovat patří u skoronských starostů ke služebním povinnostem.

Průvodce večera Josef Holcman se zničehonic zeptal diváků: „Řekněte, není to lepší než televize?“ - „JE!!!“, vyhrkli všichni tak hlasitě, že se sami sebe na chvilku lekli. Ale pak to všem došlo a bylo nám fajn.

Vítám vydání této knihy a neobyčejně talentovaným skoronským ochotníkům přeju, aby si své divadlo dělali po svém, pro vlastní radost a potěšení.

Miroslav Plešák,
dramaturg Národního divadla v Brně

Amatérská scéna se ptá nositele Ceny Nadace Alfréda Radoka Silvestera Lavríka

Při pohledu na výsledkovou listinu letošních Cen divadelní kritiky (byly předány v pražském divadle Archa 13. 3. 1997) není možné si neuvědomit, že jak nositel hlavní Ceny Alfréda Radoka režisér Jan Antonín Pitínský (za inscenaci Divadla Na zábradlí Ritter, Dene, Voss autora Th. Bernharda), tak talent roku Martin Dohnal, tak nositel Ceny za nejlepší divadelní hru Silvester Lavrík a další premiant této ceny Marek Horoščák (člen Alübystického divadla z Brna) mají velmi výraznou amatérskou minulost, popř. patří k současným předním protagonistům této scény. Pitínský a Dohnal patřili do okruhu osobnosti Ochotnického kroužku z Brna, jenž spolu s Léblovým Jelo, Zborníkovou Šupinou, Pražskou pětkou a dalšími byl výrazným představitelem netradičního amatérského divadla 80. let. Silvo Lavrík patří v současné době ke špičce slovenského a nejen amatérského divadla. Možná si vzpomenete na jeho vynikající inscenace uvedené na JH (V nebi sa čúrá stojačky v r. 1994 a loňskou Alenku pred zrkadlom. Jeho inscenace vlastní hry Zátišie s matkou divadla BÁBODI získala v r. 1996 Hlavní cenu Scénické žatvy v Martině (věřím, že ji letos uvidíme na JH). Silvo v ČR často působí také jako lektor (Písek, Šumperk a v letošním roce na pozvání společnosti Amatérské divadlo a svět povede na JH dílnu na téma dramatizace literární předlohy. Využili jsme příležitosti získání Ceny Nadace a Silvovi položili několik otázek:

J. A. Pitínský je v hodnocení významu Ceny A. Radoka zdrženlivý. Její získání ho sice těší, ale současně připomíná, že soutěže snímají z umění radostný pocit, že vše je relativní. Co získání Ceny znamená pro Vás osobně?

Je to čest a závazek. Hodnota tohoto ocenění je dána kontextem, v němž bylo udělené. Na každý pád mám z něj radost, i když ceny všech druhů ani nepřeceňuji.

Pracoval jste s mladými českými amatéry. Co o nich soudíte? Liší se něčím od svých slovenských vrstevníků?

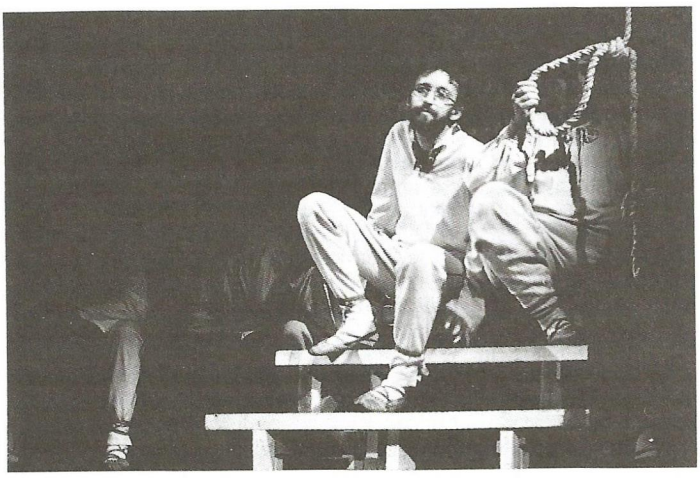
Jsou velmi vnímaví a nároční. To je ctí. Jsou usilovní a zároveň přiměřeně kritičtí. Podle mých nemnohých zkušeností mají vesměs vysoce vyvinutý smysl pro divadelno. Jak se jednou pro něco nadchnou, přijmou to za své, dokáží to velmi přesvědčivě „předat". Jsou dostatečně sebevědomí na to, aby si zachovali přiměřený odstup a nadhled i uprostřed zanícené práce na konkrétním divadelním „kusu". Mladí Slováci jsou v podstatě také takoví.

Četli jsme i slyšeli, že část amatérské divadelní veřejnosti reagovala na koncepční i personální změny v Národním osvětovém centru rozvázáním veškerých kontaktů. Můžete k tomu říci něco bližšího?

S Národním osvětovým centrem, oficiálním reprezentantem MK SR směrem k amatérské kultuře na Slovensku, stejně jako s Maticí slovenskou, zidealizovanou expanzívní parastrukturou na mapě živé slovenské kultury, se rozešli mnozí tvůrci amatérského divadla v prohlášení nadepsaném „Nad Tatrou sa blýská". Pro každého z nás je těžké vyrovnat se s faktem, že se „dobrovolně" zříkáme možnosti spolupodílet se na jedné významné vrstvě divadelního života - postupových přehlídkách, seminářích, tvořivých dílnách, ale situace v řízení kultury na Slovensku je natolik nezdravá, že nám připadá jako větší zlo podílet se na „transformaci" a spoluvytvářet tak proklamované zdání, že je všechno v pořádku. Bolí to, ale jinak nelze . I přesto věřím tomu, že díky tvrdošíjnosti, skutečnému zájmu o živou slovenskou kulturu (stále mluvím hlavně o divadle), zasedneme jednou k jednomu velkému kulatému stolu a vyložíme karty i každý obě ruce na stůl. Potom může začít diskuse a různost názorů bude tím pravým, co debatu okoření. Dotehdy a potom zejména, nechť nás chrání všichni svatí.

Děkuji za rozhovor.

připravila Lenka Lázňovská

Z inscenace S. Lavríka V nebi sa čúrá stojačky
Foto: archiv souboru

DS České besedy v Daruvaru / L. Stroupežnický - Naši furianti
Foto: Vlatka Daňková

100 LET ČESKÉHO DIVADLA V CHORVATSKÉM DARUVARU aneb VLADIMÍR DĚDEK A JEHO NAŠI FURIANTI

Naši krajané v Chorvatsku oslavili 22. března 1997 kulaté jubileum, a sice 100 let českého divadla v Daruvaru. V tomto lázeňském městě čítajícím asi 13 tisíc obyvatel, z nichž bezmála třetina hovoří česky, zůstala zachována tradice ochotnického divadla v českém jazyce. Výstava plakátů a divadelních programů, která byla v rámci oslavy instalována v Českém národním domě v Daruvaru, dokumentovala existenci českého divadla v tomto 800 km vzdáleném místě a nechala nahlédnout do jeho repertoáru. V běhu let se v něm objevovala především díla české klasické dramatiky a měrou největší hry zejména z období první republiky, které v domácím českém prostředí došly zapomnění. Při návštěvě Daruvaru jsem měl možnost navštívit i soubory v okolních obcích a připadl jsem tu na tituly, zvláště konverzačních her, respektive žánrových obrázků z českého venkova, o kterých jsem ani po 30 letech působení v oblasti amatérského divadla neměl tušení. V Končenicích zkouší Věra Bartošová hru Xavera Menhardta Litoměřického Boccacciův Dekameron, komedii z měšťanského prostředí, v níž hraje klíčovou roli Boccaccciova kniha. Nejde tu přitom o inscenaci Dekameronu. V Ivanově Sele zkouší Vlatka Daňková hru Pepík myslivec, která je přepracováním staršího textu, který je obdobného rodu. Další podobné kusy jsem viděl z videozáznamů představení. Zdá se, že v těchto hrách je jádro dramaturgie krajanských souborů. V inscenační praxi pak převažuje způsob, v němž v dekoracích vymezených fundusem souboru herci reprodukují textovou předlohu za podpory těch nejnutnějších fyzických úkonů. Viděl jsem i práce, které se tomuto způsobu počínají poněkud vymykat. Šlo o režii Vlatky Daňkové s dětským divadelním kolektivem (Kočičí princezna) a se studentkami gymnázia (Vánoční hra). A propos, V. Daňková je posluchačkou Kursu praktické režie, který probíhá při vysockých a hronovských divadelních přehlídkách.

Krajanské ochotnické divadlo v Chorvatsku existuje, zejména v menších obcích, v podmínkách minimální technické vybavenosti. Nedovedu si představit, který z našich domácích souborů by v takových podmínkách pracoval. Funguje na bázi sousedského divadla, a to v podobě, která je patrně v českých zemích již nemožná. Je to dáno především tím, že divadlo je tu jedním z důležitých, namnoze dokonce nezastupitelných prostředků udržování českého jazyka a pospolitosti

české komunity v chorvatském prostředí. Nahlédnutí do klimatu přeplněného sálu České besedy v Ivanově Sele při premiéře Pepíka myslivce je pro mě nezapomenutelné. V prologu „dvě vesnické tetky" rozpráví, cože to vlastně diváci uvidí a kdo v tom hraje a také o tom, kdože se objevil v hledišti, komentujíce vše na základě znalosti místního prostředí, nevyhýbajíce se tomu nejaktuálnějšímu, co se ve vsi seběhlo. Podobně pak fungují i v epilogu hry, aby nakonec prohlásily, že vůbec nejlepší ze všeho na tom představení byly ony samy. Tato sousedská dimenze představení jde tak daleko, že když se hraje v několik kilometrů vzdáleném Horním Daruvaru, vymění se na jevišti ivanoselské „tetky" za hornodaruvarské, aby mohly tam, kde se hraje hrát-improvizovat co nejaktuálněji sousedsky. Mění se dokonce i některé obsazení hlavních rolí vlastní hry.

Do tohoto prostředí sousedského divadla, existujícího zde takřkajíc v krystalické podobě, učinil vpád Vladimír Dědek, režisér Nového divadla v Mělníku. Na stránkách AS jsme o jeho lektorském působení v Chorvatsku již psali. Začalo před cca dvěma lety seminářem pro režiséry, realizovaného na základě dohody Svazu Čechů v Republice Chorvatsko s pražskou Artamou, a zatímně vyústilo v nastudování hry **Ladislava Stroupežnického Naši Furianti se souborem České besedy v Daruvaru.** Premiéra inscenace byla koncipována jako slavnostní představení k oslavě stoletého jubilea trvání českého divadla v Daruvaru. Téměř padesátičlenný kolektiv herců a hudebníků přivedl v režii Vladimíra Dědka na daruvarské jeviště inscenaci zdařilou, srovnatelnou s výsledky, na jaké jsme zvyklí v domácím českém prostředí. V kontextu českého divadla v Chorvatsku, který jsem se snažil výše přiblížit, je pak inscenací zcela výjimečnou.

Daruvarští hrají Naše furianty v Macháčkově úpravě s plným nasazením a s razancí. Ta se projevuje i v dobře nastudovaných písních s živou kapelou na jevišti. Režii se podařilo vystavět jak vypjaté situace, tak scény přinášející zklidnění. Herci, až na výjimky, překonali své zvyklosti a jednají v daných okolnostech po smyslu svých hereckých partů. Vladimír Dědek na ně klade požadavky vysoké, ale ne větší než mohou unést. Většina toho unese hodně a divák se může kochat z plnokrevného herectví a z celé škály pěkně ztvárněných dramatických postav hry. Mezi mnohými upoutali zejména Antonín Stráník v roli starosty Dubského, Libuše Stráníková v roli starostovy ženy, Josef Valenta v roli Buška, Mira Valentová v roli Buškové, Željko Podsedník v roli Bláhy, Ivo Leksa jako Habršperk, ale i mladičká Diana Koudelová coby Kristýna. Pozoruhodný je i výkon Zdenko Svidereka, který má sedmdesátku za sebou, přičemž od dětských let nestál na jevišti, až teď jako dědeček Dubský.

Premiérové představení mělo potřebný esprit, probíhalo v náležitém temporytmu a sklidilo zasloužené ovace. Neznamená to, že by nemělo své vady na kráse. Má je tu a tam v nedůsledném hraní některých situací, dále pak v nadměrné gestice řady herců, zvláště však v typovém obsazení dědečka Dubského, znemožňujícím zplna využít příležitost, kterou hra skýtá. Dědeček Z. Svidereka je poněkud méně furiantský a rozšafný.

Inscenací Našich furiantů oslavili v Daruvaru významné jubileum zdejšího českého divadla nad obyčej důstojně a radostně zároveň. Výsledek, jehož se režisér se souborem dopracovali, opravňoval pověřené „zmocněnce" k pozvání daruvarských k hostování na půdě Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou v říjnu 1997.

Milan Strotzer

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

NABÍDKA z II. dílu Katalogu her českých autorů - činohra, který napsala Jarmila Černíková-Drobná a který právě vyšel pod názvem Padesát příběhů a zase dva navíc

Vyšlo v IPOS-ARTAMA Praha, 175 stran, cena 90,- Kč

JAN BARTOŠ

(1893 - 1946)

(pseudonym Jan Brauner)

Po maturitě na klasickém gymnáziu v Praze a doktorátu práv na Karlově universitě v r. 1918 se stal advokátním koncipientem, pak úředníkem magistrátu, pak při intendanci Národního divadla, knihovníkem v Národním muzeu, kde založil a řídil divadelní oddělení. Přispíval do řady časopisů články, polemikami a divadelními kritikami. Jeho koníčkem byla astrologie a okultismus.

KRKAVCI

/1919/

Groteska o třech dějstvích

Osoby: 10 M, 1 Ž
Lichvář Eliáš (88 let), - **Burdach - Rubricius - Stašek**, rychtář a krčmář - **Trmal**, bývalý statkář - **Dlask**, mladý malíř - **Pelant**, písař - **Klaban**, bývalý majitel fiakru - **Kalvach**, zničený otec -doktor **Relink - stařenka Hůrová**
Dekorace: 3 (před venkovskou hospodou, v rychtářské síni, v Eliášově brlohu)
Odehrává se v roce 1919 v Čechách.

Před venkovskou hospodou si na svůj trpký osud stěžují advokátní úředník Burdach, prohnaný venkovský šejdíř, a obchodník Rubricius, kramář, dohazovač a lichvář v jedné osobě. Nemohou náležitě rozvinout své schopnosti, protože jim v tom brání osmaosmdesátiletý lichvář Eliáš, který ovládá celý kraj a má monopol na každou trestnou činnost. Burdach a Rubricius jsou přesvědčeni, že jsou schopnější než Eliáš a že se musí stůj co stůj prosadit. Proto se chopí právě se naskytnuvší příležitosti, jak oslabit Eliášovu moc. Eliáš má právě dědit značné jmění po své zemřelé sestře, pokud se ovšem nepřihlásí - a to do několika dnů - sestřin nemanželský syn. Burdach a Rubricius rozšíří po vsi, že malíř Dlask, který se objevil ve vsi, je oním, již rok úředně hledaným dědicem. Přivedou před soud rychtáře Staška a dokonce i pěstounku onoho nemanželského syna stařenku Hůrovou, která dosvědčí, že Dlask je právoplatným dědicem. Eliáš se chce s Dlaskem dohodnout na odstupném, ale Dlask to odmítne. Eliáš ze ztráty dědictví onemocní, ale nepřikládá své nemoci žádnou váhu, dokonce i lékaře odmítne. A i když není ještě zcela mrtev, chovají se k němu Burdach, Rubricius i Stašek jako k mrtvému. Strčí ho do rakve, pijí a křepčí kolem rakve, v níž leží Eliáš, teď už skutečně mrtvý. Zpráva o jeho smrti se roznese po vsi. Zvenku je slyšet hluk davu sousedů, kteří se valí k Eliášovu brlohu. Všichni tři „krkavci" dostanou strach a vidí svou spásu v Dlaskovi. Ale ten je zamkne v Eliášově brlohu a přidá se k davu. A zatím co zvenku je slyšet smuteční pochod a výkřiky „Konec krkavců!", vletí mezi zhrouceného Burdacha, Rubricia a Staška provaz tak silný, že by unesl i oběšence.

DALŠÍ HRY:
1913 Primo vere; 1915 Konec Jakuba Carranzy; 1917 Souboj; 1922 Milenci; 1923 Námluvy čili Škola diplomacie, Pelikán Obrovský (akt.); 1925 Nabídnutí k sňatku; 1926 Vzbouření na jevišti, Strašidelný dům, Hrdinové naší doby - státní cena; 1926 Hercovo tajemství; 1927 Orfeus a Euridika, Júra ďábel, Plující ostrov, Uloupená kadeř; 1928 Člověk, jenž má 5.000 v kapse, Nezvěstná; 1930 Eliane

FRANTIŠEK XAVER SVOBODA

(1860 - 1943)

Absolvoval reálku a techniku. Byl praktikantem pražského magistrátu, později úředníkem městské spořitelny. Přispíval do časopisů, psal básně, povídky, romány a divadelní hry. Manžel spisovatelky Růženy Svobodové.

POSLEDNÍ MUŽ

/1920/

Veselohra o třech dějstvích

Osoby: 5M, 5Ž
Kohout, majitel domu - **Kohoutová**, jeho žena - **Helena, Zdena, Jaroslav**, jejich děti - **ing. Karel Bečvář**, Zdenin nápadník - **Dr. Jiří Marek**, Helenin nápadník - **Tonča Vacková**, gymnazistka - **Baruška**, služka u Kohoutů - **Dragoun**, Baruščin milý
Dekorace: 1 / jídelna u Kohoutů
Odehrává se v Praze okolo roku 1920.

Pan Kohout vládne své rodině tvrdou rukou. Všichni jsou z něho zoufalí, ale nikdo se neodváží mu odporovat. Ing. Bečvář, nápadník Kohoutovy mladší dcery Zdenky, nic nedá na varování, seznámí se s Kohoutem, získá jeho sympatie tím, že na oko obdivuje jeho způsob jednání s rodinou, a přijme jeho nabídku, aby se o účinnosti jeho rodinného systému přesvědčil i v době Kohoutovy nepřítomnosti. Kohout odjede náhle ke svému bratrovi do Tábora. Rodina jeho nepřítomnost využije k velkolepému večírku, který málem skončí tragicky, protože Kohout, zvědavý na Bečvářův posudek, se znenadání objeví. Naštěstí se rodině podaří včas zahladit stopy po večírku; Kohout nic nepozná, je navýsost spokojen s výsledkem zkoušky a nabídne Bečvářovi ruku své dcery Zdenky, která radostně souhlasí. Druhý den večer se koná oslava zasnoubení Bečváře se Zdenkou, ale i tentokrát bez Kohouta, který znovu odjel za bratrem. Bečvář připravil rodině, která se rozrostla o Helenina nápadníka dr. Marka, Jaroslavovu milou gymnazistku Toničku a Baruščina milého dragouna, zábavné překvapení - na pojízdném křesle sedící loutku pana Kohouta v životní velikosti, které je možno beztrestně říci všechno, co si členové rodiny o Kohoutovi myslí. Po menším váhání vyčtou členové rodiny loutce všechna příkoří, která jim připravil otec Kohout. A tenkrát nastane šok - pro loutku, která není loutkou, ale živým přestrojeným Kohoutem, šokovaným tím, co si členové jeho rodiny o něm doopravdy myslí, ale i pro rodinu, která zjistí, že loutka je ve skutečnosti její živý otec. Díky působení ing. Bečváře, nepřinese „hodina pravdy", kterou způsobil, rodinnou katastrofu. Kohout je odhodlán všechno napravit a dá bůh, že se mu to podaří.

Hra existuje i v úpravě Otty Ornesta.

DALŠÍ HRY:
1889 Márinka Válková; 1892 Směry života; 1893 Rozklad; 1894 Útok zisku; 1896 Faza; 1898 Čekanky, Odpoutané zlo; 1900 Podvrácený dub; 1901 Lapený Samsonek (akt.), Mlsáníčko (akt.); 1902 Poupě (akt.), Boháč a smrt (akt.), Rozveselená rodina (akt.), Olga Rubešová; 1906 Démon, Fialka; 1912 Milý tatínek, Starý kozel, Přes tři vrchy; 1922 Ořechy; 1923 Ubitý drak, Zahozený nůž; 1928 Milionářky; 1929 Jeho nevinné oči; 1931 Maminčiny starosti

Odposlechnuto na semináři k užití uměleckého díla a otázkám souvisejícím.

Zákon č. 237/95 Sb. o hromadné správě autorských práv zrušil k datu účinnosti tohoto zákona (k 1.1.1996) vyhlášku 117/1991 Sb. o pořádání veřejných produkcí. Byla zrušena ohlašovací povinnost hlásit obecnímu úřadu konání kulturní akce, avšak zůstala povinnost oznámit každé užití autorského díla ochranné organizaci autorské. Platí to samozřejmě pro díla chráněných autorů. tj. po dobu jejich života, 50, respektive 60 let po smrti.
Ve smyslu tohoto zákona získaly pouze tři ochranné organizace autorské **licenci MK ČR** k výkonu hromadné správy autorských práv:

1) OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním
Československé armády 20, 160 00 Praha
tel.: 02/24 31 11 76, ředitel: JUDr. Josef Slanina

Pobočky:
* OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním
pracoviště v Karlových Varech
Na vyhlídce 53, 360 01 Karlovy Vary
tel.: 017/21 62 55, vedoucí: PhDr. Josef Žák

* OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním
pracoviště v Brně
Bašty 8, 602 00 Brno
tel.: 05/42 21 51 42, vedoucí: JUDr. Jan Kux

* OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním
pracoviště v Hranicích na Moravě
8. května 1850, 753 01 Hranice na Moravě
tel.: 0642/20 38 18, vedoucí: Roman Bariš

2) DILIA - divadelní a literární agentura
Krátkého 1, 190 00 Praha 9
tel.: 02/82 68 42, ředitel: Mgr. Ladislav Simon

3) INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců, výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů
Na poříčí 27, 110 00 Praha 1
tel.: 02/23 11 392, ředitel: Jiří Novotný

Činnost organizace DILIA, která změnila svůj statut a stala se občanským sdružením je obecně známa. Představme tedy další dvě.
INTERGRAM - byl založen odborovými a profesními organizacemi výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů v r. 1990 jako občanské sdružení s cílem sloužit jako ochranná organizace podle paragrafu 44 zákona č. 35/1965 sb. (autorský zákon). Je neziskovou organizací, jejíž režie je kryta srážkami z vybraných odměn a náhrad výkonných umělců a výrobců.
Společnost vyvíjí tyto činnosti:
- vybírá odměny výkonných umělců a udílí souhlas k užití a vybírá náhrady výrobců za vysílání snímků vyrobených ke komerčním účelům rozhlasem nebo televizí,
- udílí svolení a vybírá odměny a náhrady za půjčování zvukových a zvukově obrazových snímků,
- udílí svolení k užití zvukových či zvukově obrazových záznamů nebo snímků na veřejných produkcích prostřednictvím technického zařízení a vybírá za toto užití odměny a náhrady,
- vybírá odměny za pořízení rozmnoženiny pro vlastní osobní potřebu - odvoz a výroba nenahraditelných zvukových a zvukově obrazových nosičů.

Na základě smlouvy o zastupování práv výkonného umělce je společnost INTERGRAM dále oprávněna:
- udílet svolení, vybírat a rozdělovat odměny za užití uveřejněných záznamů a snímků výkonů zastupovaného při výrobě a užití filmových děl nebo děl vyjádřených podobným způsobem a zvukových záznamů.

Na základě hromadné smlouvy uzavřené mezi profesními organizacemi výkonných umělců a společností INTERGRAM na straně jedné a uživateli výkonů (zejména televizními a rozhlasovými společnostmi) na straně druhé, je společnost INTERGRAM oprávněna:
- vybírat a rozdělovat odměny za druhé a další užití zaznamenaných výkonů televizními či rozhlasovými společnostmi nebo pro tyto společnosti (tzv. reprízné).

Společnost INTERGRAM na základě vzájemné smlouvy zastupuje výrobce zvukových záznamů také pro případy, kdy jsou i výrobci zvukově obrazových záznamů, přičemž těmito zvukově obrazovými záznamy se v praxi rozumí zvukově obrazové ztvárnění hudebního díla (obvykle s textem), tedy tzv. videoklipy.
Společnost INTERGRAM všechna výše uvedená práva výkonných umělců a výrobců hájí všemi prostředky umožněnými českým právním řádem. V praxi zastupování práv provádí společnost INTERGRAM zejména tak, že:
- uzavírá smlouvy s uživateli zaznamenaných výkonů a snímků,
- vybírá odměny a náhrady za užití zaznamenaných výkonů a snímků,
- rozúčtovává vybrané odměny a náhrady,
- hájí práva výkonných umělců, včetně vedení soudních sporů,
- poskytuje právní i věcné konzultace zastupovaným.

OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním je organizace, založená v roce 1919 českými skladateli, textaři a hudebními nakladateli. Hlavním předmětem její činnosti je ochrana práv hudebních autorů, udělování souhlasu k užití jejich děl, vybírání autorských honorářů od uživatelů hudebních děl a jejich rozdělování autorům a hudebním nakladatelům. Zásadně působí jako nezisková organizace.
Koho OSA zastupuje?
- více než 3 700 českých hudebních skladatelů, textařů a nakladatelů a jejich dědiců. kteří smlouvami převedli výhradně na OSA své právo udílet souhlas k užití děl a vybírat za toto užití odměnu,
- více než 400 000 zahraničních autorů.

Na celém světě totiž působí více než 100 sesterských autorských organizací, se kterými OSA spolupracuje při vzájemné ochraně hudebních děl. Proto je OSA oprávněn udělovat souhlas k užití hudebních děl nejen domácích autorů, ale i autorů zahraničních. Obdobně i zahraniční společnosti poskytují na svém území ochranu našim autorům.
OSA tedy zastává roli prostředníka mezi hudebními autory - vlastníky hudebních práv - a uživateli hudebních děl.

Na semináři obě hudební „ochranky" připustily, že se střetávají v oblasti reprodukované hudby a že by v praxi mohlo dojít k tomu, že jeden uživatel by platil za užití hudebního díla dvakrát.
Divadelníky by mohl zajímat postup **při použití CD.** Je třeba zaplatit autorovi, interpretovi (= výkonný umělec), výrobci nosiče. Užití je třeba ohlásit organizaci Intergram, která se dohodne s OSA, jež chrání autory.
Pokud jde **o lidovou hudbu** (např. cimbálovou skupinu, s níž spolupracuje DS Boleradice) může se pořadatel divadelního představení dohodnout s OSA, která mu sdělí, na základě repertoárového listu, zda někoho zastupuje (může jít např. o autora hudební úpravy).
Platí, že u **koncertu fyzické osoby** se pořadatel dohodne s OSA, jde-li o **reprodukovanou hudbu** s INTERGRAMEM. **Scénickou hudbu k inscenaci** je třeba dohodnout s organizací DILIA, která se podle toho, zda jde o tzv. velká práva (tj. původní dílo) nebo malá práva (všechno ostatní, co chrání autorský zákon), dohodne s hudebními ochrankami.
Při jakémkoliv veřejném užití autorského díla platí, že odpovědnost je vždy na pořadateli akce, který si smluvně musí zajistit, aby účinkující měli vyrovnaná všechna autorská práva.

Co není veřejná produkce
Autorský zákon rozlišuje pouze tzv. osobní užití. V praxi platí, že veřejná produkce je taková, na niž má přístup veřejnost, přičemž není rozhodující, zda se vybírá vstupné. Na přímý dotaz dr. Popelková z Intergramu řekla, že podle jejího názoru je veřejnou produkcí i akce pro členy klubu, neboť legitimaci klubu může získat kdokoliv. Ve sporných případech by musel rozhodnout soud.
Musí být na pořádání veřejných produkcí živnostenské oprávnění?
Pokud je pořadatelem subjekt nezaložený za účelem podnikání (viz § 18 zákona 586/92 Sb., o dani z příjmů) a pokud pořádání veřejných produkcí (koncertů, vystoupení apod.) má uvedeno ve své zřizovací listině (tj. příspěvková nebo rozpočtová organizace) nebo ve své zakládací listině, zakládací smlouvě, ve stanovách apod. (např. občanské sdružení podle zákona 83/90 Sb., obecně prospěšná společnost podle zákona 248/95 Sb. apod.) jako činnost hlavní, pak se nejedná o podnikání ve smyslu § 2 Obchodního zákoníku a ani o podnikání živnostenské.
Vystupování v zahraničí
Působnost ochranných organizací je pouze na území ČR. V zásadě vypořádání v zahraničí je problém zahraničního pořadatele, který se dohodne s místní „ochrankou" a ta posléze osloví českou ochranku o přeúčtování. Někdy se stává, že zahraniční pořadatel chce od českého souboru potvrzení, že má doma vypořádána autorská práva.
Neoprávněné užití (tj. bez souhlasu) je přestupkem, o výši škody rozhoduje soud.
Užití děl nezastupovaných autorů
Ochranná organizace je oprávněna vybírat i za užití děl nezastupovaného autora. Pokud se autor přihlásí, organizace mu zaplatí (stanovisko OSA), z hlediska AZ však autor není povinen nechat se zastupovat. Může svá práva chránit sám. Pro takovou cestu se např. rozhodl skladatel a zpěvák František Nedvěd.
Místní poplatky
V samostatné působnosti obce podle zákona 565/90 Sb. jsou i poplatky ze vstupného. Obec může vydat obecně závaznou vyhlášku, ve které stanoví i ohlašovací povinnost ze vzniku poplatkové povinnosti. Za nesplnění této povinnosti může obec uložit pokutu až do výše 100 tis. Kč.

(záznam pouze jako nezávaznou informaci zpracovala Lenka Lázňovská)

NABÍDKA DIVADELNÍCH PŘEDSTAVENÍ

(Údaje uvedené pod kontaktní adresou vyjadřují: hrací prostor a jeho minimální rozměry + informaci o tom, zda lze inscenaci uskutečnit ve venkovních prostorách / minutáž představení + údaj o přestávce/ minutáž minimálního potřebného času na přípravu představení / minutáž minimálního potřebného času na bourání/ počet zúčastněných osob/ cena za 1 km jízdy nebo způsob dopravy/ cena účtovaných nákladů na představení/ technické požadavky, jsou-li jaké).

Ephraim Kishon: Byl to skřivan
(činoherní komedie pro dospělé - od 15 let, rež. Josef Šoman)
Divadlo „Nad kinem" Horní Moštěnice, kontakt: Slavomír Odložil, Velká Dlážka 42, 750 00 Přerov, dopoledne tel. 068-273295, odpoledne tel. a fax 068-51242.
Kukátkové jeviště 5,5 x 4 m /130´s přestávkou/150´/60´/11/12,50 Kč za 1 km + 16,- Kč za 15 min.čekání + 5% DPH/ stravování, případně ubytování souboru - dle vzdálenosti/ základní osvětlení jeviště + min. 2 zásuvky 220 V.

BOZKOV (Okres Semily): Nový loutkářský soubor vznikl v TJ Sokol Bozkov u Semil. *(Loutkář, č. 11, 1996)*

BRNO (388 tis. obyv.): Pro amatérské divadelníky z jihomoravského regionu připravil Svaz českých divadelních ochotníků Brno na 1.3.1997 soutěž monologů a dialogů nazvanou O pohárek SCDO. *(Rovnost-Horácký deník, 27.02.1997)*

BRNO (388 tis. obyv.): Za podpory MK ČR uspořádala Divadelní fakulta JAMU v Brně, Magistrát města Brna a Centrum experimentálního divadla Brno 6. ročník mezinárodního festivalu divadelních škol „Setkání Brno '97". Na 200 mladých divadelních nadějí ze zahraničí spolu s brněnskými studenty se představilo ve dnech 4.-8.2.1997 v průběhu velkoryse koncipované tvůrčí dílny složené s improvizací, koláží, seminářů a inscenací v Kabinetu múz, Divadle Husa na provázku, v budově divadelní fakulty na Mozartové ulici a v Studiu Marta. Jejich výkony sledovala mezinárodní festivalová porota, která na závěr udělila festivalové ceny „Marty '97". *(Kam v Brně..., č. 2, 1997)*

BŘEZOVÁ (2900 obyv., okres Sokolov): V Březové na Sokolovsku byla obnovena dlouholetá tradice loutkového divadla - vznikl tu soubor Zvonek. S myšlenkou obnovit loutkářství ve městě přišla místní podnikatelka H. Marečková, která soustředila skupinu nadšenců. Projednala svůj záměr s městem a to se rozhodlo stát se zřizovatelem divadla. Loutkáři a jejich přátelé zdarma připravili opuštěnou loutkovou scénu s celým zázemím. Finančně se na nákladech spojených s provozem divadla podílí město a místní podnikatelé. *(Sokolovský deník, 21.12.1996)*

BYSTŘICE (Okres Benešov): V listopadu 1996 proběhly v Kulturním středisku v Bystřici na Benešovsku již popáté Dny loutkového divadla. Této akce se zúčastnilo 1.552 dětí z širokého okolí a sponzory byly OkÚ Benešov a Interier Praha a.s., závod Bystřice. *(Hlas Bystřice, č. 12, 1996)*

BYSTŘICE NAD PERNŠTEJNEM (10 tis. obyv. okres Žďár nad Sázavou): V Bystřici nad Pernštejnem připravili na 17.-20.2.1997 již 3. nabídkovou přehlídku divadelních představení pro děti a mládež. K účasti bylo vybráno 12 divadelních souborů. *(Místní kultura, č. 1-2, 1997)*

ČR: Nadace Český literární fond vypsala výběrové řízení na a) poskytnutí příspěvků na vydávání nekomerčních knižních titulů, periodik a na realizaci kulturních projektů z oblasti krásné, překladové, odborné a vědecké literatury, novinářství, divadla, rozhlasu, filmu, televize a zábavního umění; b) na poskytnutí stipendií na vytvoření původních prací z výše uvedených oblastí. *(Tvar, č. 2, 1997)*

ČR: Sorosova Nadace Open Society Fund Praha vyhlásila pro r. 1997 granty, z nichž je řada orientována na kulturu: Program podpory vydávání knih (podpora kvalitních nekomerčních titulů ze společenskovědních a humanitních oborů); Program na podporu vydávání kvalitních nekomerčních kulturních časopisů; Program performing arts (podpora rozvoje různých uměleckých aktivit - divadlo, tanec, současná hudba); Doplňkové granty Sorosova centra současného umění (podpora prezentace uměleckých děl); Východoevropská stipendia (podpora studijních projektů v zemích střední a východní Evropy a výměnných pobytů českých a východoevropských studentů); Program podpory nadaných romských žáků a studentů (motivace nadaných romských žáků, učňů a studentů k dalšímu studiu). *(Literární noviny, č. 8, 1997)*

ČR: MK ČR rozdělí v r. 1997 celkem 4,3 miliardy Kč, což je 0,78 % ze státního rozpočtu. Ministr kultury J.Talíř považuje tento podíl za dobrý předstupeň k cílovému optimálnímu stavu - jednoprocentnímu podílu kultury na státním hospodaření, což je standard ve většině evropských zemích. Téměř 2,2 miliardy Kč bude přiděleno na provoz 83 příspěvkových organizací (divadlo, galerie, muzea a tzv. národní instituce - Česká filharmonie, Národní divadlo ap.). Investice ve výši 1,1 miliardy budou věnovány především na rekonstrukci paláce Kinských a letohrádku Hvězda v Praze, dále na financování Programu záchrany architektonického dědictví (konkrétně 450 mil. Kč - pro uspokojení všech žádostí by však bylo potřeba 2,3 miliardy). Grantové komise MK ČR budou rozdělovat dalších 54 mil. Kč jako příspěvky na projekty občanským sdružením. Díky úsporám, spojeným s přesthováním ministerstva z havarijního Valdštejnského paláce se mohou v r. 1997 o 778 mil. Kč zvýšit ostatní dotace, příspěvky a další granty MK ČR. Ty zahrnují i státní dotaci církvím a náboženským společnostem (572 mil. Kč), podporu vícesouborovým a nadregionálním divadlům (80 mil. Kč), 15 mil. Kč na informační dálnice, 11 mil. Kč filmovému festivalu v Karlových Varech aj. Kromě vlastního rozpočtu může MK ČR čerpat i ze Všeobecné pokladní správy Ministerstva financí. Ta v r. 1997 přispěje 350 mil. Kč na Program regenerace památkových zón a rezervací a dále příspěvky na výkup a ochranu movitého dědictví, vesnické a krajinné rezervace a tisk národnostních menšin. *(Lidové noviny, 26.02.1997)*

FULNEK (8000 obyv., okres Nový Jičín): Ve Fulneku na Novojičínsku pracuje při kostele chrámový sbor Canti corum složený z mladých lidí, kteří spolu se svými přáteli připravili, nastudovali a zahráli na přelomu roku 1996/97 divadelní představení se zpěvy a hudebním doprovodem „Živý Betlém" (premiéra a několik repríz). *(Fulnecký zpravodaj, č. 2, 1997)*

HAVLÍČKŮV BROD (25 tis. obyv.): Setkání dětských dramatických souborů připravili v Havlíčkově Brodě na polovinu března 1997. Přihlásilo se více než 180 dětí ze škol a souborů celého regionu. Tento nápor je důvodem pro příště, aby byla zřízena okrsková kola v místě působení souborů. *(Noviny Vysočiny, 27.02.1997)*

HOŘICE NA ŠUMAVĚ (Okres Český Krumlov): Jednu z cen Místa v srdci 96 získala Společnost pašijových her v Hořicích na Šumavě na Českokrumlovsku. Toto sdružení pomáhá obnově vztahu lidí k obci a pocitu sounáležitosti. Obec proslula pašijovými hrami, jejichž tradice pochází již ze středověku a byla přerušena až v r. 1948. Po 45 letech ji obnovila uvedená hořická společnost, jejíž vystoupení od té doby shlédly tisíce lidí. Hlavním důvodem pro založení společnosti byla snaha utvrdit ve zdejších obyvatelích vztah k místu, kde žijí. Protagonisty představení jsou ochotníci z Hořic a okolí. Lidé si biblické postavy přenesli do běžného života, ne všichni účinkující jsou věřící. Společnost je v neustálém kontaktu s 50 pašijovými společnostmi v Evropě, v nichž je zvykem předávání rolí z generace na generaci. Hořičtí doufají, že tato zvyklost se vrátí i k nim. *(Lidové noviny, 17.03.1997)*

HRADEC KRÁLOVÉ (100 tis. obyv.): Středisko amatérské kultury Impuls v Hradci Králové, Sdružení pro tvořivou dramatiku v Praze a hradecký Školský úřad připravily na školní r. 1997/98 kurz dramatické výchovy a dětského divadla. Je určen učitelům obecné a občanské školy, pedagogům literárně-dramatických oddělení ZUŠ, vedoucím dramatických kolektivů působících při těchto zařízeních, ale otevřen bude i ostatním pedagogům a studentům. Frekventanti si osvojí konkrétní postupy práce s dětmi při praktických cvičeních a přednáškách. První informativní schůzku připravili organizátoři na konec března do Hradce Králové.
(Hradecké noviny, 03.03.1997)

HRONOV (7000 obyv., okres Náchod): Dne 17.11.1996 se v Jiráskově divadle v Hronově oslavovalo 170. výročí zdejšího ochotnického divadla představeními místních souborů. Juniorský soubor vznikl v r. 1993 při ZUŠ a má 8 členů ve věku od 8 do 16 let. Seniorský soubor vystupuje nejen v ČR, ale i v cizině. Z Japonska si za své představení Medvěd od A. P. Čechova přivezli cenu.
(U nás, č. 12, 1996)

HUMPOLEC (11 tis. obyv., okres Pelhřimov): Loutková scéna v Humpolci existuje již 65 let. Pro své dětské obecenstvo připravuje během roku vždy několik představení, klasické lidové pohádky i pohádkové příběhy. Od r. 1984 divadlo pracovalo pod hlavičkou Sdruženého klubu pracujících Humpolec a od r. 1994 je pod Městským kulturním střediskem. V období od r. 1934 do 1. pol. 1996 sehrálo 408 různých her, 533 loutkových představení pro 78.930 návštěvníků. Jubilejní již 4. výstavu loutek, kulis a scén u příležitosti 65. výročí činnosti navštívilo ve výstavní síni Muzea dr. Aleše Hrdličky 3.460 návštěvníků.
(Zálesí, č. 12, 1996)

CHRUDIM (24 tis. obyv.): Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi oslaví 25 let svého trvání. Ačkoliv bylo otevřeno veřejnosti v červenci roku 1972, hlavní oslavy jubilea byly připraveny na duben, kdy se zpřístupnily návštěvníkům (obsahově a architektonicky) nově instalované expozice. Pro r. 1997 muzeum připravilo tři roční výstavy: Svět polské szopky, populární, původně náboženské formy polského loutkového divadla v jeslích, dále portrét výtvarníka a loutkáře Františka Valenty a konečně výstavu loutek Karla Svolinského. Počítá i s pokračováním krátkodobých neloutkářských výstav, např. Ivy Hüttnerové, Vlasty Kahovcové, Jana Kanyzy, Jiřího Holého a dalších umělců. Středobodem oslav se stalo setkání příznivců a přátel muzea uprostřed dubna. *(M.S.)*

JABLONEC NAD NISOU (46 tis. obyv.): Kulturní akce s tradicí a s celookresní působností mají šanci na určitý finanční příspěvek z OkÚ v Jablonci nad Nisou na r. 1997. V r. 1996 obdržely příspěvek právě akce, které se nekonaly poprvé - např. oblastní přehlídka Železnobrodské divadelní hry (15 tis. Kč.), Josefodolské divadelní jaro (12 tis. Kč), Tanvaldská oblastní přehlídka souborů hrajících pro děti Zlatý člunek, Podzimní cyklus komorní hudby a Tanvaldské hudební jaro (17 tis. Kč), v Desné divadelní přehlídka O desenského medvěda a festival hudeb Desenská dechovka (20 tis. Kč), Na Kalichu hudební Jarní dostavník a Folková noc na Frýdštejně (15 tis. Kč) a výstavní činnost města Rychnova (10 tis. Kč). Celková suma je stejná jako na tento rok. *(Deník Jablonecka, 04.01.1997)*

JAROMĚŘ (13 tis. obyv., okres Náchod): Patnáctý ročník loutkářské přehlídky Boučkova Jaroměř byl připraven na 22.2.1997. Mezi účinkujícími byly vybrány jak amatérské soubory (kromě místních z Turnova a Červeného Kostelce), tak Naivní divadlo z Liberce. Stejně jako v minulých letech je přehlídka doplněna výtvarnou soutěží Malujeme pohádku, v níž děti malují obrázky, inspirované shlédnutými představeními. *(ZN, 20.02.1997)*

JIHLAVA (52 tis. obyv.): Na začátku dubna 1997 připravili organizátoři z 1. Soukromého sportovního gymnázia v Jihlavě 2. ročník divadelního festivalu školní dramatické tvorby v Divadle Na kopečku. Účast zatím přislíbilo 12 divadelních skupin ze základních a středních škol okresu.
(Jihlavské listy, 25.02.1997)

KUTNÁ HORA (22 tis. obyv.): V kutnohorském Tylově divadle byl 2.2.1997 zahájen Dětský divadelní festival. Do 23.3. se tu každou druhou neděli střídaly především amatérské soubory. Hlavním cílem akce bylo přivést děti do divadla. *(MF Dnes, 03.02.1997)*

MORAVSKÉ BUDĚJOVICE (9000 obyv., okres Třebíč): Stálá ochotnická scéna v Moravských Budějovicích v r. 1996 oslavila 120 let od svého vzniku. První dramatická moravskobudějovická herecká kočovná společnost Evžena Humpla mimo vlastní divadelní představení pořádá i setkání s profesionálními herci (např. v Křeslu pro hosta s Eliškou Balzerovou) či divadelní představení pro 1 či 2 herce (např. Dobrou noc, mami s Květou Fialovou a Janou Brejchovou) atd. *(Zpravodaj Moravské Budějovice, č. 1, 1997)*

NÁCHOD, HRONOV (Okres Náchod, Náchod): Okresní muzeum v Náchodě vydalo vlastním nákladem příležitostný tisk „170 let ochotnického divadla v Hronově (1826-1996)", který čtenáře seznamuje s historií hronovských ochotníků. Kniha je doplněna ukázkami dobových dokumentů i stručným shrnutím o činnosti dalších dramatických oborů, které ve městě a okolí působily. Autorem je PhDr. Ladislav Hladký a publikace vyšla ve spolupráci s místním Kulturním střediskem v rámci stejnojmenné výstavy v Jiráskově divadle. *(Noviny Náchodska, 13.11.1996)*

NOVÝ BOR (13 tis. obyv., okres Česká Lípa): DDM Smetanka v Novém Boru na Českolipsku navázal na slavnou tradici loutkového divadla ze 60. let a navrátil loutky do města. První představení premiéry pohádky Kratochvíle s Kacafirkem zahráli 27.1.1997 především dětští loutkoherci.
(Novoborský měsíčník, č. 2, 1997)

OLOMOUC (106 tis. obyv.): Kašpárkově říši, jedinému pravidelně hrajícímu loutkovému divadlu v Olomouci, bylo v lednu 1997 již 77 let. Od r. 1963 vede 37 členný amatérský soubor Zdarek Pop. Divadélko za dobu svého trvání nastudovalo 400 her, celkový počet představení přesáhl 2100 a vidělo jej 275 tis. dětí. Od r. 1973 pořádá festival amatérských loutkářských souborů - Cechova Olomouc. *(Svoboda - Středomoravský deník, 13.02.1997)*

PRAHA: Nelze konstatovat, že amatérské divadlo v Praze uhasíná, protože vznikají nové soubory - především studentské. Jejich představení však většinou probíhají za minimálního zájmu veřejnosti. Kvůli divácké krizi Amatérská divadelní asociace upustila od záměru vytvořit centrum amatérského divadla v Kulturním domě Opatov. Ochotníci pracují ve složitých podmínkách - těžce shánějí zkušebny, kvůli stoupajícím profesionálním nárokům v zaměstnání se této činnosti věnuje stále méně lidí, což ovlivňuje i výběr repertoáru - soubory musí hledat komorní látky. K mírnému optimismu do budoucna vede příklad smíchovského Akcentu v Praze 5, který od r. 1996 propůjčuje studentským divadelním spolkům zdarma jevištní prostor a zkušebny. Od té doby tu byl zaznamenán rekordní počet 260 lidí na jednom představení. *(MF Dnes, 12.02.1997)*

PRAHA 1: V listopadu 1996 byl zahájen provoz v novém Studiu Řetězová - v malém divadélku v Praze 1, které bude především sloužit studentům katedry alternativního a loutkového divadla DAMU. Divadlo je připraveno pro jakékoliv divadelní formy, filmové projekce, hudební produkce, jevištní experimenty a výtvarné performance. Studenti se nebrání spolupráci s ostatními zájemci o využití této scény, která pojme na 70 diváků. *(Denní Telegraf, 28.11.1996)*

PRAHA 4: V Praze 4 působí soukromá herecká škola. Patří jí také část Fidlovačky, kde má kromě učeben i taneční sál. Je zařazena jako vyšší odborná škola (bakalářské pomaturitní studium). V r. 1997 ji opustí první absolventi. Škola se od ostatních uměleckých škol liší tím, že se již od počátku zaměřuje na úroveň hlasové výchovy. Studenty tu učí umělecký přednes, rétoriku, moderování, s čímž se na jiných školách nesetkávají, i tradiční disciplíny (pohybová výchova, tanec, akrobacie, šerm, jevištní pohyb). Absolventi

této školy se mohou uplatnit nejen v divadle, ale také v televizních a rozhlasových stanicích či v dabingu. Na škole vyučuje řada známých herců a režisérů např. L. Svormová, P. Kostka, E. Balzerová, S. Zindulka, I. Krobot, K. Weinlich a další, kteří věří, že studenti jejich školy pomohou po odchodu do praxe jak v oblastních divadlech, kde se snaží pro větší uplatnění získat angažmá, tak v mediích, přispět ke zlepšení zhoršující se kultury slova. *(Práce, 15.03.1997)*

PRAHA 5: Ve Studiu Labyrint v Praze 5 vystupuje soubor nadace Exposure, který uvádí dvojjazyčná divadelní představení. Nadace vznikla v r. 1993 s cílem budovat mosty mezi českým a anglickým publikem. Do současné doby soubor nastudoval 7 inscenací. Dnes už většina jeho členů ovládá angličtinu i češtinu, v budoucnu bude soubor pracovat jen s herci, kteří hovoří oběma jazyky. Nadace nemá stálý soubor, herci jsou ve většině případů poloamatéři. Soubor vystupuje průměrně dvakrát měsíčně, o představení je značný zájem. *(MF Dnes, 23.01.1997)*

PRAHA 5 - ZBRASLAV: Zbraslavská kulturní společnost v Praze-Zbraslavi vstoupila v r. 1997 do pátého roku své existence. Základem byl loutkářský soubor, který tu hraje pravidelně každou sobotu v sezóně již více než 10 let. Později přibyl divadelní soubor, společnost však také pořádá koncerty a taneční zábavy. Má kolem 25 aktivních členů, kteří pracují zdarma. V sezóně 1995/96 bylo ve zbraslavském Divadle Jana Kašky odehráno celkem 56 představení (z toho 32 pro děti) s celkovým počtem 3.313 diváků - v průměru 60 diváků na jedno představení při kapacitě divadla 65-70 míst. *(S'97, č. 6, 1997)*

SEDLČANY, LITEŇ, PŘÍBRAM (Okres Příbram, Beroun, Příbram): V současnosti, kdy se téměř všechna profesionální divadla potýkají s nedostatkem finančních prostředků, zakládají se (případně obnovují) soubory ochotnické. Na Berounsku a Příbramsku prožívají renesanci hlavně ochotnická loutková divadla. V Sedlčanech byl loutkoherecký soubor zrušen před 20 lety. Z jeho činnosti se zachovaly loutky a další zařízení. Díky tomu mohlo vzniknout školní loutkové divadlo, v němž budou spolu hrát učitelé s rodiči pro děti předškolního věku. Zakladatelé souboru předpokládají, že tu bude postupně vybudován loutkoherecký kroužek, složený ze žáků 8. a 9. tříd. Loutkoherecký soubor v obci Liteň na Berounsku byl zrušen v r. 1989. Před rokem tu loutkoherci opět začali pracovat. Obec jim hradí veškeré náklady, spojené s provozem divadla - v r. 1996 to bylo 10 tis. Kč. Z vlastních zdrojů se naopak financuje loutkové divadlo v Příbrami. Mělo svou stálou scénu s veškerým vybavením, založenou v r. 1962 jáchymovskými uranovými doly. Po jeho zrušení v r. 1990 se členové scházeli v bytech. V r. 1992 jim poskytl prostory příbramský Dům dětí a mládeže, kde tento divadelní spolek jménem Zalezlí založil díky sponzorským darům stálou loutkovou scénu. *(MF Dnes, 29.01.1997)*

STRAKONICE (25 tis. obyv.): Výtvarnou soutěž s názvem Děti a divadlo vyhlásily v únoru 1997 Listy Strakonicka spolu s Městským kulturním střediskem Strakonice. Téma pro dětskou kresbu má připomenout, že se blíží divadelní přehlídka loutkářských souborů Skupovy Strakonice. Vyhlášení vítězných prací dětí dvou věkových kategorií (do 6 let a do 10 let) proběhlo v dubnu. *(Listy Strakonicka, 06.02.1997)*

ŠLUKNOV, DOLNÍ POUSTEVNA (Okres Děčín, Děčín): Ve Šluknově a Dolní Poustevně na Děčínsku působí stálé loutkoherecké divadelní scény. Šluknovský divadelní soubor Rolnička vznikl v r. 1949, neměl stálou divadelní scénu. O 9 let později ji získal v jednom z domů ve Smetanově ulici. Stálá loutková scéna byla vybudována v r. 1968 v prostorách městského divadla. V r. 1990, v době finanční krize města, budovu divadla koupil jeden z členů souboru. Soubor má 15 členů, depozitář disponuje 70 loutkami. *(Děčínský deník, 17.02.1997)*

TRNÁVKA (Okres Nový Jičín): Výspou divadelnictví v mikroregionu Nového Jičína je městečko Trnávka. Pracují zde 2 ochotnické soubory - dětský a dospělých. Na březen 1997 tu plánují otevření zrekonstruovaného Kulturního domu, který těmto souborům poskytne odpovídající zázemí. *(Moravskotřebovské noviny, č. 2, 1997)*

TRUTNOV (32 tis. obyv.): Muzeum Podkrkonoší v Trutnově vystavuje v současné době své přírůstky, které nastřádalo za posledních 5 či 6 let. Jsou tu např. loutková divadla a sešitky s texty her, věci, které kdysi sloužily denní potřebě apod. *(Krkonošské noviny, 15.02.1997)*

TURNOV (14 tis. obyv., okres Semily): Loutkáři z divadélka Na židli v Turnově uspořádali 8. a 9.2.1997 v městském divadle ve spolupráci s Turnovským kulturním střediskem 7. ročník přehlídky amatérských souborů, nazvaný Turnovský drahokam 97. Pro nejmenší děti připravili celkem 7 pohádek, které nastudovali členové souborů z Hradce Králové, Českého Dubu, Jaroměře, Liberce a Kláštera u Mnichova Hradiště. *(Krkonošské noviny, 07.02.1997)*

TŘEBÍČ (39 tis. obyv.): V Třebíči, v Kulturním domě v Borovině, působí 45 let loutkářský soubor Plamínek. Pravidelně hraje místním dětem, zajíždí i do okolních obcí a měst. O jeho představení je zájem; jsou vždy vyprodaná. *(Horácké noviny, č. 7, 1997)*

ÚSTÍ NAD LABEM (100 tis. obyv.): Na tradici slavného divadla 60. let Kladivadla chce alespoň částečně navázat komik z Ústí nad Labem J. Náhlovský. Prostory někdejšího divadla si pronajal od ústeckého Národního domu a hodlá tu vybudovat klub malých forem Kladivadýlko - divadlo pro 130 lidí a klub s denním provozem. Divadlo by mělo pořádat představení známých komiků, koncerty hudebních skupin a folkových zpěváků, pořady pro děti a večery v country stylu. Otevření je plánováno na 1.4.1997. *(ZN, 31.01.1997)*

VAMBERK (5000 obyv., okres Rychnov nad Kněžnou): Ochotníci z divadelního spolku Zdobničan z Vamberku se nezabývají pouze divadlem, ale angažují se i v jiných aktivitách ve městě, např. při mezinárodní výstavě krajek, vambereckém jarmarku či tradičních divadelních plesech. V r. 1997 soubor nastuduje inscenaci pro dospělé a v rámci celonárodní akce Dobré divadlo dětem pohádku. Počet členů Zdobničanu se rozrostl na více než 40. *(Orlické noviny, 12.02.1997)*

VODŇANY (7000 obyv., okres Strakonice): Radní města Vodňan na Strakonicku schválili příspěvek ze Sportovního a kulturního fondu ve výši 10 tis. Kč na dopravu divadelního souboru ZUŠ na mezinárodní festival dětských divadelních souborů v německém Stollbergu. *(Vodňanské noviny, č. 20, 1996)*

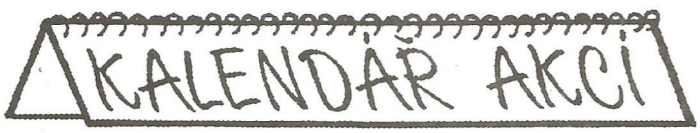
VOLYNĚ (3300 obyv., okres Strakonice): Koncem února 1997 se ve Volyni na Strakonicku uskutečnil 25. ročník postupové soutěže amatérů v přednesu monologů, dialogů a individuálních výstupů s loutkou - Pohárek SCDO '97. *(Listy Pelhřimovska, 25.02.1997)*

VSETÍN (32 tis. obyv.): Divadelní klub Josef ve Vsetíně připravil na únor 1997 pro žáky 1. a 2. stupně ZŠ otevření Divadelní školičky. Finanční prostředky pro tuto divadelní dílnu poskytlo město v rámci projektu prevence kriminality. Kapacita pravidelného týdenního kurzu bude 50 dětí. *(Region-Valašsko, č. 3, 1997)*

VYSOKÉ MÝTO (11 tis. obyv., okres Ústí nad Orlicí): V lednu 1997 se ve Vysokém Mýtě uskutečnila slavnost u příležitosti dokončení rekonstrukce Semberova divadla. Do nově vytvořené schránky ve zdi uložil starosta města a zástupci Okresního muzea a M-klubu materiály o rekonstrukci kulturního stánku. *(Orlické noviny, 20.01.1997)*

VYŠKOV (23 tis. obyv.): Před 11 lety vznikl ve Vyškově amatérský divadelní soubor Netrdlo. Jedná se o volné seskupení lidí, kteří se snaží každou divadelní inscenaci pojmout avantgardně a netradičně a dospět k ryze autorskému divadlu. Za nejvyšší ocenění považuje soubor účast na Jiráskově Hronově v roce 1996. Na 2. až 4.5.1997 připravil ve Vyškově 1. ročník přehlídky amatérské divadelní tvorby. Přihlásily se soubory z Bechyně, Napajedel a Hronova. *(Vyškovské noviny, č. 6, 1997)*

ZÁKUPY (2000 obyv., okres Česká Lípa): Na 7.a 8.2.1997 připravilo město Zákupy a OkÚ v České Lípě ve spolupráci s DS Havlíček Zákupy 12. Okresní přehlídku amatérských divadelních souborů. Na akci se přihlásily 4 soubory s 5 inscenacemi. *(Českolipský deník, 04.02.1997)*

KVĚTEN - ČERVEN

1.-10.5. **Luže** - východočeská krajová přehlídka venkovských divadelních souborů

3.-10.5. **Horácký divadelní máj - Němčice nad Hanou** - jihomoravská krajová přehlídka venkovských divadelních souborů a činoherního divadla pro děti

8.-11.5. **Poděbradské dny poezie** - festival přednesu poezie a prózy

9.-11.5. **Josefův Důl** - severočeská krajová přehlídka venkovských divadelních souborů

10.-11.5. **Radnický dráček - Radnice** - západočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti

10.-11.5. **Havlíčkův Brod** - východočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti

14.-18.5. **DIVADELNÍ TŘEBÍČ** - národní přehlídka činoherního divadla

8. - 17.5., 23., 24. a 30.5. **Pojizerské hry Dobrovice** - středočeská krajová přehlídka venkovských div. souborů

16.5. **ARS POETICA - Puškinův památník, Praha** - ústřední kolo soutěže v uměleckém přednesu děl ruských autorů

23.-24.5. **Hovězí** - severomoravská a slezská krajová přehlídka divadla pro děti (náhrada za Brušperk)

23.-25.5. **Nový Bor** - severočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti

23.-25.5. **D1H ČELÁKOVICE** - národní přehlídka amatérského divadla jednoho herce

28.5.-21.6. **Libochovické divadelní léto** - přehlídka komediálního divadla

30.5. **Uzávěrka východočeského výběru** venkovských divadelních souborů pro národní přehlídku ve Vysokém nad Jizerou

květen-červen **Klicperův Chlumec** - festival veseloherního divadla

30.5.-1.6. **ŠRÁMKŮV PÍSEK** - národní setkání mladého amatérského divadla

červen **Desná** - 23. ročník oblastní přehlídky amatérských divadelních souborů hrajících pro děti

5.-8.6. **Divadelní Bechyně** - armádní festival amat. divadla

6.-8.6. **Zlutice** - západočeská krajová přehlídka venkovských divadelních souborů

9.6. **Uzávěrky JIRÁSKOVA HRONOVA, KDP Vysoké n. J., FEMAD Libice n. C., POPELKY Rakovník**

13.-21.6. **DĚTSKÁ SCÉNA ÚSTÍ NAD ORLICÍ** - celostátní přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů

17.-20.6. **WOLKRŮV PROSTĚJOV** - celostátní festival poezie

28.6.-5.7. **Šrámkova Sobotka** - seminární dílna uměleckého přednesu pro studenty pedagogických a filozofických fakult

30.6. **Uzávěrka přihlášek do dílny** pro mladé amatérské divadelníky **v Sumperku**

1.-6.7. **LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM** - národní přehlídka amatérského loutkářství